

CAT. 1947

ENC.

ENT. 2589

SIGN. C-II-6

Biblioteca Valenciana
Synodus diocesana valenti

31000002216268

XVI/191

● Ecclesiastice Censurę q̄ in synodis
hoc volumine cōtēnēt
in marginib⁹ notantur ut fa-
cile sit singulas invenire

S XVI
191

Religion

Q 2669

SYNODVS

DIOECESANA VALEN-
TIAE CELEBRATA,
PRAESIDE MARTINO

Ayala Archiepiscopo Va-
lentino.

Institu sapienter timor dñi Anno 1566?

*estas ande
ser Jay armay
de b. Martin
de Ayala*

VALENTIAE.

Apud Aluarum Francum, & Gabrielem Ribas

Anno 1594.

2 Y N O D V 2

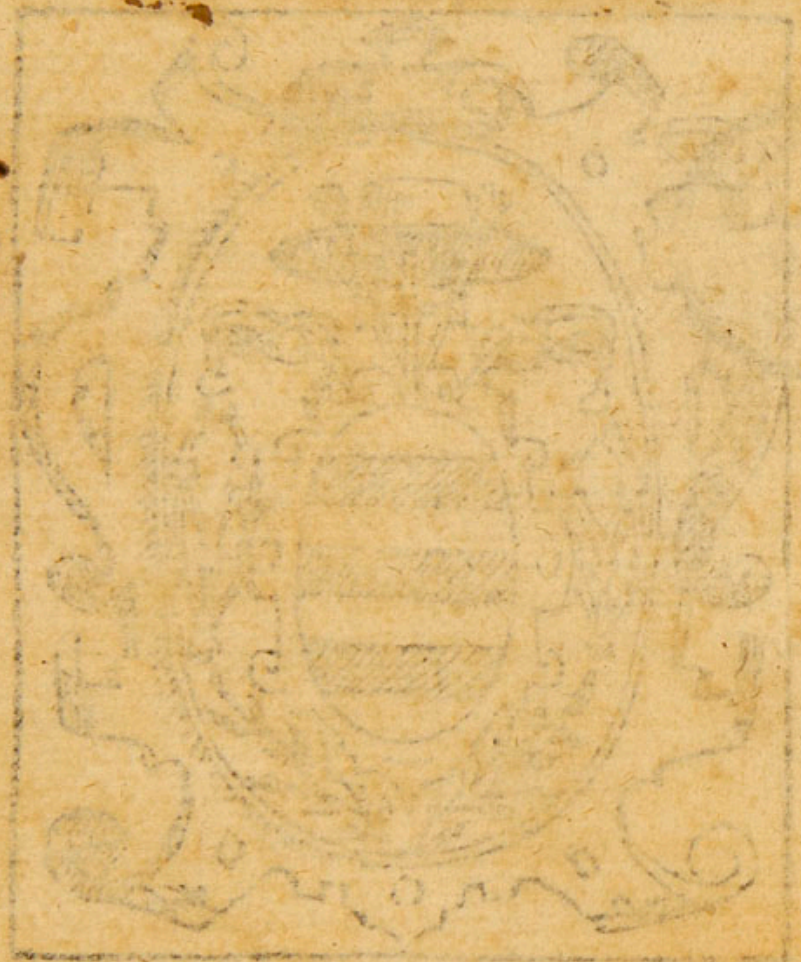
JOHANNES VALENTINUS

TIENE CEBER A T A

PRÆSIDI MARTINO

Archiducis V-

Imperialis

BRITANNIA

Alm. Archiducis V-

Imperialis

ACTIO PRI
MA IN VRBIS VALEN
TIAE METROPOLITANO

tēplo habita die quinto mensis Maij, anno
a Christo nato millesimo, quingen
tesimo, sexagesimo sexto.

A solet esse morum pro
temporis vicissitudine va
rietas, vt nisi nouis subin
de legibus hominum men
tes excolantur, ex ipsa ad
malum propensione, & li
bera peccandi consuetudine veterem illam,
ac landabilem Ecclesiasticam disciplinā labi
ac propemodum interire sit necesse. Vt enim,
agri, nisi crebrius, & diligenti cultura exer
ceantur, ipsaeque renascentes spinae sedulo
euellantur, inutiles plane redduntur, & pro
fruge bona, tribulos tartū, & nocentia pro
ferunt; ita ecclesiae nisi salutaribus institutis
frequentius excultae fuerint; & decorē suū

amittunt, & earum ministri deteriores quotidie fiunt. Merito igitur sacrosancta & œcumenica Tridentina Synodus instituit, ut præter prouincialia Concilia, quæ tertio saltem quoq; anno congreganda esse decreuit, Synodi etiam diœcesanæ singulis annis habeantur. ut earum Beneficio corrupti mores emendentur, boni ac vtilis conserantur, & renouatis persæpe sanctissimis institutis diuini cultus indies acrescat. Cum igitur in prouinciali Concilio, quod nuper in hac Metropolitana ecclesia celebratū fuit, toti Prouinciæ fuerit prospectum; & de ijs, quæ eōmunia erant, ea decreta sancita fuerint, quæ magnam Prouinciæ vtilitatem sint allatura; hoc certe vnum tantum supererat, ut quæ huic diœcesi propria essent, conuocato diœcesano cœtu, diligenti etiā cura, & studio tractarentur. Quare his rationibus adducti, & ut sanctorum Patrū, sacræque Tridentinæ Synodi præceptis pareamus, nos Martinus Ayala Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Valentinus pro munere nobis

ACTIO PRIMA.

his iniuncto huic nostræ diœcesi, quantum in nobis est, consulere cupientes, hanc diœcesanam Synodum, quam ad vigesimum quintum diem mensis Aprilis præsentis anni millesimi quingentesimi sexagesimi sexti indixeramus, duximus celebrandam. Vt scilicet diligenti consultatione, & multorum simul sententiis inter se collatis, ea decernantur, quæ cunctis huius diœcesis ecclesiis sint profutura, & eorum observatione ecclesiarum pax conservari, & Dei cultus multo magis augeri, & amplificari possit.

AB

APPRO-

APPROBATIO ET RE- CEPTIO CONCILII PROVINCIALIS

Cap. I.

Quoniam late in prouincia leges singulis illius diœcesibus communes esse debent, illisq; cō-prouinciales omnes deuinciuntur, hæc diœcesana Synodus principiò Cōciliū, quod nuper in hac prouincia habitum est, omniaq; eius decreta probat, recipit, ac modis omnibus obseruanda admittit. Sperat enim fore, vt sanctis illius constitutionibus cleri, & populi moribus reformatis, maiore animi tranquillitate facilius ac laudabilius Deo in posterum seruiatur.

Ludis, saltationibus, & aliis, quæ profane sunt, ecclesiastici abstinere debent.

Cap. II.

Meritò non solū arguendi, sed graui-
bus etiam poenis coercendi sunt, qui
eccle-

ACTIO PRIMA.

Ecclesiastico munere indigna faciunt.
 Quare nos Martinus Ayala Archiepi-
 scopus Valentinus, approbante Syno-
 do, mandamus, ne vllus sacris ordinibus
 initiatus pila, aut aliis ludis publicè ludat:
 ac ne etiã in Missis nouis, aut nuptiis sal-
 tationibus, aut choreis dare operam auit:
 ne etiam laruatus, aut personatus vnquã
 incedat: ne ve instrumenta musica pulsan-
 do, aut per vicos profano more cantando
 vagetur. Quæ omnia in virtute sanctæ o-
 bedientiæ, & sub pœna etiã sex argenteo-
 rum præcipimus. Qui verò hoc nostrum
 mandatum secundò fuerit transgressus,
 duplicata hac pecuniæ mulcta puniatur: et
 qui crescente magis cõtumacia aduersus
 idem hoc statutum deliquerit, is acerbio-
 res pœnas Ordinarij arbitrio luat. Quarũ
 rerum diligenter inquirendarum curam
 Visitatori, et ministro Fiscali demãdamus.

*Qui sacris initiati sunt, spectaculis publicis
 ne intersint. Cap. III.*

A 4

Cum

Cum iis spectaculis, ex quibus hominū
interitus, & animæ pericula per sepe,
ac frequēter accidere solēt, interesse mi-
nimē liceat; ij verō qui sacris sunt initiati,
non solūm prohibita vitare, sed aliquādo,
ne vllam cæteris dent offendiculi occasio-
nem, iis etiam abstinere debeant, quæ lai-
cis sunt permessa, Ideo omnes sacris ordi-
nibus initiatos monemus, ac in domino
hortamur, vt publicis omnibus spectacu-
lis abstineant, siue eiusmodi sint, in qui-
bus equites hastis inuicem cōcurrunt, vel
emissis vltro citroq; arundinibus ludunt,
siue alij quicunq; publici ludi, aut certa-
mina fiant. Cæterum eisdem omnibus in
sacris ordinibus constitutis in virtute san-
ctæ obedientiæ præcipimus, ne publicis
taurorū spectaculis intersint, aut eiusmodi
torneamentis, in quibus sanguis facilē
funditur, & mors etiam sæpe consequi so-
let. Si quis verō sacris initiatus adeò te-
merarius fuerit, vt non solūm taurorum
spectaculis adesse, sed etiam decertantiū
more

ACTIO PRIM A.

9

more taurum prouocare, fugere, ac infe-
qui non vereatur, excommunicatione latae
sententiae sit adstrictus. Porro templa in
iis plateis sita, in quas ad eiusmodi tauro-
rum spectacula conuenitur, omnino clau-
di eo tēpore, quo cum tauris decertatur,
aut luditur, mandamus. Transgressoribus
verō multā duarum librarū imponimus.

ex^o lat^o

*De vestibus eorum, qui in sacris ordinibus
sunt constituti. Cap. IIII.*

IN concilio nostro prouinciali statutum
fuit, omnes in sacris ordinibus constitu-
tos, vestibus uti debere talaribus: cui de-
creto, sacra approbante Synodo, adiici-
mus, ut altera saltem eorū vestis ita sit vel
integra, vel fibulata, ut nihil indecorē ostē-
tari possit: ac illud etiam, ne in templis,
cū sacra fient, galero, vel canabinis soleis,
aut sparteis utantur: ut totus ipse habitus
congruentem sacro ordini honestatem
præ se ferat.

A 5

Ad

Ad distributiones quotidianas ne admittantur qui canere nescierit. Cap. 5.

QUoniam cantus ad ea munia obeunda, quæ in ecclesiis exequi oportet, necessarius est; idcirco approbante Synodo, mandamus, ne ullus in ecclesiis nostræ diocesis ad quotidianas distributiones admittatur, qui cantu saltē planiore canere nescierit: ita ut cum tantum Rector, decē alioqui libras soluturus, ad distributiones admittere debeat, qui Evangelium, Epistolam, Præfationem, Lektionem, Responsorium, & Antiphonam decantare sciat: nisi forte talis fuerit, qui alioqui ob insignem eruditionem frugi atq; utilis ipsi ecclesiæ à nobis iudicetur. Ij vero, qui sunt iam ad distributiones admissi, si horum ignari fuerint, hæc ipsa intra annum vnum canere discant. Quo quidem anno peracto, se intra mensem vnum coram personis deputandis sistant, de ea re examen subituri. Quod nisi fecerint, ipsos Rector sub eadem decem librarū pœna quo-

ACTIO PRIMA. 11

na quotidianis distributionibus priuet. Illos tamen excipimus, qui legitimo aliquo impedimēto, vel senectutis, vel alio à nobis, aut Vicario nostro generali approbādo fuerint præpediti.

De vesperis & matutino officio.

Caput. 6.

VT diuinus cultus in hac nostra diœce si cōtinuò magis augeatur, statuimus S. a S. in oppidis, in quibus id commodè fieri poterit, diebus saltē dominicis & festis colendis vesperas cantari oportere. Vbi verò usu non est receptum, vt matutinum officium sequētibus festis dicatur, præcipimus, vt præter matutinum officiū, quod in ipso natalis domini profesto, & in triduo ante Pascha dicitur, matutinum etiam officium sancti, cui templum consecratum fuerit, Resurrectionis domini, Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, Assumptionis beatæ Mariæ, Apostolorū Petri & Pauli, & omniū sanctōrū diebus
ipsi

ipsis pro festis, si non pleniore cantu, submissiore saltem post ipsum statim cōpletorium decantetur. si quis verò ex presbyteris, vel beneficiatis matutino officio his diebus interesse noluerit, is nihil emolumenti ex primo actu, aut primo perpetuali referre valeat. In iis tamen ecclesiis, in quibus matutinum officium prædictis festis aut media nocte, aut alia quacumq; hora dici consuevit, eū vsum auferre præfenti statuto nequaquā volumus, sed eundem illum morem sedulo obseruari mandamus.

Conciones feria sexta in Parasceue noctu fiant. Cap. 7.

VT nocturna pericula & scādala, quantum in nobis est, euitentur, prohibemus, ne eæ conciones, quæ de Christi passione feria sexta in parasceue ad populū haberi solent, ante ipsum solis ortū inchoentur, ac ne ultra horam vnā & dimidiam aut ad summum duas protrahantur.

Quibus

Quibus diebus missa conuentualis pro populo celebranda sit. Cap. 8.

NE populus spiritualib⁹ suffragiis priuetur, placuit nobis S. a S. vt vbi cōsuetudine receptum fuerit, tam intra ciuitatē, quā extra, singulis diebus missam conuentualem pro populo celebrari, idē mos in posterum obseruetur. In iis verō ecclesiis, in quibus ea consuetudo nondū inualuit, si beneficium curatum ducentarum librarū valorem attigerit, quas verē in suum vsum Curatus recipiat, Curatus ipse quotidie per se, aut per aliū missam pro populo celebret. Ita tamen, vt cū pro defuncto, præsenti corpore; vel pro nouis nuptiis; vel iuxta quorundam morem pro defunctis semel in hebdomada; aut in sabbatis de beata virgine missam celebrabit, dummodo in ea pro populo oret, eius missæ celebratione sit illo die populo satisfactum. quòd si minus, quā m ducētas libras curatus pro beneficio percipiat, diebus tantū dominicis & festis
col en-

14 ACTIO PRIMA.

colendis pro populo missam celebrare te-
neatur. In oppidis tamen eorum, qui sunt
nuper ad fidem conuersi, etiamsi beneficij
curati redditus ad summam ducentarum
librarum perueniant, ter in hebdomada
missa pro populo celebretur.

*In baptismi & extremæ vnctionis admini-
stratione an aliquid capi debeat.*

Caput. 9.

CVM sacramenta sine vlla specie quæ-
stus administrari debeant; cerei autē
capittæq; vsus in administratione baptis-
mi sit in Ecclesia vetustissimus; statuimus
S. a S. vt cūm alicui hoc sacramentum cō-
ferendum erit, in arbitrio & optione ip-
sius commatris sit positum, cereum & ca-
pittam deferre. quòd si id ipsi non placue-
rit, possit curatus pro cereo & capitta no-
uem numos iuxta morē recipere. Ob ad-
ministrationem tamen sacramenti extre-
mæ vnctionis nihil curatus percipiat.
Quod quidem extremæ vnctionis sacra-
mentum

ACTIO PRIMA 15

mentum iis tantum conferatur, qui iuris constitutione ad peccatorum confessionem faciendam sunt iam obligati.

De Breuiario, Diurnali, & Missali.

Caput. 10.

CVM hæc nostra diœcesis Breuiario, & Missali, quæ apto, conuenientiq; ordine composita sint, iam pridem indigeat, sitq; iam ferè vtrumq; non mediocri studio, ac diligentia peractum, meritò tota hæc diœcesana Synodus tam Missale ipsum, quàm Breuiarium cum Diurnali se admissuram esse promisit. Nos verò eadem ipsa approbante Synodo, omnibus nostris diœcesanis Beneficiatis, & in sacris ordinibus constitutis auctoritate nostra ordinaria mandamus, vt cum Breuiariū ipsum typis fuerit excussum, illo preces horarias persoluant: vtq; in Missis cōuentualibus celebrandis Valentino Missali, quod propediem in lucem edetur, & non alio, in omnibus ecclesiis vtantur. Vt
verò

verò in Missarum, totiusq; diuini officij celebratione vnus, idēq; ritus in tota diocesi seruetur, præcipimus, vt rituum Missæ, & ceremoniarū Ordinarius liber, quādo à nobis editus erit, ab omnibus recipiatur, & iuxta illius regulas cæremonia & ritus in diuinis officiis obseruentur.

Nullus regularem, vel exemptum testamenti sui executorem constituat. Cap. II.

Quoniam testamentorū executores, quos manumissores vulgò dicimus, si nostra iurisdictione exempti fuerint, neq; compelli, vt ea impleant, ad quæ eo nomine obligantur, neq; vllis pœnis ad rationem reddendam à nobis adigi possunt; ideo ne piæ testantiū voluntates debitis suffragiis defraudētur, S. a S. sub excommunicationis pœna præcipimus, ne vllus testamenti sui executorem constituat, vel regularem aliquem, vel alium, qui nostræ iurisdictioni non sit subiectus. Notariis etiam sub eadem excommunicationis pœna

pœna mandamus, ne, cûm eam testamen-
ti clausulâ conscribêt, in qua de executo-
ribus agitur, hosce exemptos ad testamen-
ti executionē admittant. Si quę verô clau-
sulæ in testamentis positæ fuerint, in qui-
bus eorum conditores ab obligatione ra-
tionis prælato reddendæ executores ip-
sos eximant, cûm nulla id autoritate, vel
iure ab eis fieri possit, omnes eiusmodi
clausulas irritas, & nullius omnino valo-
ris esse declaramus.

*Testamentorû clausulæ, in quibus pia opera
demandata sunt, in singulis ecclesiis in libro
describantur: singulæ etiâ ecclesiæ vi-
sitationis librum habeant.*

Caput. 12.

Plis testantium voluntatibus consulentes, vt certius pia opera in animarum
suffragium ab ipsis relicta impleantur, Ca-
pitulis & Rectoribus. S. a S. sub decem
librarum pœna præcipimus, vt in singulis
suis ecclesiis librum vnû habeant, in quo

B

omnes

omnes testamentorum clausule, quibus pia opera in animarum suffragium perpetuo in illis ecclesiis agenda demandantur in forma, ut decet, autentica, expensis ex iis, quæ à testatoribus relinquuntur, desumptis conscribantur. Quod idem de iis, quæ hactenus demandata sunt, intra annum unum diligenter etiam fiat. Notarij verò, qui ad huiusmodi testamentorum clausulas exhibendas difficiliore fuerint, intelligant, se à nobis iustis poenis ad id esse compellendos. Librum etiam Visitationis singulæ ecclesiæ sub eadem decem librarum poena habeant, in quo ornamenta omnia, & ecclesiæ bona inuentario ordinatim disposita; omnesque rationes Visitatori redditæ, & ab eo probatæ; & quæ etiam visitationis nomine mandata fuerint, fideliter scribantur. Qui liber iis tantum rebus quæ ad visitationem spectant, sit destinatus.

Quo

*Quo modo eleemosynæ seruanda, & in li-
bro describenda, vt successoribus ra-
tio reddi possit. Cap. 13.*

VT ecclesiarum regimini, & illorum
etiam piis mentibus, qui in ecclesiæ
fabricam, ac ipsius luminaria, & ornamen-
ta eleemosynas erogant, prouide ac pru-
denter prospiciatur, statuimus sancta ap-
probante Synodo, vt in singulis ecclesiis
omnes eleemosynæ, quæ ad prædicta pia
opera datæ fuerint, in arcam vnā repo-
nantur, quæ tribus clauibus obseretur:
quarum vnā Rector, vel eius Vicarius
penes se habeat, alteram Iurati ipsius op-
pidi, tertiam verò fabricæ præfectus, quæ
operarium fabricæ dicimus. Quæ quidē
arca, vbi in ipsis Sacristiis seruari solet, ibi
dem etiam id in posterū obseruetur. Alio-
qui, præsertim vbi non erit tutus in eccle-
sia locus, fabricæ præfectus arcam ipsam
domi suæ diligenter custodiendam cu-
ret. Quoties verò prædictæ eleemosynæ

B 2

in eam

in eā reponentur, quod fiet præſente Curato, vel eius Vicario, Curatus ipſe, ſeu Vicarius omnium, quæ reſoſita fuerint, ſummam in libro, qui in ipſa arca ad eam rem incluſus ſeruabitur, ſedulò deſcribet. Ex quibus eleemoſynis ſi magna aliqua portio inſumēda erit, id cum Prælati, vel eius Vicarij, etiam ſi foraneus ſit, facultate, & non aliter fiat. Porro ipſe fabricæ præſectus, & qui ad ornamenta conficienda eleemoſynas petit, qui etiam ad Chriſti corpus honorificè colēdum, & ad beatæ virginis ſacellum decorandum, & alia pia opera eleemoſynas colligunt, librum habeant, & ſucceſſoribus præſente parochō rationē reddāt. De his verò omnibus Viſitator in ipſa viſitatione inquiret. Quæ ſi minus fideliter curata viderit, ea remedia adhibeat, quæ rei cōuenire iudicabit.

De abſolutionibus in die commemorationis defunctorum: & eo die non aliam quam conuentualem Miſſam eſſe decantandam. Cap. 14.

Illud

Illud certè longè à Christiana pietate
est alienum, eo tempore, quo Deus præ
cipuè orandus est, litibus & controuersis
sacra templa profanari. Quod eo die ac-
cidere solet, quo defunctorum cōmemo-
ratio in ecclesiis agitur, dū alter alteri in
ipsis absolutionibus vult præferri. Quare
sancta approbante Synodo præcipimus,
vt cū generales absolutiones eo die in
ecclesiis fient, generatim sine vllō perso-
narum discrimine fiant. Deinde verò li-
ceat ad sacella, iuxta eum ordinem, quo
sita sunt, nulla antiquitatis ratione habita
diuertere: non obstante cōsuetudine vlla
quam potiùs corruptelam dici debere cē-
semus. Capitulum, ac etiam parochus, si
minus præsentī decreto paruerint, decē
libras pendant: reliqui verò huius consti-
tuti ordinis perturbatores sententia ex-
communicationis, & aliis pœnis arbitrio
Ordinarij imponendis afficiantur. Vt au-
tem tumultus ille cesset, qui ex pluribus
simul decantatis Missis in ecclesiis orie-

ex cōminat

batur, præcipimus, vt Missa tantum con-
uentualis eo die cantetur : reliquæ verò
sub missa voce celebrentur, vel in alium
illius octauæ diem differantur.

*De monumentis, quæ immoderatis sumpti-
bus in quadragesima construi solent.*

CUm magnifica illa, & summo artificio
elaborata ædificia, quæ Dominicæ se-
pulturæ monumenta vocamus, multo la-
bore, immoderatisq; sumptibus constru-
antur, & eo tempore fiant, quo diuina of-
ficia in quadragesima ipsorum fabricatio-
ne maximè perturbari solent; quin & ali-
quando inani quadam contentione horum
autores de reportanda victoria certare
inter se videantur; æquum certè iudicaui-
mus his modum aliquem ponere, quo &
fidelium deuotioni satisfiat, & hic exces-
sus ad iustam aliquam rationem reduca-
tur. Quare sancta approbante Synodo
statuimus, vt in posterum huiusmodi mo-
numenta in vnam certamq; formam se-
mel

ACTIO PRIMA.

23

mel redacta, quæ vel facelli alicuius magnitudini aptari possit, vel alteri loco, vt commodius pro templi ratione visum fuerit, in alios sequentes annos conferuatur, lignea ipsa materia elaborata apto & competenti loco custodita: vt & paucis impensis, & duorum, aut trium dierum tantum spacio erecta, minus negotij ecclesiis exhibeant, & toto illo quadragesimæ tempore sacra ipsa tranquillius peragi, ac celebrari possint. Fabricæ præfecti, qui huic nostro mandato non obedierint aureis quinquaginta mulctentur: quos eidem ipsi fabricæ deputamus.

Laicis & feminæ quibus locis in templis prohiberi debeant.

Cap. 16.

CVM deceat omnia in ecclesiis decenti ordine esse constituta, præcipimus, ne laici in choro inter presbyteros sedent, aut illorum sedilia occupent: ac ne feminæ in quibuscumque ecclesiis intra cancellos facelli maximi, vbi virorum,

B 4

confes-

confessus esse solet, ad sacra audienda ingrediantur.

De seruandis ornamētis, quæ beneficiis sunt addicta: & ne pretia censualium, cum redimuntur, in beneficiati, aut patroni potestatem

veniant: neq; censualia fiant sine depofiti claufula, aut sine Ordinarij

decreto redimantur. Cap. 17.

CVM beneficiatorum in curia, fortè etiam fraude ornamēta beneficiis addicta amitti aliquando videamus, decernimus, vt omnis beneficiatus intra triduum à beneficij accepta possessione calicem, cæteraq; ornamenta ad beneficiū spectantia in inuentarium redigat, & de his omnibus fideliter custodiendis tutam cautionem exhibeat. Quod quamdiu non præstiterit, saltem calicem ipsum in Sacristia reponat. Hoc etiam præcipientes, vt cū beneficij curati, vel simplicis censualia redimentur, eorum pretia in ipsius beneficiati, vel patroni potestatem minimè veniant: sed in Sacristiis, vel aliis Rectoris & bene-

ACTIO PRIMA.

25

beneficiati iudicio tutis locis, nulla ob id facta impensa, deponantur, donec alij redditus emi possint. Curatus, vel beneficiatus, siue patronus, qui censualium pretia penes se receperit, excommunicatione lata sententię sit deinctus. Hoc itidē sub eadem pœna addentes, ne huiusmodi censualia conficiantur sine depositi clausula, qua deponendæ in loco tuto pecuniæ, cū censuale redimendum erit, obligatio contineatur. Deniq; præcipimus, ne in hac vrbe, vel oppidis interstitio leucarum quatuor circa eam sitis huiusmodi censualia redimantur, vel alij redditus emanent sine Ordinarij decreto. In aliis verò huius diœcesis ciuitatibus, aut locis id nō aliter fiat, quā parocho rem approbāte: quōd si ad ipsum parochum res pertinebit, id fiat Iuratis loci consentientibus.

Ex^o Latg.

Parochi in quadragesima confessores habeāt

Et quo studio ac diligentia ad Sacramenti pœnitentię administrationē

vti debeant. Cap. 18.

B 5

Com-

Compertum fanē est omnibus, quanto studio ac diligentia administrationi Sacramenti pœnitentiæ parochi incumbere debeant eo potissimū tēpore, quo fideles ex Ecclesiæ præcepto ad peccatorum suorum confessionem faciendā obligantur. Parochis igitur omnibus præcipimus, vt ipso statim quadragesimę initio pro populi multitudine, vnum aut plures secū habeant, qui subditorum confessiones audire possint. Quorum numerum procedente quadragesimę tempore, quo populus frequentius ad hoc sacramentū percipiendum conuenire solet, si res ita exegerit, augere debeant. Vt autem seruato ordine facilius hoc sacramentū omnibus administrari possit, Curati principio quadragesimę per vicos, ac etiam domos vnum, certumq; diem mocō his, modō aliis designent, quo ad confitendum peccata se conferant. Qui si eo die non ierint, alio certē die, qui reliquis destinatus erit, illis meritō cedere debebunt.

Primo

Primo igitur quadragesimæ sabbato proximè sequentem secundam feriam aliquibus designent, atque ita procedente quadragesima alios dies aliis deputent. Hoc enim studio & diligentia fiet, ut nullis ad faciendam peccatorum confessionem locus desit. Quia verò intelleximus, in quibusdam nostræ dioecesis ecclesiis ministrum, quem Scholanum vocamus, suum munus ob minorem ætatem exequi non posse, mandamus, ut is in posterum habeatur, qui & deferendæ cruci, & aliis faciendis, quæ ministerio ecclesiæ sunt necessaria, sufficere possit.

De cereis candelis, quæ dum sacra Eucharistia sumitur, parochis offeruntur.

Cap. 19.

Abusus quidam in nonnullis Ecclesiis inoleuit, ut, cum in illis Eucharistia sacra ministranda est, parochi cereas candelas, quæ ipsis postea offeruntur, populo vendant: quod ne in posterum fiat, districtè

districtè mandamus: ac multò minus, cum
 ipsis iam semel oblatae fuerint. Oportet
 enim omnem turpis lucris speciem potis-
 simùm in administratione sacramentorũ
 prorsus esse sublatam. Qui aliter egerit,
 solidos viginti soluat.

*Quæ parochiis propria esse debent, in mona-
 steriis ne fiant. Caput. 20.*

CUm hæc ex iure cõmuni ad parocho-
 rum munia pertineant, populo festa
 indicere; sacram Eucharistiam, quãdo ex
 præcepto Ecclesię sumitur, illi ministrare,
 oblationes ab eo recipere; ob campana-
 rum pulsationem aliquid iure exigere, &
 similia; quæ tamen in quibusdam mona-
 steriis non aliter fieri audiamus, quàm si
 parochiales ecclesiæ essent: ideo illorum
 monasteriorũ præfectos in Domino hor-
 tamur, ne hæc in posterũ fieri permittāt.
 Alioqui id remedij pro nostro munere
 adhibere curabimus, quod rei consenta-
 neum & conueniens esse iudicabitur.

Corpo-

Corpora ne exhumentur sine facultate

Ordinarij. Cap. 21.

CVratis omnibus mandamus, ne vnquam sine facultate Ordinarij in suis ecclesiis corpora exhumari finant. Qui non paruerint, arbitrio Ordinarij pro ratione delicti puniantur.

Quomodo Curatorum domus, & alia, quæ beneficiis ecclesiasticis sunt annexæ, reparandæ sint. Cap. 22.

QVoniam Curatorum domus, ac illæ etiam, quæ dignitatibus, Canonatibus, vel aliis beneficiis sunt annexæ, possessorum incuria eò redigi solent, vt ruinam planè minentur, & aliquando etiam omnino concidant; præcipimus, sancta approbante Synodo, vt simul atq; beneficij curati, vel alterius beneficij, cui domus aliqua sit annexa, possessionem aliquis acceperit, sedulo statum ipsius domus expēdat. Quam si ruinosam viderit, & reparatione aliqua indigere, taxandum atq; æstimandū omnino curet, quanti domus ipsa instau-

instaurari possit: & ex bonis defuncti Curati, vel Beneficiati eam reparari, ac reficiat. Qua in reprocuranda, & conficienda, si negligens fuerit, sciat, se à nobis cogendum, ut propriis impensis domum ipsam instauret: ut ita & suæ negligentiæ poenam ferat, & domus ipsa, ut par est, reficiatur.

Domini temporales primitias, ac decimas suorum locorum conducere prohibentur. Cap. 23.

Quia oppidorum, vel quorumcumque locorum domini temporales, cum territorij sui decimas conducendi facultatem habebant, quam ius arrendamenti vocamus, multa aduersus decimarum iura moliebantur, prudentissimè Apostolico indulto Sixti Pontificis Maximi sub anathematis etiam poena cautum fuit, ne domini temporales primitiarum, vel decimarum, quæ ex ipsorum locis colliguntur, negotiis per se, vel per alios se quacumque ratione immisceant. Nos igitur id etiam
equi-

*Cominat.
anathema
Sixt.*

ACTIO PRIMA.

31

æquissimum esse iudicantes, Sixti bullam typis excudi, & sub festum Natalis Domini in templis à Curatis publicari mandamus: illud itidem adiicientes, ne alicui primitias, vel decimas ex aliquo loco colligendi ius solenniter tradatur, qui non iuret prius, nihil se in hoc iure procurando egisse, quod Sixti Pontificis Maximi indulto repugnet. Cuius contrarium, si quando constiterit, temporalis ipse dominus, & supposita illa persona excommunicati publicè declarentur.

cominat
ex

De executore iurium decimalium, & eius ministris. Cap. 24.

Magno animi affectu desiderantes, omnes nostræ huius dioecesis abusus prorsus conuellere; cū audiamus, in opes ab iis ministris, quos iurium decimalium executor adhæc iura exigenda mittit, valde opprimi; & plura ab ipsis pro suo ministerio exigere, quā iure sit eis permisum; statuimus, ne in posterum, quando
cum

cum diuersis mandatis ad diuersos mittē-
tur, ex singulis integrum diei vnius stipē-
dium accipiant: sed vt omnes, ad quos mā-
data vno, eodemq; die detulerint, totum
vnius diei stipendium pro rata parte con-
ferant. Eidem etiam executori, eiusq; mi-
nistris mandamus, ne pro re leui quem-
piam ex oppidis in hanc urbē venire cō-
pellant, nisi prius de ea re soluenda admo-
nitus fuerit: ne ex leui culpa magnum dis-
pendium patiatur. Mandamus etiam, ne
vllus profana bona, perinde ac si decimæ
essent, foro executoris prædicti submit-
tat, aut eius executione, vel mandato exi-
genda procuret. Qui non obedierit, lata
sententia excommunicatur. Qui si crimi-
nis conuictus erit, ius actionis, quod in
iudicio illo ad decimas exigendas alio-
qui haberet, amittat.

Ex.º Lat.

*Iudices ne permittant excommunicatū acto-
ris partes in iudicio agere. Cap. 25.*

CVM eorum communione, qui publi-
co edicto, & nominatim sunt excom-
muni-

municati, omnes abstinere debeāt; quod
tamen à quibuscūq; iudicibus secularibus
contemni intelligamus; illis sub excom- *Ex^o latē.*
municationis latē sententię poena præci-
piamus, ne eum, quem prædicto modo ex-
communicatū esse sciuerint, actoris par-
tes in iudicio agere sinant. Cūm omnis
actio in iudicio sit illi prohibita, quem cō-
munione fidelium ecclesia priuauit.

*Eorum, qui communia hospitia habent, ab
usus quidam prohibentur. Cap. 26.*

OMnia, quę aduersus bonos mores in
hac nostra dioecesi inualuerunt, pror-
sus excludere cupientes, sub excommuni- *Ex^o cōmin.*
cationis, & sex librarum poena mādamus,
ne qui communia hospitia habent, foemi-
nas prostitutas domicilium in ipsis habe-
re, & turpi lucro operam dare permittāt:
cūm id magno bonorum scandalo, & ani-
marum detrimento fiat. Quia verò qui cō-
munia hospitia in publico, obscenoq; lo-
co habent, prostitutas mulieres ita oppri-
munt, & in eam etiam seruitutem sepe re-
digunt

C

PIVS, PP, V:

 Enerabilis frater salutē,
 & Apostolicam benedi-
 ctionem. Post iniunctum,
 sicut Domino placuit, no-
 bis, licet indignis. Aposto-
 licae seruitutis officium,
 miserabilem ac luctuosum Ecclesiae statum
 intentis mentis oculis non sine acerbissimo
 animi dolore, & gemitu contemplantēs, om-
 nes, qui in sollicitudinis nostrae partem voca-
 ti sunt, hortari, monere, & excitare compel-
 limur, ut ad sustinendam tanti oneris molē
 nobis adsint, & infirmitatem nostram sub-
 leuent: ut mutuo capitis, & membrorum au-
 xilio Ecclesia tot calamitatibus afflicta, &
 deformata, erigatur, ac reformetur: nec mi-
 nus a domesticis inimicis, quam ab externis
 hostibus defendatur. Vides, frater, quam lō-
 ge, lateque manauerint haereticae pestis vene-
 na: quantam haeticis materiem ad perden-
 das Dominicas oues praebuerit pastorū neg-
 ligen-

ligentia: & cleri mores deprauati, atq; cor-
 rupti: easdemque ob causas quantopere im-
 minuta fuerit laicorum deuotio, & aucta vi-
 uendi licentia. Illud quoque intelligis, ob pec-
 cata nostra, & populi Christiani quantopere
 diuinæ iræ flagella timenda sint. Ad tot,
 & tanta Ecclesiæ vulnera sananda, atque
 ita placandum Deum, vnum omnino reme-
 dium reliquum est, decretorum sanctæ gene-
 ralis Synodi Tridentinæ fidelis, & diligens
 observatio. Proinde Fraternitatem tuā hor-
 tamur, rogamus, & sub diuini iudicii obe-
 statione monemus, vt quæ in ea Synodo a deo
 mature, pie, & prouide, Deo auctore, consti-
 tuta, & decreta, & Apostolicæ Sedis au-
 thoritate confirmata, ac vbique observari
 iussa fuerunt, officij tui memor ad effectum
 adducere, & sine mora exequi studeas. Et
 quia Pastores gregis forma esse debent, &
 ad sacerdotum vitam laici mores suos effin-
 gere, & conformare solent: clerum, & po-
 pulum tuum ab omnibus, quæ illos offendere
 possint, ipse abstinens, cum salutaribus mo-

nitis, atque præceptis, tum virtutum exem-
 plis ad pietatem, ad religionem, ad charita-
 tem fac excites. Clericis minus honeste viuen-
 tibus, opportune, & importune, ut sese cor-
 rigant, instā arguendo, obsecrando, increpan-
 do, & si opus fuerit, seuerius agendo. Semi-
 narium tamquam cleri ipsius sobolē in eccle-
 sia tua, iuxta Concilij Tridentini saluberri-
 mū decretū utiq; institue, ac diligēter tuere.
 Deniq; a commissis tibi ouibus hæreticorū
 tanquam luporum grassantium insidias per-
 uigili cura repelle: & ne qua ouis prauita-
 tis hæreticæ morbo laborans, cæteras conta-
 gione sua corrumpat, provide. Illud assidue
 cogita, ac meditare post huius breuis, & fra-
 gilis vitæ curriculum, reddendam tibi de eis
 rationem fore summo illi, æternoque Pasto-
 ri, ac tremendo iudici. Cura igitur, ut cum
 ad eum veneris, non mercenarij segnis, ne gli-
 gentisque mercedem: sed boni, & fidelis ser-
 uilaudem, ac præmium accipere merearis.
 Ad munus autem nostrum implendum, si-
 cut tuam opem exigimus: ita ad pascendum
 com

commissum tibi gregem, nostrum tibi auxi-
 lium pollicemur. Illud quoque diligenter, et
 sedulo curare te volumus, ut notitiā habeas
 clericorum non solum ciuitatis, sed etiam
 diocesis tuæ, quos constet esse catholicos,
 quique vitæ, ac morum honestate, & doctri-
 na, ad seruiendū Deo, & huic sanctæ Sedī
 sint idonei: ac delectu quodam eorū cū fide,
 & sine acceptione personarum habito, nobis
 indicem sigillo tuo obsignatū, & manu tua
 subscriptum, cum eorum nominibus, & lo-
 cis, ubi habitant, mittas. Nos enim ut com-
 munis omnium Parens, proborum virorum
 ubicunque sint, rationē habere decreuimus,
 & eorum opera vti, cum occasio oblata fue-
 rit, ad eas res, quæ ad Dei, & huius sanctæ
 Sedis obsequium pertinebunt. Dat. Romæ
 apud sanctum Petrum sub annulo Piscato-
 ris, die primo Februarij M. D. Lxvj.
 Pontificatus nostri anno Primo.

Ant. Florellus Lauellinus.

C 4 ACTIO

ACTIO SECVNDA.
ACTIO SECVNDA
HABITA DIE NONA

mensis Maij, 1566.

*Curati extreme laborantes ad pie moriendū
gratis hortentur: & de eligendo vno
vel pluribus qui Rectorē in hoc
munere iuuent. Cap. I.*

Vm ad Curatorum munus per
tineat, eos, qui morti proximi
sunt, sanctis monitionibus ad
pie moriendum hortari, illis sacra appro-
bante Synodo præcipimus, vt id diligen-
ter, ac etiam gratis exequantur. Quod vt
facilius fiat, statuimus, vt in iis parochiali-
bus ecclesiis, in quibus numerosus est po-
pulus, & animarum cura ad totum clerū
spectat, singulis annis duo saltem eligan-
tur ex beneficiatis, qui in hoc munere vi-
sitandi & hortandi mortis periculo labo-
rantes, ipsum Prorectorē iuuent. In aliis
verō, in quibus gubernandæ parochiæ cu-
ra penes vnum Rectorem fuerit, & ipsa
parochia

ACTIO SECVNDA. 41

parochia domos quadringentas, aut plures habuerit, teneatur Rector probum aliquem presbyterum eligere, qui iudicio Ordinarij probatus, ipsum in predicto munere adiuuet. Qui & competens stipendium à Rectore accipiat, & ad quotidianas beneficiatorum distributiones admittatur. Ita tamen, ut ubi Rector ob parochianorum multitudinem Vicarium habere consuevit, etiam nunc Vicariū, præter hunc presbyterum, habere debeat: cū huius presbyteri ordinarium munus fore statuamus, extremē laborantibus adesse, quando Rector ex officio suo aliud egerit; aliis verō temporibus choro interesse & non alias, quā cum necessitas postulat, Sacramenta ministrare.

Missas, ad quas beneficiati obligantur, & alia pia opera diligenter impleri debere. Cap 2.

CVM in aliis rebus negligentia plectenda sit, tum maximē in iis Missis celebrandis, quę à beneficiorum fundatoribus

C 5 bus

bus sunt institutæ, & beneficiatis, vt in animarum suffragium celebrentur, iniunctæ. Quare constitutionem Reuerendissimi Fra. Thomæ de Villanoua præcessoris nostri, quæ incipit, Non sine animi nostri displicentia; innouantes, & illi etiam, si opus sit, vim ac robur addentes, omnibus beneficiatis præcipimus, vt Missas omnes, ad quas beneficiorum nomine obligantur, celebrent; & alia etiam pia opera sedulò ac diligenter impleant. Ita vt Missarum dimidia pars singulis saltè medijs anni partibus per actis sit celebrata. Rationalibus autem iniungimus, vt cùm Missas beneficiatis ad celebrandum committent, eius obligationis, qua illi ad alias Missas nomine suorum beneficiorum sunt adstricti, rationem habeant; vt scilicet locus ad illas celebrandas semper eis relinquatur. Curent præterea sedulò eas Missas, ad quarum celebrationem absentes sunt obligari, à præsentibus celebrari, sumpta ex melioribus beneficij fructibus ea por-

portionē, quæ ad earum celebrationem
erit necessaria.

*Missas votivas Rationali manifestandas
esse, & earum eleemosynas a Receptore
aliquo esse colligendas. Cap. 3.*

VT Missarum votivarū celebratio pos-
sit cum æquitate omnibus esse com-
munis, ac ne piæ eorum voluntates, qui
Missas celebrari faciunt, defraudetur; sta-
tuimus, Missas omnes votivas à benefi-
ciatis omnibus, substitutis, & aliis, qui in
ipsa ecclesia solent sacra facere, ac iis etiā
omnibus, qui eleemosynarias patinas cir-
cunferunt, sub excommunicationis pœna
ipsi Rationali esse manifestandas: qui eas
in libro describat, & celebrari faciat, ali-
qua tamē illius ratione habita, cui primū
demandatæ fuerint. Harum autem elec-
mosynæ à receptore aliquo colligantur,
quem clerus ad eam rem singulis an-
nis eliget ea forma, quæ ad eligendū Ra-
tionalem in hac Synodo præscribetur.
E singulis verō Missis votivis nummus

vnus

Ex cōm.

44 ACTIO SECVNDA.

vnus defumatur, Rationali, & Receptori pro ipsorum ministerio tribuendus. Quaquidem ratione hic ordo in ecclesiis seruari, & illarum Missarum celebratio com mode ac certo fieri poterit.

Missæ conuentualis quota hora inchoanda sit, & ne in templis permittantur qui officia sacra perturbant. Cap. 4.

Missam conuentualem in quibusdam diœcesis huius ecclesiis nonnunquã, ferius quam cõuenit, incipi intelleximus Idcirco statuimus sub duarum librarum pœna, eam ab octaua hora vsque ad nonã nulla personarum habita ratione inchoari debere: ita vt inchoatum semel diuinũ officium, nullius personæ causa post inceptam tertiam interrumpatur. Intra ipsa verò templa parochi minime ferant aut laruos homines, aut qualescumq; alios qui officia sacra perturbent. Sed neque tormentis manuariis in sacris ipsis templis, neq; sulphurariis machinis in campanarum turribus aliqui vtantur. Porro eius modi

modi tympana, tubę, & instrumenta alia
musica, quibus recenter ad fidem conuer
si frequentius vti solent, à Curatis in tē
plis ne permittantur. In processionibus
etiam, quę in oppidis fiunt, scloppetarij à
nobis prohibentur.

*Dum officia sacra aguntur, aut concio ad po
pulum habetur, nulla solutio fiat: neq.*

*capitulū eo tempore congre
tur. Cap. 5.*

VT Chorus, cum diuina officia agun
tur, haudquaquam deferatur, Rationa
libus & Collectoribus mandamus, ne
pro Missis, aut perpetualibus, aut aliis
quibuscumq; actibus, eo tempore quo
diuina officia celebrantur, aut sacra con
cio ad populum habetur, vllam solutio
nem faciant. Si aliter egerint, poenā dua
rum librarum incurrant. Rectori verò &
eius Vicario sub duarū etiā librarum poe
na præcipimus, ne prædicto tempore ca
pitulum congregari sinant. Capitulū au
tem nunquam conuocetur, aut congre
getur

46 ACTIO SECVN.

pūctū seo.
Zasticon.

getur, nisi prius de qua re in eo sit agendum. Rector, aut Curatus certior fiat. Cū verò iis, qui literis dant operam, omni ratione fauere cupiamus, placuit, eos quam diu audiendis lectionibus incumbunt, pūctum ad sequentē actum non amittere.

De Chori sedilibus, & altaris patena.

Caput. 6.

QUO tranquillius ac modestius omnia in Choro gerantur; & ne quæ sacro ministerio peculiari consecratione dicata sunt, parum decorē tractentur; mādāmus ne in choro sedilia cum strepitu demittātur; ac ne patena osculi pacis gratia extra ipsum altare efferatur.

Quibus diebus qui publica ecclesiarum officia administrant, distributiones percipere possint. Cap. 7.

CVM distributiones quotidianas ij tantum iuste percipiant, qui diuinis officiis interfunt: sciant qui publica ecclesiarum officia administrant, se nō posse eas recipere, aut suas facere, nisi cū fuerint suorum

suorum officiorum administratione occupati; non autem quando interesse sacris sine sui officij incommodo possunt. Neque enim par est, ut is toto anno præsens choro habeatur, cui multis anni diebus licet ab administratione sui officij vacare.

De aqua benedicta. Cap. 8.

Solent nonnulli aquę benedictę, dum ea in festis populo aspergitur, odoriferam aquā, & quā muscatam dicimus, permiscere: quem usum ē nostris ecclesiis tolli volumus.

Festis præcipuis & solennibus Missam diei non esse omittendam. Cap. 10.

Quia nō probamus illorum morem, qui in festo natalis Domini, & ceteris festis præcipuis ac solēnibus diei Missam prætermittentes, Missas alias celebrāt; id deinceps fieri prohibemus. Quod si eo die Missa annualis de alio festo celebrāda alioqui esset, sciāt, se Missa diei celebrata satisfecisse, dummodo pro illo offeratur, qui annualē Missam demandavit.

De

*De adiurationibus quæ fiunt ingruente
tempestate. Cap. 10.*

CVrati quando tonitrua, fulgura, cæte-
ræq; tempestates ingruunt, execratio-
nibus & adiuratione procellosas nubes,
ipsamq; tempestatem nituntur dispelle-
re. Quibus præcipimus, ne extra ecclesiã
id faciant sed in ipsa potius ecclesia ad sa-
cra, ac potissimum ad sanctã Eucharistiã
procumbentes, Deum obnixe orent, vt
qui ventis ac mari imperat, plebis suę mi-
sereri, & tempestatẽ sedare, atq; arcere
velit. Hoc etiam addentes, vt omni super-
stitione reiecta, nõ alia precum ratione,
aut alio adiurandi modo vtantur, quam
eo, qui in libris nostris Ordinarij cons-
criptus est.

*Sacram Eucharistiam ad locũ incendiij, vel
inundationis non esse deferendam.*

Cap. 11.

CVm in ciuitatibus aut oppidis incen-
dia, vel inundationes accidunt, solẽt
curati ad eius incendiij, aut inundationis
locum

locum iacram Eucharistiam deferre quibus præcipimus, vt in ipso potius templo sacra Eucharistia in altari posita, vna cum clero & populo Deum, qui solo verbo sanare potest, fide sincera, puroq; animo, vt hæc mala auertat, piè ac sanctè precentur.

*De fenestris, quæ intra templorum parietes
extreui solent. Cap. 12.*

Solent nonnulli templorum parietes perforare, ibiq; fenestras extruere, è quibus sacra audire possint. Cumq; ex eo scandala, & incòmoda multa ecclesiis accidant, hæc in posterum fieri prohibemus. Curatisq; & cleris districtè præcipimus, ne deinde facultatem ad hæc cuiquam cōcedāt. Quæ verò hætenus sunt extructæ, à nostris Visitatoribus visitētur, & in his abusus omnes tollantur.

De fœminis, quæ templorum parietibus circumseptæ degunt. Cap. 13.

Fœminæ, quæ solent parietibus circū septæ in templis degere, post hac non

D admit-

admittatur. Quæ verò sunt iam in nostris ecclesiis admissæ, visitentur, & Ordinarij iurisdictioni subdantur, nisi expelli inde maluerint. Missa verò apud eas ne celebretur, nisi ipsis in mortis articulo constitutis.

De Eremitis. Cap. 14.

NVllus in Eremitoriū admittatur, qui non sit prius ab Ordinario vel eius Vicario examinatus, nisi notus fuerit, & cōmuni consensu probus habeatur. Porro ipse Eremita illi curato, in cuius parochia Eremitorium situm erit, nisi cū aliud Ordinario visum fuerit, sit subiectus. Exercere autem in Eremitoriis eos actus qui Curatis sunt proprij; vel eremitoria noua erigere; aut collapsa instaurare nemo sine Ordinarij facultate ausit.

Ne viduæ ab audienda, Missa diu abstinentes, aliquid noui ritus in ecclesiam inducant. Cap. 15.

Viduas,

VIduas, quæ defunctis maritis, multo tempore domi se continent, & interim ab audienda Missa abstinēt; domoq; tandem egressæ, Euangelium in Missa sedentes audiunt, in Dño hortamur, vt moderato, Christianoq; animo aduersa ferāt memores eius, quod ad Thessalonicēses scripsit Apostolus, nolumus vos ignorare de dormientibus, vt nō contristemini, sicut & cæteri, qui spem non habent. Quibus iniungimus, vt pietatem sectantes, Ecclesiæ præcepta impleant, & nihil noui vaniq; ritus in Ecclesiam temere inducere audeant. Curatorum autem erit, hæc sedulo in ecclesiis prohibere.

*In quibus oppidis possit sacra Eucharistia
reseruari. Cap. 16.*

IN iis oppidis, quæ a veteribus Christianis simul ac nouis incoluntur, si Christianorum veterum domus vt minimum viginti fuerint; in iis verò, in quibus veteres tantum Christiani degunt, si eorum

D 2

domus

domus fuerint saltē quindecim, & sacro sancta Eucharistia tuto, decentiq; loco apud eos referuari possit; ipsiq; veteres Christiani fide data apud Ordinarium se obstringant, facturos se, vt ea decenter atque honorifice apud ipsos habeatur, liceat Rectori sacram Eucharistiam in his oppidis cum honore reponere, ac referuare Cupimus enim hac in parte eorum deuotioni esse consultum.

Ne Laici in sacra templa concilia, vel cœtus conuocent. Cap. 17.

INoleuit in multis nostrę diœcesis Ecclesiis abusus, vt Laici concilia & cœtus in sacra ipsa templa conuocent, & in eis profana negocia tractantes, iurgiis & maledictis aliquando inter se contendant. Illis igitur sub excommunicationis pœna mādamus, ne in posterum hæc in ecclesiis agant: quas constat orationi, & diuino cultui esse dicatas.

Ex cōmuni.

Qui aduersus Proximum in iudicio peierāt excommunicantur. Cap. 18.

Cum

Cum 11, qui falso aliquid iurant, impudenter religionem violent; & nomen Dei, testante Leuitici scriptura, polluant; cumq; apud Malachiã aduersus eos, qui peierant, testẽ se futurum in iudicio promptum atq; velocem dicat dominus, merito qui apud iudicem, vel personam publicam in alterius damnum falso aliquid iura uerit, à nobis lata sententia excommunicatur. Iudicibus autem præcipimus, ne aliquem ob rem leuem; ac ne ob grauẽ quidem cum, quem peieraturum probabili- ter conijciunt, ad iusiurandum ex officio adigant.

Ex. lata

Qui in confraternitatem asciscuntur, ne iureiurando obligentur. Cap. 19.

Confraternitatum Prioribus & præfectis mandamus, ne, cùm aliquẽ in ipsam confraternitatem admittent, ipsum iuramento obligent: sed moneant tantum, vt confraternitatis statuta obseruet.

Ordinarius ex illius bonis qui in testatus obierit, portionem deputet in animæ ipsius

D 3

suffra-

QUoniam non est æquum eos, qui intestati moriuntur, spiritualibus suffragiis priuari, statuimus, vt si quis nullo testamento edito moriatur, Ordinarius ex demortui bonis pro suo arbitrio eam portionem in suffragium animæ illius deputet, quam pro personæ qualitate, & bonorum ratione deputandam esse iudicabit. quæ suffragia, vt sedulo fiant, eorū cura ipsis hæredibus minime ab Ordinario cōmittatur; sed illis, quibus hæc tuto credi posse confidet. Parochus verò, cū aliquis sine testamento obierit, intra dies decem Ordinarium de ea re certiores reddat.

Excommunicatio ne decernatur ob leues causas. Cap. 21

NE excommunicatio, quæ neruus est ecclesiasticæ disciplinæ, contemptui potius sit, quàm formidini, statuimus, ne ea ob leues causas, sed re maturè, ac diligenter perpensa decernatur. Pro rebus
igitur

igitur deperditis, vel furto sublati ne infligatur, nisi in rebus quidē certis, is qui excommunicationis literas petit, iuret vnā ex iis, quæ deperditæ sunt, vel furto sublata, valorem excedere trium librarum; in rebus verō incertis verisimile sibi esse, quæ deperdita sunt, vel furto sublata, valorem excedere librarum quindecim.

Ecclesiastici ab omni genere vectigalium liberi esse debent. Cap. 22.

Qui sacris initiati sunt, ab omnibus vectigalibus, tributis, publicisq; oneribus liberi iure esse debent. Quare omnibus Consulibus Iuratis, aliisq; ciuitatum, vel locorum præfectis sub excommunicationis pœna mandamus, ne censibus, aut vectigalibus, quæ ex pane, vino, carnibus, aliis ue rebus colliguntur; aut cū ab ecclesiasticis propria pecunia sibi, vel etiam aliis aliquid emittitur, personas ipsas ecclesiasticas aliqua ratione opprimant. Quod si aliquid simile ab

excomi.

D. 4

ipsis

ipsis hactenus tentatū sit; vel ab eo prorsus desistant, vel quam primum rationem nobis reddere, & qua id autoritate faciat ostendere curent.

Qui putant se onere soluendi decimas exemptos esse, priuilegia intra duos menses

Ordinario ostendant. Cap. 23.

OMnes quacunq; dignitate aut pre-eminencia fulgeant, qui existimant, se priuilegio aliquo, pacto, conuentione, aut concordia cum nostris precessoribus inita à decimis soluendis, vel à quocunque alio onere esse exemptos, intra menses duos huiusmodi priuilegia, conuentiones, aut pacta nobis exhibeant, vt pro æquitate expendi ac examinari possint. Quod nisi fecerint, iis rationibus in eos agemus, quæ iustæ & iuri consentaneæ videbuntur.

De ministro Fiscali. Cap. 24:

CVriæ minister Fiscalis suæ commissio-
nis fines minime excedat, & à reo ex-
tra constitutam causam nihil inquiret. Ne-
que

que enim ad alia iurisdictionē habet, quā ad ea, quę fuerint illi à iudice commissa. quòd si aliter fecerit, duabus libris mulctetur.

Qui beneficio succedit, debita præcessoris sui solvere ne compellatur, nisi pro illa portione, quam nomine beneficij sorte recuperavit, Cap. 25.

Nisi iusti & æqui ratio in ecclesiis habeatur, disciplina ecclesiastica planè languescet, & tandem deficiet. Cum igitur nobis iniustū merito videatur, vt qui beneficio succedit, oneribus præcessoris sui grauetur; statuimus, ne, qui ad alicuius beneficij possessionē fuerit admissus, debita præcessoris sui, siue ex misis ab illo non celebratis, siue aliunde cōtracta sint solvere compellantur: nisi fortè aliquid titulo, & nomine beneficij ex redditibus ad defunctum pertinentibus sit ab eo recuperatum: tunc enim pro illa portione onera præcessoris subire debebit.

D 5

De

De media annata soluenda. Cap. 26.

Qui mediam, quam vocant, annatam soluturi sunt, antequam beneficii curati possessionem accipiant, eam soluant; aut tuta cautione data, se ad eam intra anni dimidium soluendam adstringant. Collector autem, qui in his colligendis negligens fuerit, intelligat, suo se id damno esse facturum.

Clerus in rebus spiritualibus acceptationis tantum actum faciat. Cap. 27.

nota

Vt à rebus spiritualibus omnis conuentionis & pacti species arceatur, statuimus, ne, quando ecclesiis pia opera mandabuntur, à clero obligationis actus, sed acceptationis tantum fiat.

De iure sepeliendi. Cap. 28.

Quando in ecclesiis nostræ diœcesis ius sepeliendi, quod ad successores perueniat, alicui dabitur, id non fiat sine Ordinarij, aut officialis eius facultate. qui verò huiusmodi ius accipiet, ipsi fabricæ ecclesiæ, cuius nulli, aut tenuissimi redditus

ditus in nostris ecclesiis esse solent, decē
vt minimum libras in hac vrbe, extra eam
verò sex saltem erogabit. Possit autē qui
hoc sepeliendi ius habet, suis locum ad se-
peliendum dare: nulloq̃ ob id grauamine
aut molestia ab vllis afficiatur.

*De electione Rationalis, Collectoris, & Syn-
dici. Cap. 29.*

CUm Rationalis in ecclesiis nostræ
diœcesis eligendus erit, Clerus duos
nominetur, quos Ordinario proponat; ē
quibus alterum pro suo arbitrio Ordina-
rius eligat. Qui electionis modus Valen-
tiæ feruetur: extra eam verò ē duobus al-
terum eligere, munus erit Rectoris.

Collector autem ecclesiæ ita vbiq; eli-
gatur, vt ē duobus, quos Clerus nomina-
bit, Rector alterum eligat.

Syndicus verò à maiore parte Capituli
eligatur.

Porro in prædictis electionibus, cū
vota

60 ACTIO SECVN

vota vtrinq; paria erunt, eam partem, cui
Rectoris votum adhæserit, alteri præferē-
dam esse decreuimus.

*De multis, quæ indicuntur a Curatis vel eo-
rum Vicarijs. Cap. 30.*

SI quando Rector aut Curatus, vel eo-
rum Vicarij mulctā aliqui indixerint,
eam Rationalis ne remittat, alioqui soli-
dos duos soluturus: quos ecclesię lumina-
ribus deputamus. Hoc etiam placuit, vt
absente Rectore & Vicario, præcentor
chori administrationem gerat.

*Doctorum insignia quibus concedenda, &
de loco in ecclesijs cuique assignando.
Cap. 31.*

VT certam aliquam rationem in eccle-
sijs constituamus, quæ ad conceden-
da doctorū insignia, & locum cuiq; pro
eius qualitate designandum conueniens
sit, & à nostris obseruari debeat, Statui-
mus, vt in posterum nullus ad doctoris in-
signia in nostris ecclesijs admittatur, nisi
in approbata aliqua Vniuersitate, arduo
præ-

*Doctoris præ-
sentia.*

Vide Titul.

nº 191

Et L. R. C. 30

Marini 1621

præcedenti examine, iuxta illius Vniuersitatis morem fuerit in Theologia, aut in iure canonico doctor creatus. Quibus quidem doctoribus æquū esse ducimus, insignem honoris locum dari: vtpote quæ multis literarum studiis sint promeriti.

In Ecclesiis parochialibus Doctores qui non fuerint ad sacram presbyteratus ordinem promoti, presbyteris etiā si non sint doctores, loco posteriores erunt.

Presbyteri Diaconos loco præcedant, quantumuis Diaconi sint antiquiores beneficiati.

Vicarius temporalis absente Rectore ipsius Rectoris locum teneat. Cui præsen-
te Rectore inter antiquiores beneficiatos, non in ipso Rectoris Choro, sed in al-
tero locus detur: ita vt vnus tantum ē be-
nificiatis, is nempe, qui eorum antiquis-
simus erit, illum præcedat.

*Confirmatio constitutionum Synodaliū Re-
uerendiß. F. Tho. de Vilanova Ar-
chiepiscopi Valentini.*

Cum

ACTIO SECV.

Cum constitutiones Synodales Reuerendissimi Fratris Thomæ de Vilanova præcessoris nostri sint ab eo sanctissime institutæ, & à nobis maxime probentur; statuimus, vt in iis omnibus, quæ in nostro Prouinciali Concilio nuper habito, aut in præsentì diocesana Synodo nõ fuerint aliter statuta, aut limitatione aliqua restricta, in nostra diocesi sedulo obseruentur.

Statuta huius Synodi, quæ ad laicos spectant, tempore Aduentus, & Quadagesimæ à Curatis populo in templis publicentur.

*Casus Archiepiscopo Valentino in
Synodo reservati.*

Crimen hæresis & simoniæ.

Sacrilegium.

Homicidium proditoriè commissum, factum, Consilio, fauore.

Incestus, vbi necessaria esset dispensatio.

Percussio parentum.

Aborsus

ACTIG SECVNDA.

63

Abortus procuratus.

Clandestine contrahentes.

Incendium ecclesiarum.

Testis falsus iurans in iudicio.

*Subaudi in al
teris damna
ut Gabu in sy
mhi. sus. 2. c.*

Multæ in hac Synodo transgressoribus
impositæ, tribus æquis portionibus diui-
dendæ, ecclesiarum fabricæ, pauperi-
bus loci, & ministris executo-
ribus, simul ac criminis
delatori appli-
cantur.

Finis Actionis secundæ.

ORDI.

ORDINATIONES PRO
CHORO ECCLESiarum
diœcesis Valeñ. editę â Reuerendissimo
fratre Thoma de Vilanoua Archiepis-
Valeñ. in diœcesana Synodo Va-
lenti. Anno domini 1548.

Die 14. Iunij.

Vm Sacerdotes, & alij clerici diui-
no cultui mancipati non solũ ani-
mę, & conscientię puritate, verũ
etiam corporali, & exteriori graui-
tate, ac morum decentia pollere debeant, ac
in diuinorum celebratione seipfos bene com-
positos circumspicientibus exhibere, vt per
exteriorem honestatem intrinsecam cordis cõ-
positionem ostendant.

Idcirco Nos Don frater Thomas de Vila-
noua Dei & Apostolicę sedis gratia Archie-
piscopus Valeñ. volentes in his quę ad diui-
num officium, & ad sacerdotalem ordinẽ per-
tinent prouidere, sequentes ordinationes pro
choro Ecclesiarum nostrę diœcesis Sancta Sy-
nodo approbante fecimus, quas inuiolabili-
ter seruari mandamus.

Primo statuimus, & ordinamus, quod cum
diuinum officium celebratur, curatus, benefi-
ciati,

ORDINATIONES.

ciati, substituti, & cæteri clerici cum omni reuerentia, & deuotione assistant, silentium & sacras cæremonias tenentes, & obseruantes: Psalmodiam, Antiphonas, Responsoria attente, punctuatim, & spaciose cantantes, ac pronunciantes: itaq; durante dicto officio legere seu aliquas horas submissa voce dicere non præsumant. quod si secus egerint, & percuratum, vel eius locum tenentem moniti non destiterint, pœnam duorum denariorum incurrant.

Statuimus quod in processionibus omnes compositi, & ordinati procedant, quilibet in suo loco, & in suo choro secundum antiquitatem, & dignitatem. Contrariû facientes, si moniti non destiterint, pœnam duorum denariorum ipso facto incurrant.

Insuper volumus, quod quicumq; de clero in scandalum cleri, & populi diuinum officiû conturbare, & verba iniuriosa, seu contumeliosa, contra suum Rectorem, Vicariû, aut aliû clericum citra manus iniectionem, intra ecclesiam, vel chorum, aut extra in processionibus aut funeralibus dicere præsumpserit, seu rixâdo aut vociferando, durante diuino officio, scandalum fecerit, si beneficiatus, vel substitutus fuerit, percaciis, quæ ei peruenient per mē

E

sem

ORDINATIONES.

sem continuum, sit ipso facto priuatus: & nihilominus diuino officio per eundem mensem altare teneatur. quæ pericacia, & cæteræ poenę suprapositæ, aut infra ponendæ per Rectorẽ, vel Vicarium à Collectore pericaciorum exigantur, & inter illos, qui ad horas & diuinũ officium in forma assuetæ conuenerint, diuidantur.

Præterea statuimus, & ordinamus quod dũ dicitur officium diuinum sanctæ Mariæ virginis, propter eius reuerentiam, & honorem omnes stent, his exceptis, qui propter imbecillitatem, infirmitatem, aut lenectutem pedibus stare nequeunt. Et eodem modo dum Gloria patri, aut Euangelium, aut canticum Euangelicũ sicuti Magnificat, Nunc dimittis, Benedictus, Gloria in excelsis, vel Credo in ecclesia dicitur: similiter in Capitulis, Orationibus, Hymnis, & Præfationibus omnes stare teneantur: contrarium vero facientes, vnus denarij poenam incurrant.

Diuino officio perdurante in choro nullus clericus ab vna parte chori ad aliam transire præsumat causa legitima cessante: qui contrarium fecerit, illius horæ puncto priuetur.

Nullus clericus cuiusq; conditionis, seu gradus existat, dum diuinum officium celebratur, intret chorũ, nisi sit superpelliceo & missa in

ORDINATIONES.

sa indutus, alias punctum illius horæ amittat, aut vno denario mulctetur.

Omnes supradicti præbyteri inter sint processionibus, contrarium facientes quatuor denariis mulctentur, quando processio fit in ecclesia: sed si fiat extra ecclesiā solemniter, soluant vnum regale, nisi forte aliquis illorū exierit ad concionandum.

Nullus durāte officio exeat à choro, aut discurrat per ecclesiam, aut dum prædicatio fit, nisi coactus necessitate: nec chorū intret alis superpellicij super humero plicatis: contrariū facientes, pœnam vnus denarij incurrant.

Statuimus quod nulli præter Rectorem, vel Vicarium liceat se excusare à cappa & à scepro suo ordine tenendo, cum ei iniunctum fuerit à Vicario, ordine tamē inter presbyteros seruato per boxardium, vt dicitur. Et si contrarium fecerit, & monitus non paruerit, duorum denariorum pœna mulctetur.

Statuimus & ordinamus quod præbyteri presentes pro absentibus Missas dicant, ad quas tenentur, & de melioribus redditibus beneficij pro qualibet Missa vnum solidum Valeñ. accipiant.

Quilibet beneficiatus fideliter adimpleat
E₂ Missas

ORDINATIONES.

Missas ad quas tenetur infra annum sic vt vsque ad diem sancti Ioannis Baptistæ medietatem illarum expleat, alias non recipiat à clero missam, donec dictam medietatem expleuerit: & vsq; ad festum Natiuitatis reliquam medietatem adimpleat, alioquin à clero Missam non recipiat, donec adimpleuerit, vltra poenâ ni constitutione Synodali appositam.

Quia hodie in dicto clero nostræ diœcesis non sunt distributiones pro Missa maiori, & vespers quotidianis, vt diuinum officium, sicut oportet, solemner dicatur, & à presbyteris & beneficiatis quotidie frequentetur: Statuimus quod qui non adfuerit vespers, medietatem anniuerfarij illius diei perdat. Et qui Missæ maiori defuerit, alteram medietatē amittat: & hoc quando in illa die in ecclesia anniuerfarium erit: nam aliàs quoq; semper obseruabitur siue fuerit siue non fuerit anniuerfarium, quod quicumq; clericus, beneficiatus, vel substitutus non adfuerit missæ maiori, perdat punctum omnium actuum & funeralium à meridie, vsq; ad mediam noctem illius diei. Et quicumq; non adfuerit vespers, similiter amittat punctum omnium actuum & funeralium à media nocte vsq; ad meridiem diei sequētis, & deputabitur in clero presbyter vnus qui

ORDINATIOES.

qui assistentes missæ & vesperis supradictis puncto designet.

Ordinamus & statuimus, quod omnes clerici & presbyteri deferant honestum & clericalem habitum secundum statuta sacrorum canonum. quod si aliquis illorum sine veste talari ecclesiam introierit, illius horæ puncto priuetur.

Ordinamus quod nullus sacerdos deferat cadauer in funeralibus, nisi cadauer fuerit aliquius presbyteri, vel in sacris constituti sub poena decem solidorum.

Statuimus & mandamus, quod omnes beneficiati, & substituti, & reliqui de clero obediant Rectori ac Vicario parochiæ in his, quæ ad officium diuinum pertinent. quod si quis rebellis fuerit, vel aliquid commiserit, seu omiserit circa officium, & decentiam, ac honestatem chori, dictus Rector, seu Vicarius habeat facultatem mulctandi eos, qui supradicta non seruauerint: & quod sic mulctatum fuerit, inconcussè obseruetur.

Frater Thomas Archiepis. Valen.

Tabla de los derechos

funerales para todas las yglesias del Ar-
çobispado de Valencia, ordenada por el
Illustrissimo y Reuerendissimo Señor dō
Martin de Ayala Arçobispo de Va-
lencia, en la Synodo celebrada a
XXV. de Abril de M. D.
LXVI. Años.

Primera. Rimeramente todos los
Sacramentos se daran gra-
ciosamente como es de de-
recho.

Item que qualquier Re-
ctor, o Vicario aya en la
administracion del sacra-
mento del santo Baptismo la offer-
ta, que le querran dar, y la capita y cirio. Y si la com-
adre no truxere capitta, prouea el Rector de ca-
pitta, y de por ella seys dineros: y sino tru-
xere cirio, de por el tres dineros.

Item q̃ ni en la yglesia ni fuera de la yglesia
desde la oraciō de la noche hasta el alua no se
puedan hazer baptismos, sino en caso de ne-
cessidad.

Item

Funerales.

Item que para comulgar los enfermos, el Rector, o Vicario lleue el santo Sacramento con el palio: y cada vno de los capellanes que lleuaren el dicho palio, y mas los que serã de mandados, ayan por charidad dos dineros. Y si van fuera de los muros de Valencia, sea la porciõ doble. Y lo mismo se guarde en las villas y lugares de la diocesi, si saliere fuera dela poblacion. Y sino abra cumplimiento de capellanes para lleuar dicho palio, lleuenlo los seglares: porque no vaya el sancto Sacramento sin palio, y lleuese con decencia y reposo, alomenos al boluer a la yglesia, pues cessara la necesidad del enfermo.

Item que el Sacramento del matrimonio vulgarmente dicho desposorios se aya de administrar graciosamente por el proprio Rector o Vicario de la desposada: la qual aya de oyr missa en la parrochia donde habitara aquella: de la qual parrochia es la charidad de la missa bendicion y offrenda. Y por la charidad de la Misa y bendicion, se den al Rector, o Vicario cinco sueldos: y si en vna sola Misa se diere bendicion a muchas desposadas, en tal caso se pague vna sola charidad de la Misa: y tres sueldos mas por cada vna de las desposadas. Y fuera de la ciudad de Valencia

E 4 por

Tabla de los derechos

por los lugares de la diocesi se guarde la costumbre de cada lugar, cō que no se lleue mas de la sobredicha suma.

Item que cada vno de los clerigos que acōpañaran el sūcto Sacramento de la Extrema vnction, si sera de dia, aya por charidad feys dineros; y si de noche, vn sueldo. Y si fueren fuera de los muros de Valēcia, sea la charidad doble, y el numero de los capellanes seran los que se demandaran por el enfermo. Y sean obligados los beneficiados de salir y boluer cō orden, y rezando con el Sacramento, y no ha haziendo lo, no ganen la porcion: y aquella la haga dar el Rector, o Vicario a la lumenaria de la yglesia, so pena de pagar al doble.

Item que si los clerigos saldran de la yglesia para olear alguno, y antes de olear el paciente fuesse ya muerto, no ayan charidad alguna: pero si se oleare, aunque no muera, se pague la charidad a los clerigos: y si se pidiere el sacramento de la Extrema vnction con necesidad, sobre lo qual se aya de creer al que lo pide, no se aguarde que se taña la campana, ni q̄ passe la arena, sino que se lleue el sūcto Sacramento luego sin aguardar clerigos. Y el Rector, o Vicario que no lo hiziere, incurra en pena de quatro reales.

Item

Funerales.

Item por la porcion de leer y velar con algũ cuerpo se pague a cada clerigo que sera de mandado, por el dia seys sueldos: y por la noche doze sueldos. Y sino auran leydo mas de medio dia, se pague media porcion: y sino auran leydo mas de media noche, se pague tambien media porciõ. Pero si leyessse mas de medio dia y mas de media noche, aunque no fuesse por entero, se le pague la porcion por entero. Y si por ventura no se demandaren para leer mas de vn clerigo, que no ayan de pagar mas de vna porcion, aunque el leer se repartiessse por muchas tandas, y si se velasse y leyessse en vn monesterio, parta se la vela y la porcion entre los frayles y clerigos de la propria parrochia. Y si se leyere fuera del monesterio, y muriere en otra parrochia que la fuya parta se la vela y la porcion entre las dos parrochias. Y en todos los otros casos toca la vela solo a la propria parrochia, y sino tuuiere el defuncto propria parrochia, sea tenido por parrochiano de la parrochia donde muriere.

Item que qualquier Rector, o Vicario haga señal de franco por cada vn cuerpo: si es hombre, tres toques: y si es muger, dos toques segun se tiene por costumbre.

Item que qualquier Rector, o Vicario, y la
E s persona

Tabla de los derechos

persona que lo aya de hauer, aya dos sueldos por cada auto que hara tañer las campanas de sta manera: Por Letania dos sueldos, por enterrar dos sueldos, por remembrança dos sueldos, por anniuersario, y cabo de año dos sueldos, que monta todo ocho sueldos. Y esto sea si el que demandara los tales autos, querra q se tañan campanas, y no de otra manera. Y si por ventura en la tal parrochia abra mas de dos campanas grandes, y demandaran general de toda la clerezia, y que anfi mismo querran que se taña general de todas las cāpanas mas de dos, en tal caso se pague por cada vno de los dichos autos tres sueldos por las campanas: Pero si no se pidiere general de toda la clerezia, aunque se tañan mas de dos campanas, no se pueda tomar mas de dos sueldos por cada vno de los autos. Y si quisiessen que tañessen mas toques que a los dichos autos, como se acostumbra desta manera, a medio dia, oraciones, y a lalua, por cada vno de los dichos toques extra ordinarios se pague respectiuamēte mas lo que se paga por cada vno de los dichos autos: y en las yglesias catedrales, y collegiales de Xatua y Gandia se conferuen y guarden las ordinaciones loables capitulares.

Item

Funerales.

Item, si en algun auto de Letania, enterrar, remembrança, o otro qualquiera auto. querrã cantores, se tomen que sean alomenos ocho cantores capellanes de la parrochia propria, o cantores que suelen seruir en ella por ordinario en las cantorias, y no mas, sino los querrã: y si en la propria parrochia del defuncto no los aura, tomen se de otra parte: con que queriendo cantores se ayan de tomar, y se tomen veynte capellanes de la propria parrochia. Y sino huuiere tanto numero de capellanes en dicha parrochia, sea general en aquella. Y a los que officiaran por cantores, quando el cantor fuere Canonigo, o Beneficiado, o sustituto, se le de allende de la porcion ordinaria de Canonigo, o Beneficiado, o sustituto por la cantoria la mitad de la porcion que se dara a vn cantor no beneficiado.

Item que ningun cuerpo saquen de casa ninguna, ni de la yglesia sin conuocacion de la parrochia donde esta situada la tal yglesia, o casa, o de los clerigos que le han de acompañar.

Item que ninguna persona constituyda en ordenes sacros lleue las andas, o caxa en q se lleva a enterrar el cuerpo de la persona seglar aunque el tal cuerpo lleue habito de religion
ni aun-

Tabla de los derechos
ni aunque sobre la caxa se lleue la imagen de
la confraria.

Item que si el auto del enterrar, Letania,
remembrança, o otro semejante no sera gene-
ral en la propria parrochia, ningun capellan
traydo de otra parrochia pueda entreenir ve-
stido con sobrepelliz, aunque vaya graciosa-
mente: y por general de vna parrochia, sola-
mente se entienden los beneficiados y sustitu-
tos presentes en dicha parrochia, y residentes,
y no otros, y si sera general, pueda el marmes-
for, o heredero conuocar los mas capellanes
que querra de otra qualquier parte.

Item que siempre que pidiere la parte del
defuncto que se haga pausa, o estacion con el
cuerpo se les de a cada clerigo dos dineros
por cada vna, con que no se puedan hazer de
dos arriba.

Item que ni en el enterrar, ni en la remem-
brança puedan entreenir mas de tres parro-
chias, ni mas de tres cruces, vna de cada parro-
chia. Vltra de las quales puedã yr la de la Seo
o de sant Pedro, y las confrarias con sus cru-
zes: y cada parrochia no lleue sino vna cruz,
aunque vaya sola. Y siempre que el cuerpo se
enterrare fuera de su propria parrochia con in-
teruencion de otra parrochia, se aya de conuo-
car,

Funerales.

car, e interuenir la parrochia donde estara el monesterio, o yglesia donde se enterrare tal cuerpo.

Item que qualquiera cuerpo de la parrochia que constara al Rector, o Vicario ser de persona pobre, se aya de enterrar de franco sin limosna, con toda la solennidad que enterrará los ricos, ni el Rector ni Vicario tome porcion alguna de los cirios que el bacinero de los pobres da para tal enterrar.

Item que siempre que muriere Rector, beneficiado, sustituto, o clérigo alguno siruiendo en alguna yglesia parrochial, que se aya de enterrar francamente de todos derechos de vestur, de vaso, de enterrar, de cápanas, y quarta. Y si se enterrare por la mañana, se le diga Misa cantada. Y si despues de medio dia, vísperas, o maytines de defunctos: y aunq muera y tenga domicilio en otra parrochia, pueda el Rector y clerezia de la yglesia donde siruiere darle los sanctos sacramentos, y enterrar, y hazer los de mas autos sin conuocacion, ni interuencion del Rector y parrochia donde morirra, ni se le pueda contradzir, ni pretender de rechos algunos por la otra parrochia. Pero si querra entreuenir graciosamente por seruir a nuestro Señor, lo pueda hazer: y esto se obserue anse

Tabla de los derechos
que anfi en la yglesia cathedral, como en las de
mas yglesias de la diocesi.

Item que el armariero de la Seo no tome
cirios de los cuerpos de los desamparados: ni
el Rector, o Vicario de sant Ioan de los sentē
ciados: pues los entierra la confraria de los de
samparados.

Item que al enterrar de algun cuerpo no lle
uen dos caxas, es a saber, la caxa de la confraria
y la del defuncto: sino que la caxa de la cō
fraria se lleue a la yglesia: pero pueda el Prior
y Mayordomo de la confraria sin caxa acom
pañar el cuerpo como acostumbra, o poner la
ymagen sobre la caxa del defunto.

Item que qualquiera Capellan aya por cha
ridad de la Letania dos sueldos, y por el enter
rar vn real Valenciano: y si se enterrare con
visperas, o nocturno de finados, o con Missa,
cantada, seys dineros mas, y por la missa del
aniniuersario, o cabo de año cantada vn real
Valenciano, y no de otra fuerte. Y al escolano
en cada auto por llevar la Cruz, la porcion de
vn clerigo: y esto sera si estos autos seran den
tro de los muros de Valencia: con que si el
enterrar sera en el monesterio de sant Augu
stin de qualquiera parrochia que sea el cuer
po, la porcion del enterrar es dos sueldos.

Y si

Funerales.

Y si por caso los dichos autos seran de noche, la porcion sea doble: y al presbytero que cantare la Missa, se le de de limosna dos sueldos, y al Diacono y Subdiacono nueve dineros a cada vno: y si acaescera que se lleue el cuerpo a vna yglesia, y se dexare en ella para enterrarle por la mañana, sea tenido por vn auto el haerlo lleuado a la yglesia, y en cada vno de dichos autos se ayan de cantar tres resposos con sus absoluciones: y no se hagan los tales autos sino se pidieren por la parte del defuncto, y ansi que sean voluntarios los autos, y voluntarias las offertas, dando lo que querrã: y lo mismo se guarde, y effectue en todas las yglesias de la diocesi.

Item si los sobredichos autos seran fuera de los muros de Valencia, aya qualquiera clérigo por la Letania quatro sueldos, por el enterrar tres sueldos, y en los lugares si por caso fueren suffraganeos a dichas parrochias, sea la porcion segun estan auenidos los capellanes con el pueblo, siendo menor porcion, porque siendo mayor se reduzga en esto.

Item por la asistencia y officiar de la Missa de la remēbrança qualquiera de los clérigos aya diez y ocho dineros, si estuuiere alli toda la missa con la Cruz, y la misma porciō se de
por

Tabla de los derechos

por llevar la Cruz que sea grande, o pequeña en qualquiera de los dichos autos, que se da a cada vno de los clerigos que entreuernan en tales autos, y en qualquiera de dichos autos en los quales aura de hauer capas y bordones tales capas encomiende el Rector, o Vicario en su ausencia a dos personas de la parrochia habiles en canto, y se de a cada vno por charidad seys dineros por razon de la capa, prefiriendo siempre el Capiscola qualquier otra persona.

Item que ningun Rector, ni Vicario vaya sin capa de seda en enterrar, o remembrança que entreuerna la cõfraria de la virgen Maria de la Seo, o de los Innocêtes, Santiago, o sant Arcis.

Item qualquiera clerigo que acõpañara algun cuerpo a Iesus, sant Miguel de los Reyes a la Esperança, o semejantes distancias de lugares, aya de charidad seys sueldos: y si fuere al Grau, ocho. Y en los lugares de fuera de la ciudad si el enterramiento se hiziere a pie fuera del poblado, se pague porcion doble y no mas. Y a los clerigos q̃ de otra parrochia la parte del defunçto quisiere, que se hallen y asistan con su Rector, se les pague lo que han acostumbrabo de pagar y no mas.

Item

Tabla de los derechos

Itē qualquiera clerigo q̄ acōpañara algun cuerpo a qualquiera otro lugar dentro de vna legua de Valencia, aya por charidad diez sueldos.

Item qualquiera clerigo que acompañara algũ cuerpo por mayor distācia de vna legua, aya por cada vn dia doze sueldos y la despesa

Item qualquiera cuerpo que se traera para enterrar, o para ponerse en alguna yglesia fuera los muros de Valēcia, la propria parrochia lo acōpañe hasta la dicha yglesia, y si mas parrochias entrecuernan, aquellas no passen del portal de la ciudad sin voluntad de aquellos a quien tocan las despesas de dicho auto.

Item qualquiera cuerpo que sera traydo, o se lleuare fuera Valēcia, le vayan acompañando con alguna cruz, y algun capellan, o capellanes: los quales vayan psalmeando, y ha de fer el tanderero, o tanderos de la parrochia donde era parrochiano el tal defunto, y si sera traydo de parrochia que no era suya, la tal parrochia estraña le acompañe hasta al portal, y de alli adelante los de su parrochia propria: y por el passo de qualquiera lugar, el Rector, ni clero de aquel no puedan lleuar derecho alguno aunque el tal cuerpo se pusiesse y depositasse toda la noche en la yglesia. Pero si por parte del defuncto se pidiessse que se tañan las campanas,

F

panas,

Funerales.

panas se pague por el tañer como por vn auto en la forma sobredicha, y lo mesmo se guarde por toda la diocesi.

Item que si para llevar algun cuerpo fuera Valencia sera puesto en algun monasterio, como la Trinidad, el Remedio, o otra qualquier yglesia, no se saque dicho cuerpo de alli sin conuocacion de la parrochia, y ecclesiasticos que han de acompañar dicho cuerpo.

Item que si para llevar algun cuerpo que se ra muerto fuera Valencia querrá traer capellanes de València para acompañar dicho cuerpo a Valencia, los dichos capellanes se ayá de tomar de la parrochia de donde era parrochiano el dicho defuncto, y si no terna el domicilio en Valencia puedan tomar dichos capellanes de qualquier parrochia que querran.

Item que a los autos funerarios ningun capellan pueda embiar otro por el sino tuviere residencia personal en la yglesia misma.

Item que quando se traera algun cuerpo a Valencia para enterrar, no salga parrochia alguna a recebirle de fuera el portal de dicha ciudad sin voluntad de aquellos a quiétocara a pagar las despesas de dicho enterramiéto.

Item que qualquier cuerpo que traeran a enterrar a Valencia, el auto de recebirle pues entrare en la ciudad sea dicho de noche siempre

Tabla de los derechos.

pre que el tal cuerpo no allegare al portal antes de la oracion de la noche.

Item q̄ el auto que demandaran despues de la oracion, de la noche y antes que toquen al alua, sea hecho por denoche.

Item que en qualquier auto q̄ passando el arena no seran venidos tantos clerigos de punto quantos son menester para el auto, se tomen a cumplimiento los que primeros seran en la yglesia despues de ser demandado el auto, aunq̄ los tales clerigos no seã de pũto: y si para cũplir el numero de los q̄ faltã, aura mas capellanes de los q̄ sũ menester, yguales en tiẽpo y hora, de aquellos vayan los que serã menester, y partirse han todos los q̄ sobreuinieron la porcion de los que yran.

Itẽ que si tañendo la campanica, o passãdo la arena para algũ enterramiẽto, el q̄ ha demãdado dicho enterramiento, despues quisiẽsse Letania, en tal caso torne a tañer la campana, y los que son al enterrar, ayan la Letania y el enterrar, y los que vendran a la segunda arena no ganen sino la Letania tantum.

Item que todos los clerigos que seran llamados y auran de entretener en los enterramientos, remembranças, letanias, pernoliars, y otros autos se les encomiende a cada vno por su tanda: y no se repartan las porciones

Funerales.

por comun, porque gane el que siruiere.

nota

Itē que seā tenidos por apūtados todos los clerigos q̄ a hora de missa, y visperas estaran ocupados en predicar, o estudiātes, q̄ en tales horas oyran sus liciones, o en tandas defuera, o otros qualesquier autos, o negocios de la yglesia, o otros legitimos empedimētos etiam por administrar Sacramētos, y ayudar a bien morir: con q̄ el predicador si predicara fuera Valēcia, no sea tenido por presente, sino por vn soló dia que predicara. Y predicādo en Valencia, para ganar el punto del dia siguiente aya de ser presente a visperas.

Itē q̄ quādo salga la Cruz de la yglesia, por q̄lquier cosa q̄ sea y buelua a ella, salgā y buel uā los beneficiados cō la Cruz en processiō y buē ordē, rezādo entono, o cantādo como les parecera, y el q̄ no lo hiziere, pierda la porciō q̄ de tal auto se le auria de dar, y aq̄lla se de para la luminaria d̄ la yglesia, y el rector, o vicario lo hagā así executar, so pena d̄ pagar al doble

Itē q̄ en ningunos autos particulares, ni generales de mortuorios, absoluciones, ni missas cātadas, no se admitā religiosos algunos en las yglesias seculares, sino en caso q̄ los tales religiosos en semejātes autos admitā en sus yglesias y monesterios a los ecclesiasticos seculares

Itē q̄ las achas y los cirios q̄ se dā para acompañar

Funerales.

pañar al cuerpo los lleuen pobres, y aq̃llos vayan delante la Cruz: y los clerigos solo lleuē los cirios blancos, quando se los dieren.

Itē q̃ el armariero de la yglesia mayor, Vicario de S. Pedro, y el Rector, o Vicario de qualquier otra parrochia, hora sea propria, hora no, pueda tomar al enterramiēto dos hachas, si con hachas se hiziere: o dos cirios de los mejores, y si se hiziere el enterramiēto cō cirios pequeños, o sin ellos, en tal caso pueda tomar seys sueldos, y por vn mismo cuerpo no pueda tomar mas de vna vez antorchas, o cirios, si ya de tal cuerpo no se hiziere remembrança general de todas las parrochias: porq̃ en tal auto podra tornar recebir otras dos antorchas, o cirios, con q̃ assi en el enterrar si se dixere Missa, como en la remembrança, no tome las dichas antorchas, o cirios, hasta q̃ sea acabada la Missa, y en los enterramientos de los niños se pague de quarta dos cirios de los q̃ traerā: y no trayēdolos, paguē dos sueldos.

Itē q̃ quando yra la cōfratria de la virgē Maria de la Seo, de Sāctiago, o de S. Arcis, el armariero de dicha Seo pueda tomar dos antorchas, o cirios d̃ los mejores q̃ traerā: y si huuiere otra Cruz sin la dela Seo, tomara otras dos antorchas, o cirios, si por caso no aura tomado al enterrar, y si sera cuerpo, o remēbrança ge-

Tabla de los derechos

neral d todas las parrochias pueda tomar seys antorchas, o cirios desta manera, Dos por la cruz mayor, dos por el Obispo, y dos por la confraria, y tomen se siēpre dichas antorchas o cirios despues de dicha missa y no antes.

Nota Item quando acaesciere q de vna yglesia, o monasterio se aya de rehazer la quarta por la cera a otra yglesia, en tal caso no se parta antorcha, ni cirio, sino q se rehaga por la quarta de dos antorchas quatro sueldos: y por la de dos cirios dos sueldos: y por la quarta de dos cirios pequēitos de los albats, paguē seys dineros, y q este en facultad del q rehara la q̄rta d elegir o pagar los dineros, o q se los paguē.

Item a los fofferos, por baxar el cuerpo del defunto hasta ponerlo en la caxa se les pague vn sueldo a todos, y por llevarlo a la yglesia, a cada vno se pague vn real Valenciano, aunq se lleue de vna parrochia a otra: y lleuen la caxa dos fofferos, si fuere el cuerpo pequēo, y si siēdo mayor le lleuē quatro y no mas, y por llevar en braços el mas pequēo q llaman albat, se le pague vn real Valēciano, y por abrir y cerrar el vasso, y hazer la sepultura grāde, se les pague tres sueldos. Y por hazer la sepultura de los niños, diez y ocho dineros. Y si los enterramientos se hizieren en el monasterio de sant Augustin, se les pague por el porte de la ca-

Funerales.

la caxa la mitat mas de la sobredicha porciõ. y si saliere fuera de Valēcia, se les pague, y aumentē sus salarios por porciones, segū q̃ a los ecclesiasticos a razon de vn real Valenciano por cada porcion, y si el cuerpo, se lleuare fuera Valēcia, no se de nada al foffero del portal a fuera, sino fuere llamado por la parte del defuncto, y en tal caso se le pague con hazer su officio de cargar y descargar la caxa, la mesma porcion q̃ a vn clerigo, y no se de mas: ni en contrario se pueda allegar vfo ni consuetud alguna.

Itē q̃ se puedan pagar y llevar en prouecho de las fabricas, ornamentos y suffragios de las almas diez sueldos por enterrarse vn cuerpo grāde, y cinco de albat y no mas: y aq̃llo menos, segū la costūbre de cada yglesia: lo q̃l no se pueda aumentar aunq̃ sea en vaso y sepulturas cōmunes, aunq̃ seā de cōfrarias, y aunq̃ los defuntos seā estrangeros, y no se pueda llevar cosa alguna por paños y manteta, q̃ suelē prestarse para poner sobre la caxa de los defuntos, sino q̃ seā obligados a prestarlos graciosa mēte por las personas q̃ los solia prestar, y rōpidos q̃ seā, se hagā otros de nueuo, y se cōseruen acosta de las limosnas comunes de las almas, fabricas, pobres y confrarias respectiuamente. Y q̃ no se pueda pagar, ni llevar derecho algūo por la caxa, en la qual se lleuā los muertos,

Tabla de los derechos funerales.

tos, sino q̄ se den graciosamente, y q̄ las hagā y conseruē a costa de las limosnas de las fabricas de las yglesias, y de los parrochianos: y en los otros derechos de las confrarias se guarde la loable costumbre de cada vna dellas.

Itē q̄ en los enterramiētos y funerarias, y q̄ lesquiera autos q̄ se ayā de hazer por los christianos nuevos se guardē sin alteraciō alguna las ordinaciones antiguas, y las d̄l cōcilio provincial: y d̄ste dioc. po los enterramiētos q̄ se harā en los cimēterios, q̄ estarā ciē passos apartados dela poblaciō, se pague porciō doblada de la q̄ esta tassada por dichas ordinaciones: y el Reçtor, o Vicario sea obligado de hallarse presēte al ēterrar, hasta q̄ sea el cuerpo cubierto de tierra, y sino lo hiziere, por cada vez q̄ no se hallara, caygā ē pena d̄ quatro doblado.

Item que no se tomen mas derechos, ni en mas cantidad de lo que estan tassados y expressos en este aranzel. Y si lo contrario hizieren, caygan en pena de quatro doblado, y no hagan suyo lo que de mas tomaren.

Itē q̄ los Reuerēdos oficiales desta diocesi no puedā hazer pagar mas derechos de los q̄ estā cōtenidos en este arāzel, a instācia de ningunas personas: aunq̄ seā regulares: ni en ninguna manera prouean, ni puedan proueer lo contrario de lo q̄ se cōtiene en dicho arāzel.

Fin de la tabla.

Les instructions, e or-

ordinacions perals nouament conuer-
tits del regne de Valencia: fetes per les
autoritats Apostolica, y Real, y ordinaria
per los Illustrissimos, e Reuerendissimos
senyors don Iordi de Austria Archebis-
be de Valencia, e don Antonio Ramirez
de Haro, Bisbe de Ciudad Rodrigo, Com-
missari, e Inquisidor per la santa Sede
Apostolica, y per la Sacra Cefarea
Magestat, &c. en lo regne de
Valencia, nomenat y
deputat.

Les quals lo Illustriss. y Reuerendiss. senyor
don Martin de Ayala Archebisbe de Valen-
cia, apres de vistes y examinades en la Syno-
do Diocesana de Valencia, ha manat se guar-
den en est Archebisbat de Valencia: excepto
en aquelles coses que en lo Cõcili prouincial
estauen moderades, o ajustades: y lo que a la
fi destes ordinacions esta estatuyt y ordenat
per lo Illustriss. sobredit senyor Archebisbe
de Valencia, tocant als dits nouament
conuertits de est Archebisbat.

Estampades en Valencia, per Alvaro Franco
y Gabriel Ribas, a la pelleria vella.

Any 1594.

LES INTRVCTIONS,
que los nouament conuertits del pre
sent regne de Valencia han de
feruar, son les següents.

Rimerament que qualse-
uol dona q̄ parira, sia obli-
gada ella, o son marit, o la
madrina que la lleuara lo
mateix dia manifestar ho
al curat, y dins huyt dies
apres fer la batejar, sots
pena de vn ducat: si ja noy agues necessitat; q̄
en tal cas se bateje sens esperar lo dit temps.
Y que les madrines quant lleuarā alguna cria-
tura, no facen ninguna cerimonia morisca
sots la mateixa pena de vn ducat: y de preso.

Item que ningú que sia estat alfaqui no pu-
ga visitar a dalguna parida, ans ni apres que
haura parit: sine que li fos muller, o germana,
o altra persona molt conjuncta: y en tal cas
no puga dir, ni fer les paraules, oracions, ni
cerimonies que vsauen en temps que erē Mo-
ros: sots pena de vn ducat.

Item que per quant poria esser q̄ entre los
dits nouament conuertits agues algu q̄ no fos
batejat

Ordinacions dels

batejat, axi del temps de la general conuerſio cō per eſſer nat apres, y a cauſa de no hauer hi agut capella, manē que ſots pena de preſo a arbitre del Ordinari y de vint y cinch ducats tots los q̄ ſerā en edat de diſcrecio, y no batejats, ſe facē batejar dins huyt dies: y los pares y mares dels tals no batejats dits huyt dies apres publicacio dels preſents en caſcun loch reſpectiue de aquells los facen batejar ſots la mateixa pena.

Itē q̄ ningu puga poſar a ſos fills nō de Moro ſots pena de vn ducat: ni nomenar a altre en lo primer nom de moriſch, ſino de Chriſtia ſots pena de ſis diners. E q̄ los pares y mares treballen a ſos fills quant ſerā de poca edat de parlarlos en lengua Valenciana: per q̄ quāt ſiē grans puguē dexar la algarauia mes facilmēt.

Item q̄ tots los pares y mares, y curadors, hagen de enuiar ſos fills majors, y menors, e filles menors de deu anys los dies de Diumenges apres dinar a la ſgleſia: pera q̄ lo Curat los inſtrueixca en la doctrina Chriſtiana, ſots pena de ſis diners: y aço quant oyran tocar la càpana, y en lo interim que noy haura campana amoneſtats per lo Curat.

Item que en los dies de les infraſcriptes feſtes cada hu dels que tendran mes de ſet anys ſia obligat anar a ſa parrochia e oyr miſſa, e lo
que

nouament conuertits.

que faltara sia executat per lo Alguazir que se
ra deputat, en sis dines per cada volta: saluo si
no tinguessen algun just impediment. E quāt
tocara la campana de llevar a Deu, o de la ora
cio del vespre, tots se hajan de agenollar, sots
la matexa pena de sis diners.

Item axi a causa del treball, com de les po
ques facultats de aquells, y lo molt que respo
nen, que no sien obligats a guardar entre lany
fino les festes següents, ço es: tots los Diumē
ges del any, e les festes principals: com es lo
dia de Nadal Circuncisio, lo dia dels Reys, y
tots los Apostols, lo dia de Pascua, Ascensio,
lo dia de Pentecostes, lo dia del Corpus, sant
Ioan Baptiste, la Assumpcio de nostra Señora
y lo dia de tots los Sants. Y en totes les altres
festes de guardar, los que hauran hoyda Missa
puguen treballar sens encorrer en pena algu
na: y que puix los lleuen moltes festes, es raho
que guarden les desus dites: de modo que si al
gu sera trobat fer faena en algun dia de Diu
menge, o en alguna de les dites festes colents,
sia executat per lo dit alguazir en vn real, si
no tenint molta necessitat ab licēcia d'l curat.

Item que cada hu dels nouament cōuertits
axi homens com dones majors, les dones de
dotze anys los homens de catorze, en lo tēps
dela Quaresma siē obligats vna volta almenys

Ordinacions dels

En lany confessarse sos peccats, sots pena de deu sots.

Itē que qualseuol que estara malalt de malaltia que estiga en lo lit, sia obligat ell, o pare o mare de aquell, o les persones que estarā en tal casa dins vn dia fer ho saber al Curat, per q̄l pugaveure, e cōfessar, y exortarlo. Y si estara en perill, ajudarli a bē morir cō a catholich Christia: sots pena de vn ducat. E que lo olim alfaqui, no puga visitar als malalts estant in articulo mortis, ni ninguna persona sia gosada d̄ llauar algun cos mort al modo morisch, ni soterrarlo ab cerimonia morisca, ni puga escriure nomines, nioracions algūes morisques pera malalts, ni altres persones sots la mateixa pena

Itē q̄ de aci auant ningu sia gosat de dir oraciōs ordenades en tēps q̄ erē Moros: y q̄ per ara aprenguen lo Pater noster, y la Aue Maria, lo Credo: y la Salue regine: e altres coses contengudes en la doctrina Christiana, per als dits nouament conuertits nouament feta.

Item que quant dejunē en la Quaresma, o altres vigilies e dejunis manats per santa mare esglesia, que menjen a migjorn segōs orde de Christians, y no passen tot lo dia sens menjar segons feyen en temps q̄ eren moros: y q̄ en dia de tal dijuni no puguē menjar carn, sino viandes de quaresma, excepto dones preñades,

nouament conuertits.

ñades, e les que crien: malalts y vells: y aço ab
licencia del Vicari, o Curat. Y per que venen
nouament a la fe Christiana, y nols sia fatiga
los donen licēcia que en vn dia de dejuni ma-
nat per santa mare esglesia, que puguen men-
jar ous, formatje, llet, quallada, y mantega.

Item que lo carnicer de la carn que matara
en la quaresma, y altres dejunis per als dits ma-
lalts, no puga donar carn a ningun fens licencia
del dit Reetor o Curat en eserits, fots pena de
cinch sous per cada volta: y que no puguē ma-
tar al alquible, ni atraueſsar segons la cerimo-
nia morisca: ni en les Pasques que acostuma-
uen matar, no maten les aldees, y si volen ma-
tar carn pera cecina, la maten en qualseu ol al-
tre temps del any, y que la hagen de matar pu-
blicament fots pena de vn ducat.

Itē q̄ ningun no puga dejunar lo ramada, ni
les Pasques q̄ dejunauē en temps que erē Mo-
ros, ni fer la çala en publich, ni en secret, ni cir-
cuncidir a sos fills: perque aço es apostatar de
la fe: y destes semblants coses que son contra
la fe: Christiana seran greument castigats.

Item que los dits nouament conuertits, siē
tenguts de solennizar los matrimonis ques fa-
ran, o esposalles en faz de santa mare esglesia
sense fer hi alguna cerimonia morisca: y q̄ siē
obligats dins sis mesos apres de esser esposats

Ordinacions dels

oyr la missa nupcial: sino per algun just impediment ab licencia del Curat: sots pena de vn ducat. Y que los que eren alfaquins, no puguẽ en los matrimonis fer acidrado, ni altres ceremonies, sots la mateixa pena.

Item que les dones nos puguen fer senyals en ses persones dels que vsauen en temps que eren Moros, ni permeten en ninguna manera que sos fills, e filles se alquenen: perque si algu fera trobat fer lo contrari, fera executat en pena de sis ducats, y vltra greument castigat, y axi mateix, que apoch apoch se abstinguen de fer vestidures a la morisca, y que treballen axi homens com dones en lo vestir cõformar se ab los Christians vells: perque entrells y los altres noy haja diferencia en lo vestir, sots pena de perdre les dites vestidures.

Item que ningun nouament conuertit pugua tenir en sa casa en son seruici ningun chic Christia vell, que no excedeixca quinze anys: sots pena de sis ducats.

Item que si algun Christia vell, o altre nouament conuertit injuriosament dira a altre perro, que cayga en pena de vn ducat.

Item que ningu puga a altre exhigir, ni altre prestar juramēt de moro per ninguna causa, y que per lo semblant ningu puga jurar per lo nom de Mahoma, y per lo Alquible, ni lo
ramada

nouament conuertits.

ramada, sots pena de deu sous per cada volta que contrauendra.

Finalment que de aci auant los dits nouament conuertits, axi homens com dones, se abstinguen de totes cerimonies morisques, y en tota cosa se hajan de conformar ab la practica de santa mare esglesia.

E si sobre algun capitol dels sobredits hi haura algun dubte que lo Curat del lloch lo puga interpretar en absencia del Ordinari.

E per quât poch aprofitaria fer ordinaciõs, si los que contrauenien no fossen executats: per ço ses ordenat, que de les sobredites penes sen fessen tres parts. La vna pera la fabrica: L'altra per al alguazir: y l'altra per al acusador. Y que la parte que cabra a la fabrica, sia continuada en vn libre, per que millor se puga donar raho del q̄ sera tret d̄ dites penes, ys puga fer lo q̄ sera mes necessari pera dites esglesies.

Les ordinacions que han de seruar los
Rectors, y Curats dels nouament
conuertits del regne de Valen
cia, son los següents.

Primera ment que los dits Rectors e curats
hajan de fer en les Rectories residència per
sonal,

G 5

Ordinacions dels

sonal, y que nos puguem absentar de aquelles sens justa causa, o just impedimēt, y precehint licencia del Vicari general, o oficial de la diocesis hon estara la dita rectoria: altrament fent absencia per dos mesos en vn any, o cōtinuos o no continuos que ipso facto sense fer ninguna altra prouisio ni solennitat, sia priuat de la tal Rectoria, de modo que lo patro de aquella puga en tal cas liberament presentar, y lo Ordinari constant sumariament de la tal absencia collar, y conferir dita Rectoria a altra persona y donea.

Item que la persona a qui se haja de collar alguna Rectoria dels dits nouaments conuertits, sia de bon exēple, fama y vida, y costums y sia rigurosament examinada per lo Ordinari de la habilitat, vida y pratiques, y que los q̄ teran naturals del present regne sien preferits a tots los altres de altres nacions.

Itē que ninguna Rectoria de les nouamēt erigides en los dits lochs dels nouament conuertits: no puga esser collada, ni cōferida a ninguna persona que tinga altra Rectoria, encara que tinga dispensacio, sino es ab derogacio expressa del present capitol.

Itē que la persona que vna vegada per negligencia, o per la dita absencia de dos mesos fera priuat de la Rectoria q̄ adaquella tal, ni
en a-

nouament conuertits.

en aquella vacacio, ni en altra no puga esser collada dita Rectoria.

Item q̄ en les dites Rectories, y Cures, no uament erigides, los Rectors de aquelles no puguen consentir pensions, ni regres ni acces: ni coadjutoria, ni permutarles ab altres beneficis: si no ab persones que tinguen les qualitats de sus dites, y fassen residencia personal en aquelles, y sis volen dessexir los Rectors d̄ dites rectories que les renunciem simplement en mans del Ordinari: en altra manera que ipso facto vaguē dites Rectories, y que aquell, ni lo successor no sien obligats en cas q̄ hy cōsentissen pensions a les tals pensions, sino que sa Sanctedat imposas dita pensio, o regres ab derogacio del present capitol, y que en tal cas lo Ordinari sobre aço haja de consultar ab sa Sanctedat, com los presents capitols se ordenen ab autoritat Apostolica.

Item per q̄ dits Curats millor puguen donar compte de les animes quels son acomanades, ses ordenat que cascun Curat faça vn libre en lo qual escriga totes les cases d̄ sa parrochia, y los noms dels habitants de cada casa, y en lo dit libre en altra part escriga tots los nōs y cognoms dels q̄ batejara, y en quin dia, mes y any. Y en altra part del libre continuara los noms dels ques confessaran cada quaresma.

Y en

Ordinacions dels

Y en altra part del dit libre los que morran en dita parrochia: escriga lo dia, mes y any . Y aquest libre sia quernat d quatre, o cinch mans de paper, y ques guarde en la caxa dels ornaments de la esglesia.

Item que lo sacrament del sant Baptisme nol administren en les cases del nouament convertits : sino que fassen portar la criatura a la yglesia, si ja noy hagues molta necessitat, y q noy porten sino vn cõpare y vna comare iuxta forma del dret, y si poden esser Christians vells los compares y comares, prenguen aqlls sino dels nouament conuertits, y que siẽ obligats en saber ques nada la criatura, de visitarla perque no estant bona no moris sens lo sacrament del baptisme, que es lo que tant importa, y que per lo semblãt siẽ obligats dins huyt dies apres de ser nada la criatura, de batejarla, sots pena de vint sous: sino que hagues necessitat de batejarla abans. Y que ni per la capitta ni per lo ciri, ni per qualseuol altra raho no puguen pẽdre cosa alguna d interes sots pena de cinch lliures. Ab q los dits nouamẽt cõuertits sien obligats de portar candela, y capitta.

Item per quant la intencio dels Comissaris, e ordinari es paulatim portarlos a la verda dera conexença de la santa fe catholica: perq no senten en aço fatiga alguna, considerada la poca

nouament conuertits.

poca facultat de aquells, y los carrechs que paguen, y vistes la multitut de les festes que cauhen entre lany, han ordenat que los dits nouament conuertits sols sien obligats a seruar les festes mencionades, y contengudes en les preinsertes institucions fetes pera adaquells en la forma en aquelles contenguda.

Item que los dits Rectors, Curats, per obligacio de la cura, sien tenguts, y obligats de celebrar Missa en la esglesia parrochial nouament erigida los Diumenges, y totes les dites festes colents per lo poble. Y que hauent hi necessitat, puguén dir altra missa los Diumenges y festes en les esglesies annexes a les dites Rectories, y que per lo semblant dits Rectors juntament ab los Alguazirs tinguen carrech q los pastors de ganados vagen alguns dies en lany a oyr missa, y la doctrina Christiana.

Item q los dits Rectors y Curats sien obligats cada Diumenge en la trona, o al peu del altar dir ab a'ita, e intelligible veu a tots los parrochians lo Pater noster, y Aue Maria, lo Credo, y la Salue Regina: y mostrarlos de ferñar, y los deuamanaments, y la confessio general segons esta especificat en lo quernet per a daquelles festes, intitulat doctrina Christiana, sots pena de deu sous per cada volta que nou faran. E que per lo semblant, sien obligats los

Diumen-

Ordinacions dels

Diumentege notificar als dits nouaments conuertits, les festes que auran en la semana, que los dits nouament conuertits seran obligats a guardar, sots la mateixa pena.

Itē q̄ los dits Rectors sien obligats vna volta en la semana, o almenys los Diumenges apres dinar de congregar los chics, e chiques d̄ sa parroquia, y mostrarlos de señar, y la doctrina Christiana, segons se cōte en les sobredites instructions dels nouament conuertits.

Item que los dits Rectors, sien obligats de mostrar de legir, y escriure als fills dels nouament conuertits, que volran aprendre, sens interres algu.

Item que si algu estara malalt, lo visiten en continent, e aconsolē axi en lo cors cō en lani ma, y si conexen q̄ esta en peyl de morir lo instrueixquē q̄ muyra cō a catholich Christia.

Item q̄ per ara los dits Rectors y Curats, no administren lo sant sagrament de la Eucharistia als nouament conuertits, fins sien ben instruhits en la santa fe catholica. Empero a tots los que tendran anys de discrecio, sis mostraran ver penitents, administraran lo sagrament de penitencia, y en la penitencia quels daran, vfarā de molta discrecio ab ells, de manera q̄ sia per ara al principi tan laugera q̄ sia ver semblant la compliran, com fer los dir vn Pater
noster

Nouament conuertits.

noſter, y vna Ane Maria alli en continente, o nomenar ſols lo nom de Ieſus : aço tot ſe dexa a la discrecio del Curat. Y en reſpecte de la extrema vnctio ſi la demanarà, ſi ſemblara al Curat ques ver penitēt, lay puga administrar.

Item en reſpecte del ſoterrar, per tocar les campanes, y per los ciris, y portar la Creu, y altres treballs del dit ſoterrar nos puga pēdre ſino tres ſous: y ſis diners al q̄ portara la creu, y aço ſi ſera lo mort cap de caſa, y major de tres anys. E ſi ſerā menors de tres anys vn ſou y dos dines al que portara la Creu.

Item que per administrar qualſeuol ſagrament no puguem pendre coſa alguna, ni altre intereſ algu dels nouament conuertits, ſots pena de deuiliures: perque gratis ſe han de administrar los ſagraments, y perque no creguen los nous conuertits, que per ambicio, o que per no pagar differeixquen de no rebre lo ſagrament.

Itē que los dits Rectors ſien obligats en les confeſſions de demanar ſi ſon batejats, y ſi diran que no, que ſecretament los batejen: ab aquella condicio, ſi nō fueris baptizatus, &c.

E per que no creguen los dits nouament conuertits q̄ noſtra religio Chriſtiana eſta poſada en intereſ, y tambe per q̄ nols ſia fatiga als q̄ contractarà de matrimoni hauer de venir per
licencia

Ordinacions dels

licencia a Valencia: han ordenat que en la tinēça de Xatua, lo official: y en Gandia lo Degà, o Cabiscot: y en les valls de Albayda, e Centayna los Vicaris los puguē donar licencies de esposar, y que nols puguē demanar res per dites licencies: saluo per registrarles al notari quatre dines per cada vna: perq̄ puga constar in futurum quant se son casats y ab qui. Y que lo dit Notari haja al cap del any de enuiar registre de totes les licencies q̄ seran donades a Valencia perq̄ allí en lo libre de la cort se puga assentar y que les dites licencies nos donen, sino que los Rectors y Curats hajan d'amonestar als qui voldran contractar en tres dies de festes, o Diumenges en ses esglesies, com lo dret ho dispō, y sino aparra algun canonic impedimēt que obsista, los esposen in nomine domini: y que tinguen vigilancia los dits Rectors de mirar q̄ nos facen alguns matrimonis en grau prohibits sens dispēfacio Apostolica, y ques facē los dits matrimonis sens ninguna cerimonia morisca, ni resabia della.

Item q̄ los dits Curats hajan de amonestar algun Diumenge en la trona als nouamēt cōuertits que axi en los matrimonis com en les sepultures, e altres actes dexē les ceremonies morisques, ys cōformen en tot y per tot ab la practica d' s̄nta maresglesia, y dls cristiāns vells

Item

nouament conuertits.

Item q̄ los dits Rectors, o Curats, sien tenguts y obligats tres voltes lany, ço es: en Giner, Abril, y Octubre, los primers Diuenges, o segons, cada mes quant lo poble sera ajustat, publicar les ordinaciõs als nouament conuertits en la esglesia, sots pena de vn ducat per cada volta que nou faran.

Itē q̄ cada rector, e Curat, tinga en sa parrochia vn Alguazir: lo qual faça obseruar totes les coses a que son obligats los nouament conuertits, com anir a Missa, y guardar les festes, y totes les altres coses contingudes en les ordinacions de aquells. Y que faltāt dir alguazir dins deu dies sien obligats anomenar al ordinari altra persona pera alguazir lo millor que trobara, per que lo Ordinari hiproucheixca: sots pena de vint sous.

Item que si lo Curat veura que algun nouament conuertit no fa lo que deu sent amonestat, ho haja de dir al alguazir perque lo excecuet. E si lo alguazir sera negligent, sia obligat lo dit Curat de escriure al oficial, o Vicari general, per que hi proucheixca.

Item que los dits Rectors, e Curats dins sis mesos hagen de capbreuar ab acte de Notari totes les terres, y rēdes q̄ erē de les olim mezquites, a effecte q̄ dits emoluments se hajē de distribuyr a la fabrica y ornamentals de les esgle-

H   lies,

Ordinacions dels

sies, conforme a les ordinacions que en les difmembracions y creacions de dites esglesies s'oferen: sots pena de deu lliures. Y que per lo semblant procuren de cobrar tot lo degut fins aci per raho de les dites terres, e rēdes de les olimmezquites dins los sis mesos, perque tot lo degut fins a huy se aplica pera la fabrica, y ornamentals de les esglesies nouament erigides entegrament.

E perque molt poc aprofitaria fer ordinacions, si los que contraueniē nō fossen executats, ses ordenat que les penes de dits Rectors o Vicaris q' contrauendrā se apliquē la mitat perals ornamentals de les esglesies dels nouamēt conuertits, y l'altra mitat per al acusador.

Fi del que toca a fer als Curats.

Lo que toca al offici dels Alguazirs en los llochs dels nouament conuertits del regne de Valencia es lo seguent.

Rimo que en los dies de Diumenges, y festes que los nouament conuertits seran obligats de guardar, segons que dessus es ordenat, los Alguazirs los facen anar a Missa, y que vājē per
totes

nouament conuertits.

totes les cases al temps q̄ tocaran a Missa fent
los anar a la esglesia: y los que faltaran no te-
nint just impediment los executen, segons es-
ta ordenat en la instruccio de aquells.

Item q̄ en los dits dies de Diumenge, e fe-
stes que los dits nouament cōuertits, son obli-
gats de guardar segons es ordenat, los dits Al-
guazirs tinguen carrech, y vigilancia de mirar
si algu fara faena, axi en ses cases cō en la hor-
ta: perq̄ si algu en tals dies sera trobat fer fae-
na, que sia executat en les penes, segons forma
de les dites ordinacions: sino que algu tingues
molta necessitat, com de regar, o de segar, o
altra cosa semblant que nos pogues differir, o
esperar que en tal cas se puga fer, prechint li-
cencia del Rector, o Curat, si present sera.

Itē ques guardē los dits Alguazirs, de cō-
posar a ninguna persona: ço es: que per algu-
na cosa q̄ donassen, q̄ no dissimule dexar los
fer faena, o altra cosa contra la santa fe. Perq̄
si de tal seran conuençuts, o se mostrara vltra
de perdre lo offici, seran castigats a arbitre d'l
Ordinari, de carcel, o pena pecuniaria. Y si a
noticia de aquells peruendra alguns errar, los
executen les penes, sots pena de deu lliures: y
ques hagen en tal manera en son offici, que
no engendren escandel en los nouament con-
uertits. Y que no dexe de executar son offi-

211 Ordinacions dels

ei ab molta discreccio: perq̃ vixquen cō a bons Christians, tenint tostemps principal respecte a la salut deles animes.

Item que los dits Alguazirs en los lochs no permeten, axi en los matrimonis, com en soterrar los dits nouament cōuertits, vfos de ceremonies morisques. Y los q̃ amonestats per dits Alguazirs, no voldran obehir, que sien executats per los dits Alguazirs en les penes sobre aço posades en les ordinacions de la instructio de aquells.

Item q̃ los dits Alguazirs no permeten als dits nouament cōuertits fer la çala, o dejunar lo ramada, o altres dejunis de Moros. Y perque aço es apostatar de la fe Christiana, siẽ tenguts los dits Alguazirs a manifestar ho dins deu dies als senyors Inquisidors del districte de Valencia, o al Ordinari.

Item que los dits Alguazirs tinguen grandissima vigilancia, en mirar que no circuncidẽ los nouament cōuertits a sos fills, y si de algu tendrã noticia, ho hajẽ de manifestar dins deu dies als Reuerendissims Inquisidors, e Ordinari, axi lo pare y la mare com lo barber, o aq̃ll q̃ haura circuncidit: sots pena d̃ deu ducats

Item que los dits alguazirs en les coses que veuran que los dits nouament cōuertits contrauendran a les dites ordinacions, y executar los

nouament conuertits.

los perseverarā , y nos volran abstenir de mal viure, ho hajan de notificar al Ordinari: perq̃ ell hi prouehexca: si donchs no fossen cosas de apostatar, como es circūcidir, o de junar lo ramada, o fer çala: que en tal cas sien obligats a notificar ho als Reuerendissims Inquisidors e Ordinari.

Item que vltra les coses damunt ordenades per esser instruyts en la fe, y en les altres coses que seran necessaries per a viure com a bons Chrestians, lo dit alguazir haja de fer lo que li dira lo Vicari, o Rector d̃l lloch: si ja no fos cosa apartada de la instructio de aquells.

Finalment sien diligents los dits alguazirs, en fer feruar als dits nouament conuertits, tot lo cōtengut en les preinsertes instructions pera adaquells fetes, sots les penes en aq̃lles contingudes y apposades. E perque mes liberament puguen exercir son offici, los fan familiars de la santa Inquisicio, y del Ordinari, perque puguen alegrarse de tots los priuilegis ques alegren los familiars de la santa Inquisicio en lo que tocara en lo exercici del dit offici de alguazir: y en les causes criminals de aquells tant solament.

E que entretant q̃ seran aci los senyors Commissaris ensemps ab lo Ordinari, y en absencia de dits Commissaris lo Ordinari a soles

Ordinacions dels

utraque potestate tinga facultat de crear y destituir, y corregir y castigar los dits alguazirs con axi sia ordenat en lo assento que pregue per la Magestat ab dits Commissaris y Ordinari.

E per quant molt poch aprofitaria fer ordinacions, si los que contravenien no fossen executats: ses ordenat, que de les dites penes, que per los dits alguazirs seran executades, sen facen tres parts. La vna per als dits alguazirs, y l'altra pera la fabrica, luminaria y ornamentos dela esglesia. Y l'altra per al acusador, y si noy haura acusador, se diuidisca en lo dit alguazir, y fabrica.

Fi del que toca a fer al offici

dels Alguazirs.

¶ Lo que toca al offici dels Visitadors dels nouament conuertits del regne de Valencia, es lo seguent.

Per quant hi ha molta necessitat de esser visitats los dits nouament conuertits a efecte de saber, com viuen y com seruen les dites ordinacions: Han ordenat que cascun any lo Ordinari haja de enuiar vn Comissari a visitar tots los llochs dels nouament conuertits

nouament conuertits.

uertits, encara que nos faça visita general: y que aquest Commissari vaja a despescs del Ordinari com a ell toca la cura de aquestes ses ouelles y lo dit Commissari no puga demanar visita, ni rebre res dels lochs, axi dels nouament conuertits, com dels Capellans de dits lochs, a pena de cinquanta lliures: puix sera procurat per lo ordinari: saluo sis fara visita general. Que en tal cas sien obligats als drets de la procuracio los Rectors, y Curats segons ses acostumat: y que nos conega per los nouament conuertits quey son per altra cosa, sino per saluar les animes, y que la institucio, destitucio y correctio de dit Commissari toque al Ordinari: y lo que ha de fer dits Visitadors es lo seguent.

Primo perque lo dit Commissari porte mes autoritat, y puga mes librement exercir son offici, li donen autoritat y facultad, puga portar vna vara perque sia mes temut.

Item que lo dit Commissari arribant en lo loch se haja de apear a la porta de la esglesia, y essent dins feta la oracio conuoque als Iurats y Curat de dit loch, y visite en presencia dells la esglesia, y mire la necessitat que tendra la esglesia, axi de ornamentals com de altres coses necessaries.

Itē ha de examinar, y mirar si axi los noua

H 4 ment

Ordinacions dels

ment conuertits, com los Curats, y los Alguazirs deputats hauran fet, y faran lo quels sera estat manat axi per les desus dites ordinacions com en la visita general. Y sino hauran fet lo que en dita visita, y en les altres sera ordenat yls hauran manat executen les penes, en les quals los sobredits hauran en corregut, hi prouehixca com se gnarde lo q̄ sera estat manat.

Item que lo dit Comissari, o Visitador porte ab si vn llibre general pera tots los llochs dels nouament conuertits: en lo qual asente, o assentara tot lo que sera necessari fer en cada esglesia.

Item que si la esglesia tédra fabrica, que bastara lo que li han aplicat en la dismembracio, ha fer les dites coses necessaries: que los dits Comissaris dexten vn memorial als obrers, y jurats del que se haura de fer: Y que lo Rector tinga carrech de sollicitarho: manamlos, sots pena de deu liures, que de aquella renda dins cert termini hajē de fer totes aquelles coses necessaries: y en lo q̄ no bastara la fabrica, auisen al Ordinari perque hi prouehixca.

Item que lo dit Comissari fet aço en la esglesia, aparte los principals: hils interroque cō se guarden les sobredites ordinacions, y com fan son offici, axi lo Rector com lo alguazir: y si han fet lo quels esta manat en la visita general,

Nouament conuertits.

neral y si tenen alguna queixa dells.

Item axi mateix aparten al Rector, e Alguazir, e interroguels: qui en lo poble no guarda les ordinacions, y que si especialment sabē q̄ algu haja circuncidit a sos fills, o dejunar lo ramada, y consecutiualement interrogarlos per cada capitol de les ordinacions, y qui ha cōtra uengut, y qui en aço es mes proteruo, e contumas.

Item si per la dita diligencia trobaua lo dit Cōmissari algu hauer circuncidit, o fer la çala o hauer dejunat lo Ramada, que es cosa de apostatar, o assente en son libre, per no causar escandel: y apres ho manifeste als Inquisidors e Ordinari. Y si es altra cerimonia que no sia de apostata, quels vulla corregir ab bones paraules, y si es cas, executar les penes.

Item que axi mateix faça venir dit Comissari los chichs, y les chiques, y alli en presencia del Rector, y alguazir, y sos pares los interroguen com se saben señar, y si saben lo Pater noster, y la Aue Maria: y si nol saben, repēdre al Curat, com es estat tant negligent. Y de aci auant fer lin carrech, y si ve per negligēcia del Curat, sia notificat al Ordinari, perque sia castigat.

Item que si al dit Cōmissari constara que lo alguazir no haura fet be son offici, que reba

H 5   fa in-

Ordinacions dels

sa informació y la represente al Ordinari, y si
sera trobat en culpa, y no haura fet feruar di-
tes ordinacions, q̄ sia castigat per lo dit Ordina-
ri: segons la culpa en que sera estat trobat.

Item q̄ no cōporte lo dit Cōmissari, q̄ los
Alguazirs fassen extorcions als dits nouamēt
conuertits, que per interes de dines, o altres
respectes nols comporten en ses errors. Y si
troben q̄ algu ha exercit mal son offici, y que
mereix ser deposat, ho denuncien al Ordina-
ri: perque sia castigat, o prouehexca de altre.

Item si per ventura entre lo alguazir, e Cu-
rat, y los nouament conuertits hi haura algu-
na diferencia, lo dit Cōmissari la puga deter-
minar entrells.

Item que lo dit Commissari puga fer assen-
tar totes les coses que veura ser necessaries: pe-
ra que los dits nouament conuertits siē instru-
hits en la fe Christiana: sols que sia conforme
a les dites ordinacions.

Item perque nos conega ambicio ninguna
en lo dit Cōmissari, ni respecte ningū de inte-
res, que les penes que lo dit Commissari exe-
cutara als dits Rectors, y altres ferueixquē pe-
ra la fabrica de la dita esglesia.

Item perque lo dit Commissari mes facil-
ment puga saber la veritat, als que li semblara
interrogarlos interroga per los capitols de
les

nouament conuertits.

les dites ordinacions, segons lo que voldra saber, per lo que toca al offici de cada qual.

Finalment que lo dit Commissari apres q̄ haura acabada la visita, sia obligat tot lo que haura fet comunicarho ab lo Ordinari, per que en lo que sera menester, puga prouehir: y llurar li lo libre general de la visita, pera que guarde en la cort del official: perque en lo any seguent que tornara anar dit Commissari, veja si ses fet lo que ell haura manat.

Fi del que toca al offici dels
Visitadors.

¶ Ordinacions fetes per lo Reuerendiss. y Illustriss. senyor don Martin de Ayala Archebisbe de Valencia en la Synodo diocesano sens derogacio de les precedents ordinacions, excepto en lo que en estes esta
statuyt y ajustat

PRIMERAMENT QUE VE LOS
Rectors, o catechistes que pera est effe-
cte se nomenaran, en los Diumenges y
festes ensenyen y digā la doctrina Christiana
als

Ordinacions dels

als nouament conuertits, que tindrà de doze anys en amunt, apres de acabada la Missa: a pena que lo home, o dona que faltara se execute en doze dines per cada vegada. Los quals dotze dines se partixquen en tres parts los sis sien peral alguazil, los tres peral Rector, y los altres tres pera la fabrica de la esglesia: de la qual porcio de la fabrica hi haja de hauer conte y raho, de manera que resulte en benefici de la tal esglesia. Y que los dies de entre semana se haja de enseñar, y senenye la doctrina Christiana als chics de sis anys en amunt, fins que la sapien, sense que falten dia algu, y que siē obligats a venir, y los pares los porten, o enuien a pena de dos dines per cada hu que faltara: la hu per al Rector, o catequista, y laltre per al alguazil.

Item que lo qui faltara a la Missa los Diumenges, o festes que en les ordinacions sobre dites del Reuerēts Comissaris sels manē guardar, vltra dels sis diners, que en les dites ordinacions sels posen de pena, paguen altres sis diners: los quals se partixquen com damunt esta declarat. Y aço per que per ser poca la pena, no dexē de gozar del benefici de la missa. Y si algu per qualseuol causa que sia vindrà a Missa apres de dita la Epistola, o sense licencia del Rector exira de la esglesia ans de acabada

nouament conuertits.

bada la Missa, pague sis diners, que es la mitat de la pena sobredita. Y los que no seran pares de familia, faltant a tota la missa paguen solament sis diners, y venint apres de la epistola, o exint ans de acabada la Missa, sense licencia del Rector com dit es, paguen tres diners. Y als rebelles en venir a Missa, los denuncien, pera quels castiguen conforme a sa rebellia.

Mes pera ques tinga cõte ab los nouament conuertits, que houuen la doctrina Christiana, y van a Missa, hi haja dos scedes, la vna de les quals tinga lo Rector, y laltra lo alguazil.

Item que les penyores ques trauran se depositen en poder del Iusticia, o Iurats, y allí estiguẽ huyt dies, y requerẽixquen a la part q les quite, y no quitantles, les puguen vendre: y venentles se torne a sos amos lo que sobrara. Y q los tals alguazills no despanyen caxes, ni facẽ altres extorsions als nouament cõuertits.

Item que los nouament conuertits no hajẽ de tenir, ni tinguen les portes de ses cases tancades los dies de Diuenges y festes de guardar, ni los dies de dejuni: pera que librement se pugua veure, si treballen, o fan faena en tals dies, o si trenquen los dejunis.

Itẽ que a hon hi haura banys pera banyarse los banyadors sien Christians vells.

Item que tots los fills dels nouament conuertits

Ordinacions dels

uertits ques haurā de batejar, se batejē despulats y nus, pera ques veja si estan circūcisos. Y en los llochs hō hi haura Christians vells, los moriscos porten lo compare que sia Christia vell.

Y quant les nouament conuertides hauran de parir, criden a la madrina que sia també christiana vella, a hon ni haura.

Item que en los llochs dels nouament conuertis, los fossars e cimiteris a hon se hauran de soterrar, sien circuhits de paret, y tinguen ses portes, tot a despeses de la Aljama. De les quals portes tinguen los Rectors les claus. E que ningu hi pugā entrar sens licencia del dit Rector, y si entraran per les parets sia castigat, e encorra en pena de dos liures.

Mes q̄ lo morisco que acostumara de embriagar se, nol confessen apres de auer begut. Y lo Rector y Vicari no absolguen als que entendran que no diuen la veritat: y en qui no veuran senyals de contricio. Y q̄ en les confessions los Rectors nols prenguen conte si sabē la doctrina Christiana, sino sera als chiehs.

Itē q̄ los Capellans q̄ yrā a soterrar als moriscos, soterrant se en los fossars antichs a hon solien soterrar se guarden la pratica y costum en los drets funerals. Y los que seran pobres los soterran debades. Y no permeten los Rectors,

Etors, ques soterren al modo de Moros. Y axi mateix quant soterren als tals nouament conuertits los soterren ab la creu ordinaria, y paguen los drets conforme als statuts.

Mes que tots los matrimonis ques celebra ran entre los tals nouament conuertits, se fa cen y celebrẽ dauant lo Rector, com esta pro uehit en lo concili prouincial: y que dins tren ta dies apres de ser esposats per paraules de present, siẽ obligats a rebre la bendicion nup cial, sots pena de dos lliures. Y q̃ a les benedi cions dela esglesia vagen los tals nouament cõ uertits bẽ atauats a modo de Christians, sots la mateixa pena.

Item que en los llochs de Christians nous, a hon hi haura Christians vells, mate la carn hu dels Christians vells: y fino, que la maten publicament: y no la maten al alquible, ni ab altra cerimonia morisca a pena de tres liures per cada vegada queu faran: y q̃ moriscos no maten carn en lloch de Christians vells, sots la mateixa pena al morisco que la matara.

Item q̃ les almoynes y acaptes dels rescats dels Moros, y Alarbes de allende, encara que diguẽ que son Christians, nos admeten sense licẽcia del Ordinari. Y q̃ los senyors dels llochs, y sos procuradors no puguen dar licencia als dits Moros y Alarbes de allende pera que
dema.

*Excommu-
nicatio
latæ sen.*

Ordina. dels nouament conuertits.

demanen en les terres, sense la dita llicència a
pena de excommunicacio latæ sententiæ: ni
menys les aljames dels tals llochs, o jurats de
aquells nols puguén acompanyar, ni afavorir
en los tals acaptes, o demandes. Y que los Rec-
tors y Alguazils tinguen tostemps vigilancia
que quant veuran semblants Moros, o Alar-
bes de allende, donen auis a la senyoria Reue-
rendiss. per ques destorben alguns inconueni-
ents que naixen de semblants acaptes.

Laus Deo.

Martinus Archiepisc. Valentinus.

*Concordant decreta & Constitutiones ac Ordi-
nationes cum suis originalibus.*

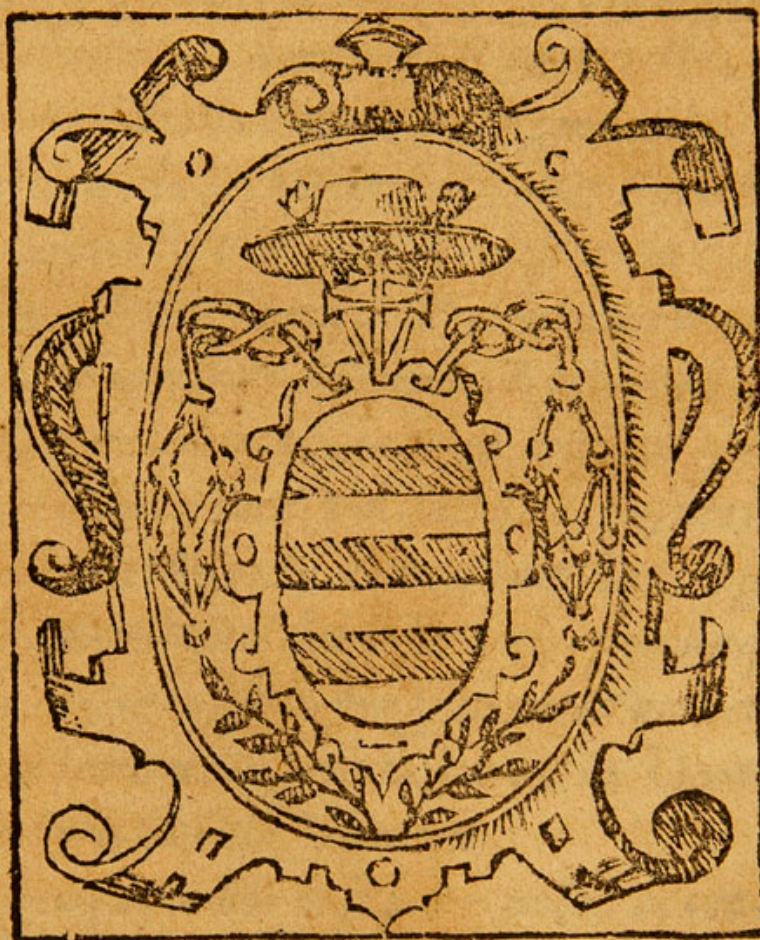
Antonius de la Tardina Synodi

Secret. & Not.

SYNODVS

DIOECESANA, VALENTIÆ celebrata, præside Illustrissimo ac Reuerendissimo D.D. Ioanne Ribera Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Valentino. Anno 1578.

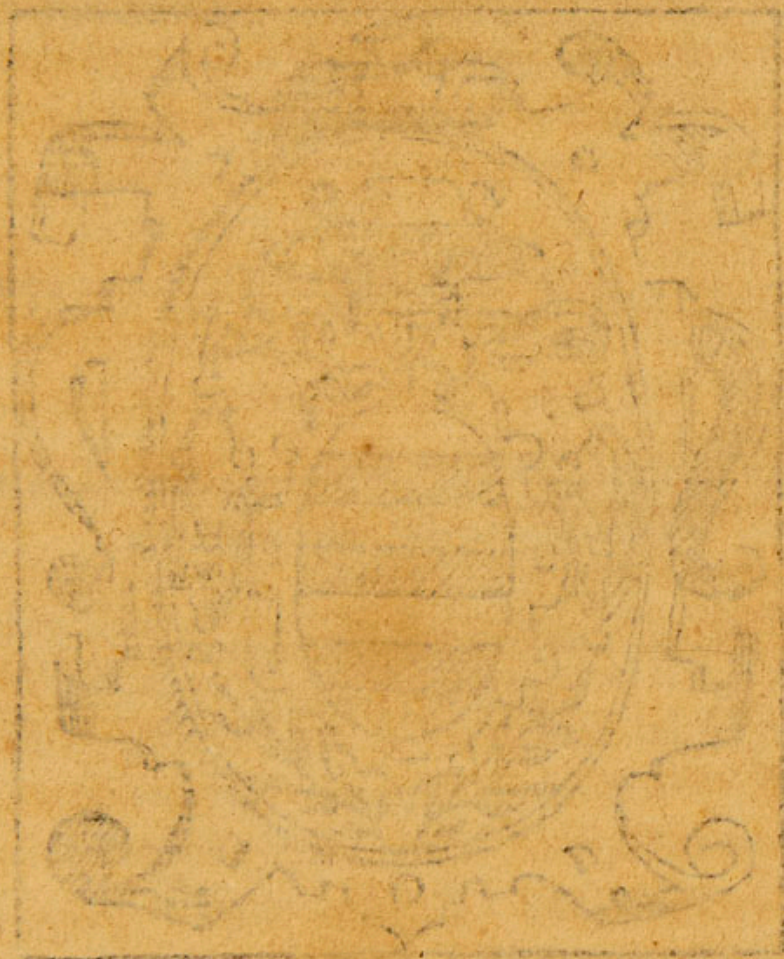

Valentiæ apud Aluarum Francum, & Gabrielem Ribas. Anno 1594.

2 Y N O D V 2

RECTORIA VALENTINIANA
de la Real Academia de la Lengua
de la Real Academia de la Lengua
de la Real Academia de la Lengua
de la Real Academia de la Lengua
1778

Valencia y de la Real Academia de la Lengua
de la Real Academia de la Lengua
1778

EDICTVM AD CELE³
BRANDAM DIOECESA-
nam Synodum conuocato-
rium.

O S Ioannes Ribera Dei et Apo-
stolicae Sedis gratia Patriarcha
Antiochenus, & Archiepisco-
pus Valentinas admodum Reuerendis, &
in Christo dilectis Capitulo, Dignitatibus, et
Canonicis nostrae Metropolitanae Ecclesiae,
& Reuerendis Capitulis Ecclesiarum colle-
giatarum huius diocesis Valentinae: venera-
bilibus Abbatibus, Plebanis, Rectoribus, ac
reliquis presbyteris curam animarum geren-
tibus, quibus ex iure, vel antiqua consuetudi-
ne competit Synodo diocesana interesse:
Magnificis huius diocesis viris, quacunque
dignitate, vel officio fungantur: ac vniuersis
ad quos sequentia pertinebant, in Domino
nostro Iesu Christo salutem.

Quinquam nos ipsi paterno, ut decet, af-
fectu hanc nostram diocesim aliquoties visi-

tantes, diligenti studio quæ in ea corrigi de-
 berent, quæq. in melius prouehi possent, in-
 uestigauerimus: ac de singulis, quæ ad Dei
 cultum, & ecclesiarum utilitatē facere pos-
 se videbantur, priuatim a vobis certiores fie-
 ri voluerimus: nihilominus æquum esse duxi-
 mus, & iuris sanctiones sequi, & sanctam il-
 lam, ac laudabilem eorum, qui nos in hoc ma-
 nere præcesserunt, consuetudinem imitari,
 qui aliquando diocesanas synodos congregā-
 tes gregem suum salutare hoc animarum pa-
 sta refecerunt. Id enim saluberrimū, ac præ-
 sentissimum esse remedium ad mala corrigē-
 da, & ecclesiarum splendorem restituendū,
 ac conseruandum, sanctissimi Patres semper
 iudicarunt, & nos etiam in dies magis expe-
 rimur. Quare vos omnes, qui iure, vel con-
 suetudine ad hoc obstringimini, monemas,
 atque hortamur: & pro sancta, quam nobis
 debetis, obedientia, & sub pænis etiam, &
 censuris in iure contentis vobis præcipimus,
 vt postquam nostris his literis vocati fueri-
 tis, ad decimum quartum calendas Nouēbris
 proxi-

EDICTVM.

proxime futuri, qui dies erit Dominica ter-
tia mensis Octobris, in hanc nostram Archie-
piscopalem domum conueniatis: aut certe, si
vel morbus, vel aliud canonicum impedi-
mentum obstiterit, legitimos vestros proeuato-
res cum autoritate mittatis. Eo enim die, di-
uina ope, & fauore adiuti, diocesanam Sy-
nodum inchoare decreuimus: in qua ea om-
nia, quæ ad ecclesiarum bonum facere vide-
buntur, vobis proponere liceat: nosque com-
muni consilio ea statuere valeamus, quæ ius-
te ac sancte constituenda esse censebuntur.
Vt in hunc modum diuinus cultus augeri pos-
sit, ecclesiarum decor resplendeat, & anima-
rum saluti bene consulatur. Porro libellos, in
quibus scripto mandabitis, quæ a vobis pro-
ponenda erunt, ante designatum diem ad nos
mittite: vt sensim ea legere, & mature per-
pendere possimus, priusquam de eis decreta
ulla ferantur. Magnificos vero ciuitatum, op-
pidorum, & locorum Iuratos, & alios quos-
cunque honorabiles huius nostræ diocesis vi-
ros in Domino hortamur, vt, si quæ eis occur-
rant,

rant, de quibus in prædicta Synodo agi, ac
etiam de illis aliquid constitui debere videat
ur, ea ad nos deferant: quæ cum diligenter
considerati fuerint, prout ecclesiarum & to
tius populi bono convenire intelligemus, a
nobis decernentur. Verum cum sine divino
auxilio nihil fieri boni, sed ne cogitari quid
possit: omne enim donum perfectum de sur
sum est, descendens a patre luminum: creden
dus Deus erit, ut & vobis ea suggerat, quæ
utiliter proponantur: & mentem nostram
cælesti suo lumine illustret, ut ea constitua
mus, quæ ipsi in primis grata sint futura.
Quapropter vos maxime hortamur, ut pu
ras manus sine ira & disceptatione, ut dice
bat Apostolus, levantes, magna animi devo
tione pro hac re Domino supplicetis. Ceterū
si vestrum aliqui ad præscriptum diem non
adfuerint, eorum absentia non obstabit, quo
minus ad celebrationem dictæ Synodi, ut ius
& æquitas postulant, procedamus: testa
murq. nobis roboris & autoritatis Synodi
decretis ob eorum contumaciam detractum
iri.

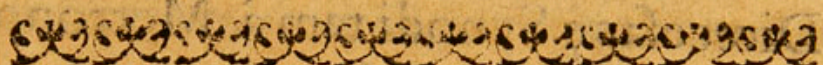
EDICTVM.

iri. Quod autem ad huiusmodi litterarum præ-
sentationem vobis faciendam attinet, ei, qui
eas ad vos detulerit, fidem in debita adhibe-
bimus: quas etiam, ut huius Synodi convoca-
tio sit omnibus manifesta, ad valuas nostræ
Metropolitane Ecclesiæ affigi & publica-
ri mandabimus. Datum in monasterio

Cartusienſium Portæ cæli in hac
noſtra diœceſi conſtructo. 5.

Calendas Auguſti.

1578.

I 4

10 AN-

IOANNES RIBERA PA-
TRIARCHA ANTIOCHENS

*& Archiepiscopus Valentinus, omnibus
huius diœcesis Christi fidelibus Salu-
tem in Domino.*

Squeadeo hac nostra ætate, hu-
mani generis hoste assidue in a-
gro Domini zizania super semi-
nante, pravi hominum mores inualuerūt,
vt nisi efficacia subinde remedia adhibean-
tur, in multis certē vix religionis ratio,
vix aliquis disciplinæ splendor constare
possit. Quare iustissimis rationibus per-
suasi Concilij Tridentini patres statuerūt
vt Diœcesanę Synodi tam à Metropoli-
tanis, quàm Episcopis frequēter celebra-
rentur, vt in eis multorum collatis senten-
tiis, ea decerni possent, quæ reformandis
hominum moribus, & illorum vitæ bene,
sanctęque instituendę essent accomoda-
ta. Vt enim non desunt, qui virtutis amo-
re libenter ad bonum ducuntur, quibus
neque

neque nouis statutis, neque lege vlla, que
pœnam minetur, ad rectè agendum sit o-
pus: ita certè multos reperias, qui nisi le-
ge velut fræno coerceantur, & pœnis à
scelere reuocentur, in omne flagitiorum
genus sese dedant, & velut laxatis habe-
nis quocunque sine iudicio ferantur. Cū
igitur in hoc munere, quod Dei bonitati
acceptum ferimus, nihil vnquam tam op-
tauerimus, quàm vt, si qui in hac dioecesi
abusus essent, tollerentur: vitia corrige-
rentur: sanctiones & decreta patrum ad
mores rectè informandos sanctè consti-
tuta ab omnibus obseruarentur: denique
vt nostri in hoc munere administrando
coadiutores, quibus parochialium eccle-
siarum cura incumbit, ad diuinum cultū,
communeque plebis bonum potius quā
ad priuata commoda, omnes animi sui co-
gitationes conuerterent: dedimus operā
vt facta omnium, ad quos id ex iure, vel
consuetudine competebat, conuocatio-
ne, hæc dicecesana Synodus in hanc ciui-

tatem congregaretur: in qua de his, quæ ad commune nostrarum ecclesiarum bonum pertinerent, communi multorum consilio deliberaretur. Quod sanè, cum ea prius aliquot dierum spatio diligenti studio communiter contulissemus, quæ vel prohibenda nostris, vel præcipienda esse videretur, diuino fauore absoluimus. In quo illud considerauius, legum multitudinem à viris prudentissimis raro probari solitã. Cum enim leges hominum mentem ad bonum dirigere debeant, si frustra tamen multiplicentur, ita illã ad varia distrahunt, vt tam multis præceptionibus quodammodo ab ipso etiam fine diuellere videantur. Idcirco illa tantum statuere, quæ præsentì nostræ diocesis statui necessaria essent, decreuimus: cū & alia pleraque, vt tempus illud exigebat, à præcessoribus nostris Archiepiscopis pio animi affectu & zelo, quo plurimū valebant, sanctissime iam constituta essent. Hęc igitur pauca à nobis tantū statuenda fuerunt, quæ

quæ illorum statutis additæ, huic temporî
fufficerent. Quia tamen frustra leges con-
duntur, si conſopitæ, & velut demortuæ
perpetua obliuione obruantur: quod tûc
certé fit, cûm non ſolûm non obſeruâtur
ſed à multis etiam contemnuntur: ideo
vos omnes, potiſſimum eos, qui ad mini-
ſterium curæ animarum aſciti eſtis, quan-
tum in nobis eſt monemus, & paterno af-
fectu hortamur, vt ad hæc & alia obſeruan-
da, quę ſplendorem animabus afferre poſ-
ſunt, conatus omnes veſtros intendatis,
ſeduloque curetis, vt morum puritate, &
vitæ exemplo ita vnusquiſque miniſteriũ
ſuum impleat, vt bonus fidei, & ſanctita-
tis veſtrę odor ad omnes peruenire poſ-
ſit: vt ab his etiam, qui foris ſunt, bonum
omnium veſtrarum actionum testimoniũ
reportetis. Ita fiet, vt noſtrorum laborum
participes, idonei & fideles Chriſti mini-
ſtri veram laudem, & æterna, quæ à Deo
ſperamus, præmia vos, & plebs nobis cõ-
miſſa, vnâ nobiſcum conſequamini.

ACTIO

ACTIO PRIMA.

Professio fidei.

IN nomine sanctę & in
 diuiduę Trinitatis, Pa-
 tris, & Filij, & Spiritus
 sancti. Nos Ioannes Ri-
 bera Patriarcha Antio-
 chenus, & Archiepisco-
 pus Valentinus, in Synodo Diocesana
 actu pręsiciens, quam sub beatissimo Do-
 mino nostro Gregorio Papa decimoter-
 tio, Pontificatus eius anno septimo, Reg-
 nante inuictissimo Domino nostro, & Re-
 ge Catholico Pilippo secundo regni eius
 anno vigesimotertio, ad decimum quar-
 tum Calendas Nouembris Anni Mille-
 simi quingentesimi septuagesimi octauo,
 sacri Concilij Tridentini Decreto obse-
 quentes, in hanc ciuitatę congregari ius-
 simus: considerantes fidem fundamentũ
 esse omnium bonorum operum, sine quo
 totum

totum spirituale ædificiū corruere sit necesse: exemplo etiam patrum, qui in principio suarum actionum sacrosancta fidē profiteri consueuerunt: quod etiam sacra Tridentina Synodus faciendum esse docuit: Fidei professionem, antequam de re aliqua à nobis in hac Synodo sermo suscipiatur, præmittendam esse decernimus atque præmittimus, ea forma & verbis, quibus in literis sanctissimi Domini nostri Pij Papæ quarti præscripta fuit. In hūc igitur modum hæc Valentino Synodus fidem ipsam toto animo profitetur.

Credo in vnum Deum, patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilibus omnium & invisibilibus: Et in vnum Dominum Iesum Christum, filium Dei unigenitum: Et ex Patre natum ante omnia secula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deū verum de Deo vero: genitum, non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: Qui propter nos homines, & propter

A C T I O

pter nostram salutem descendit de cælis: Et
 incarnatus est de Espiritu sancto ex Ma-
 ria virgine: Et homo factus est: Crucifixus
 etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus,
 & sepultus est: Et resurrexit tertia die se-
 cundum scripturas: Et ascendit in cælum, se-
 det ad dexteram Patris: & iterum ventu-
 rus est cū gloria iudicare vivos & mortuos,
 cuius regni non erit finis. Et in Spiritū san-
 ctam Dominum, & vivificantem, qui ex Pa-
 tre Filioque procedit: Qui cum Patre &
 Filio simul adoratur, & conglorificatur:
 qui locutus est per Prophetas. Et unam san-
 ctam catholicam & Apostolicā Ecclesiā:
 Confiteor unam baptisma in remissionē pec-
 catorum: Et expecto resurrectionem mortuo-
 rum, & vitam venturi seculi. Amen.

Apostolicas & ecclesiasticas traditiones
 reliquasque eiusdē Ecclesiæ observationes
 & cōstitutiones firmissime admittimus, et
 amplectimur. Itē sacrā scripturā iuxta eū
 sensum, quē tenuit, et tenet sancta mater Ec-
 clesia, cuius est iudicare de vero sensu, & in-
 terpre-

terpretatione sacrarū scripturarū, admitti-
mus. Nec eā unquā nisi iuxta unanīmē cōsen-
sum patrū accipiemus, & interpretabimur.
Profitemur quoque septē esse vere & pro-
prie sacramenta novæ legis, a Iesu Christo
Dño nostro instituta ad salutem humani ge-
neris, licet nō omnia singulis necessaria, scilicet
Baptismum, Confirmationem, Eucharis-
tiā, Pœnitentiā, Extremam unctionē, Ordi-
nem, & Matrimonium: illaque gratiam cō-
ferre: Et ex his Baptismū, Confirmationem,
& Ordinem, sine sacrilegio reiterari nō pos-
se. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ
Catholicæ ritus in supradictorū omnium sa-
cramentorū solenni administratione reci-
pimus, & admittimus. Omnia & singula,
quæ de peccato originali, & de iustificatio-
ne in sacrosancta Tridentina Synodo diffini-
ta & declarata fuerunt, amplectimur, &
recipimus. Profitemur pariter in Missa of-
ferri Deo verum, proprium, & propitiato-
riū sacrificiū pro vivis & defunctis. Atque
in sanctissimo Eucharistiæ sacramēto esse
vere

vere, realiter, & substantialiter corpus & sanguinē vna cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem. Quam cōuersionem Catholica Ecclesia transsubstantiationem appellat. Fate mur etiā sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Constanter tenemus Purgatorium esse, animasque ibi decens fidelium suffragiis iuari. Similiter & Sanctos confitemur vna cum Christo regnantes venerandos, atque inuocandos, esse: eosque orationes Deo pro nobis offerre: atque eorum reliquias esse venerandas. Firmiter asserimus, imagines Christi, ac Deiparæ semper virginis, nec non aliorum sanctorum, habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem & venerationem impartendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in Ecclesia relictam fuisse: illarumque usum Christiano populo maxime salutarem esse affirmamus. Sanctam, Catholicam,

& Apo-

✠ Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem, ✠ magistrā agnoscimus. Romanoque Pontifici, beati Petri Apostolorum Principis successori, ac Iesu Christi Vicario, veram obedientiam spondemus, ac iuramus. Cetera item omnia a sacris canonibus ✠ Oecumenicis Conciliis, ac præcipue a sacrosancta Tridentina Synodo tradita, diffinita, ✠ declarata, indubitanter recipimus, atque profitemur. Simulque contraria omnia, atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, ✠ reiectas, ✠ anathematizatas, nos pariter damnamus, reuicimus, ✠ anathematizamus. Hanc vero Catholicam fidem, extra quā nemo saluus esse potest, quā in presenti sponte profitemur, ✠ veraciter tenemus, eandem integram ✠ inuiolatam usque ad extremum vitæ spiritum constantissime (Deo adiuvante) retinere, ✠ confiteri, atque a nostris subditis, seu illis, quorum cura ad nos in munere nostro spectabit, teneri doceri, ✠ prædicari, quantum in nobis erit, curaturos.

k

D E C R E -

DECRETA SYNODI.

*De stipendio Auditori piarum causarum
pro illarum examine & definitione
conferendo.*

ETVS fuerat consuetudo in
hoc nostro Archiepiscopatu, an
tequam eius à nobis regimē sus
ciperetur, Auditorem piarum causarum,
in quibus de exequendis piis defunctorū
voluntatibus & legatis agitur, pro earum
examine & definitione sex nummos in
singulas libras stipēdij nomine recipere:
vnde fiebat, quoties scilicet ipsa pia lega
ta multa, multiq. valoris erant, vt ipsum
Auditoris prædicti stipendium in mul
tam

tam summā excreſceret. Quare cum ſub-
ditorum noſtrorū onera ſubleuanda eſſe
exiſtimemus, etiam ſi id aliquo miniſtro-
rum noſtrorum incommodo fiat, & vt fa-
cilis ac diligentius executio vltimæ te-
ſtatorum voluntatis examinetur, Nos Io-
annes Ribera Patriarcha Antiochenus &
Archiepiſcopus Valentinus, ſtatui-
mus & mandamus diœceſana. Synodo approban-
te, vt in poſterum prædictus piarum cau-
ſarum Auditor non poſſit pro cuiuſcun-
que teſtamenti examine & definitione,
quotcunque fuerint, & quanticunq. valo-
ris pia in eo legata, pluſquam triginta li-
bras recipere. Ipſum vero prædictum ſex
nummerorum pro ſingulis libris ſtipen-
dium ita moderamur, vt in ſingulas libras
nummi tantum quatuor poſt hæc recipian-
tur. Quos in hunc modum applicandos &
distribuendos eſſe decernimus: vt tres
nummi æquis portionibus ipſi Audito-
ri, notario, & prædictarū cauſarū procu-
ratori cōferantur: reliquus verò nummus

m

k 2

in pia

in pia opera, nostro, & successorum nostrorum arbitrio erogetur.

*Ob stipendium, quod iuste datur collectori,
Clerum non astringi ad aliquarum
Missarum celebrationem.*

NE Clerus ob stipendium, quod collectoribus ad colligendos Ecclesiæ redditus deputatis dari consuevit, iniuste grauetur, statuimus, & mandamus, ipsum collectoris stipendium ex omnibus Ecclesiæ administrationibus proportionem seruata sumi debere: declarantes ratione illius rationis partis, quæ ex administrationibus ad Missas celebrandas institutis illi confertur, nulla ad celebrationem aliquarum missarum obligatione Clerum astringi: cum rata illa portio iuste in stipendium cedat collectoris.

De portione clericis danda in sepulturis generalibus: & quando Ecclesia parochialis ad defunctum sepeliendum generaliter sit conuocanda.

In

IN sepulturis generalibus, ad quas Ecclesia Metropolitana, & huius ciuitatis parochiales cōueniunt, clericis parochialium ecclesiarum conferatur portio illi equalis, quam Ecclesię Metropolitanae clerici percipiunt. Cumque defunctus aliquis extra parochialem suam Ecclesiā sepeliatur, si alia præter eius parochialem, & eam, in qua, vel intra cuius ambitum sepeliendus est, conuocanda sit, statuimus, totum illius parochiæ clerum, cuius defunctus ille parochianus erat, ad ipsum sepeliendi actū generaliter vocari debere.

*Quando pauperibus fiet distributio vestium
vocato Rectore, vel eius Vicario fiat.*

QUoniam parochis eorum, qui in ipsis parochialibus ecclesiis agunt, status atque egestas notiora esse solent, statuimus atque mandamus ipsa approbante Synodo, ut cū in parochiis, vestium, & cuiuscunque modi indumentorum distributio pauperibus, fiet, ea ipsius parochialis

k 3 eccle-

ecclesiæ Rectore interueniente, vel si ipse abfuerit, præfente eius vicario omnino fieri debeat.

Quibus in locis, & quando Missæ non sint celebrandæ.

Sacra Tridentina Synodus Episcopis districtè præcepit, vt populū suum diligenter moneant, ac doceant, quam vnusquisque parochiæ suæ, vbi id quidem cōmode fieri potest, ad verbum Dei audiendum interesse teneatur. Quod bene sancteq. à patribus fuit mandatum: cum multa magnaque sint animæ bona, quibus eos priuari videmus, qui ad suas parochiales ecclesias vix vnquam accedunt. Qua in culpa in hoc nostro Archiepiscopatu verfari multos, non sine magno animi dolore ægreferimus. Qua propter præcipimus, ne diebus Dominicis & festis colendis sacerdos vllus in Confraternitatū domibus, aut cœmeteriis, aut eremitoriis, aut sacellis publicis, quæ extra parochiales

les ecclesias constructa sunt, Missam celebret: sed neque in his Hospitalibus, in quibus hospitalitas non actu exercetur: exceptis tamen festis titularium Sanctorum, sub quorum inuocatione predictæ Confraternitatum domus, eremitoria, sacella, & Hospitalia erecta fuerunt. Sacerdos qui huic Decreto non paruerit, viginti solidorum mulcta, & quindecim dierum suspensione puniatur.

suspensio

Sacram Eucharistiam cum veneratione esse deferendam, & de eleemosyna sacerdotibus ipsam comitantibus danda.

CV M Sacrosancta Eucharistia ad infirmi domum deferetur, magna id veneratione fiat: duoq; vt minimum sacerdotes, ij scilicet, qui laternas detulerint, ipsam ad locum vsque, in quo infirmus iacuerit, comitentur: quod si defuerint, qui laternas deferant, id munus præstabunt duo antiquiores presbyteri, ex his, qui palium deportabunt. Si vero ipsa sacrosancta

k 4

Eucha-

Eucharistia longius deferatur, quã vt possit tanta solennitate deferri, tunc duo ex confratribus institute sanctissimi Sacramenti confraternitatis lumina deferentes sanctissimum Sacramentum comitentur: quibus ipsa Cõfraternitas aliquid persoluat. Porro in ciuitate Valentia sacerdotibus, qui ad comitandum sacram Eucharistiam vocati fuerint, singulis nummi quatuor conferantur. Qui, si extra ciuitatem egressi fuerint, aut noctu ab ecclesia exierint, duplicem portionem accipiant. Cæterum in quibuscunque aliis locis extra ciuitatem Valentiam quoad portionem sacerdotibus ob dictam causam exoluentam consuetudo hætenus obseruata in posterum etiam obseruetur.

Ne causæ criminales eorum, qui sacris sunt initiati, per notarios laicos tractentur.

NE laicis vlla offendiculi occasio ex eorum delictis, qui sacris sunt initiati, tribuatur: & vt fidelius atque honestius
contra

contra illos in causa procedi possit: statuimus Synodo approbante, vt causæ criminales in hoc nostro tribunali contra aliquem in sacris constitutum agitandę, per notarios, qui sint etiam in sacris constituti, tractentur.

Quibus potissimū diebus Parochi a suis Ecclesiis abesse non debent: & diebus Dominicis doctrinam Christianam ab illis esse tradendam.

Sacrum Tridentinum Concilium abunde cunctis Ecclesiarum pastoribus exposuit, quāta obligatione, vtpote quæ ex diuino præcepto oriatur, teneantur oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, easdem diuini verbi prædicatione, sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere. Quæ omnia vt melius executioni mandetur, decernimus, ne huius nostri Archiepiscopatus Rectores in festis Domini nostri, Beatę Marię virginis, ipsorum etiam
 k 5   sancto-

sanctorum, qui ecclesiarum titulares sunt aut patroni, à suis ecclesiis, dum officia diuina celebrantur, etiam prætextu verbū Dei alibi prædicandi, abesse ausint: cū his diebus maior populi concursus ad Ecclesias conuenire soleat. Alioqui quadraginta solidis fabricę illarum ecclesiarum applicatis mulctentur, Quibus etiam mādamus, vt diebus Dominicis post dictum Completorium Christianā doctrinā per se, vel per suos Vicarios in suis ecclesiis tradant, & doceant. Qui non obtemperauerint, sint eidem pœnę subiecti.

Quando vnus, aut plures Vicarij in Ecclesiis parochialibus sint habendi.

SAcra Concilij Tridentini vestigiis inherentes, statuimus ipsa approbante Synodo, vt in his locis, in quibus ecclesiæ parochialis fructus, præter eas oblationes quæ ex pede altaris recipiuntur, valorem trecentarum librarum, quæ in proprios

prios vsus cedant, attingerint, Rectores Vicarium vnum habeant competenti salario conductum. Quem Vicarium in omnibus ciuitatis Valentie parochialibus ecclesiis haberi præcipimus. Quia tamen diui Martini, & vtriusque Ioannis parochiales Ecclesie magna populi multitudine abundant, harum vtraque duos habebit Vicarios. In omnibus itidem locis atque oppidis huius nostre diocesis, quæ mille domibus constabunt, Rector duos coadiutores Vicarios habeat, qui ipsum in sacramentorum administratione iuuent. Cæterum in his parochialibus ecclesiis, in quibus parochialis Rectoratus ipsi Clero vnitus fuerit, aut vbi Rector suspensus sit, aut sine Ordinarij facultate abfuerit, præter supradictum Vicarium, aut Vicarios, alius etiam ad sacramentorum administrationem eligatur.

Obstetrices docendæ sunt a parochis rationem ministrandi Sacramentum

Baptismi.

Paro-

Parocho ipsas suorum locorum obstertrices sedulo instruant qua forma, qua materia, qua etiam intentione Sacramentum Baptismi ministrari debeat: illasque semel singulis annis ea de re examinare teneantur: ne, si aliquando ob urgentem necessitatem Sacramentum Baptismi administraturæ sint, error in re tam graui accipere possit.

Cōfessores nil accipiant intuitu confessionis.

Mandamus, ne confessores intuitu cōfessionis aliquid petant: aut pecuniā vel aliud quidpiam, etiam sponte oblatū, recipiant: sub suspensionis ab officio confessiones audiendi poena.

Pena sup.

Quæ seruanda sint, cum census ad bona Ecclesiarum pertinentes creantur.

VT Ecclesiarum huius nostræ diœcesis bona firmitus stabilita sint, & de illorum titulis & actis facilius in posterū constare possit, statuimus ipsa approbāre Synodo, ne acta quorūcunque contractuū, eorum maxime, qui fiunt, cum census ad bona

bona Ecclesiarum pertinentes creantur, ab alio vlllo, quam à notario syndico, eius Ecclesię, cuius illa bona fuerint, recipiantur: quodque in predictis actis omnium administrationum perpetuarum, omniũque pecunię quantitatum, quę ad censum illum constituendum concurrunt, ipsarũ etiam personarum, à quibus illa bona Ecclesię relicta fuerint, specialis mentio fiat: vt & illarum, & ipsius obligationis recordatio penes Clerum semper maneat. Qui census si aliquãdo redempti fuerint, cum noui rursus creabuntur, idem omnino seruetur. Iubemus etiam Decretũ diocesane Valentini Synodi de his, quę seruanda sunt, quando census ecclesiastici redimuntur, omnino obseruari. Hoc nostro statuto omnes beneficiorum redditus respectu earum Ecclesiarum, in quibus ipsa beneficia instituta fuerint, comprehendere decernimus.

Lites ab administratoribus reddituum Ecclesiarum non facile excitandę.

Ad

AD euitandas inutiles ac iniustas lites statuimus, ne vllus clericus, aut redditum Ecclesiarum administrator litem vllā mouere, aut tueri possit, nisi ex quatuor cleri partibus tres partes in titem illā cō-fererint, præcedente legitima Cleri conuocatione, aut certe cum decreto Ordinarij.

De presbyteris exteris Ecclesiis parochialibus deputandis.

Presbyteri externi ad Missas celebrandas parochiali alicui Ecclesiæ deputentur: in qua tātum eleemosynæ ad celebrationem Missarum illis conferantur: atque in ea diebus Dominicis & festis colendis superpellicio & mussa induti, dum Missa conuentualis & Vespere concinuntur, in choro resideant. Quos etiam Rationalis punctis notare debeat.

Quomodo Missæ iniungi debeant celebrandæ, & quæ supersunt, quibus sint conferendæ.

LA

Quoniā

Quoniam maxime cōuenit supremas defunctorum voluntates impleri, ne suffragiis, quæ piē & sanctē in suis testamentis reliquerunt, eorum animę defraudentur: hoc nostro Decreto sancimus, vt quoties Missæ iniungentur celebrandæ, Rationalis & Collector eius rei primum certiores fiant: vt cum rei notitia ad vtrūque peruenerit, fidelius ab his res peragatur: iuxta ea, quę sunt iam à nobis hac de re alias constituta. Quæ verò supererunt Missæ, neque extra Regnum, neque priuatis personis celebrandę conferantur sine nostro, quod in scriptis obtineant, mādato. Ipsarum vero Religionū Prelati causarum testamentariarum Auditori singulis annis rationē reddant, qua eas missas, quas ab ecclesiis parochialibus celebrandas susceperunt, celebratas esse ostendāt. Quod faciāt, si hoc beneficij, aut eleemosynę genere voluerint in posterum à nostris Ecclesiis sibi subueniri.

Paro-

Parochi principio etiam Aduentus suos parochianos visitent.

Parochi, ad quorū munus maximē spectat sedulam salutis suarum ouīū curam gerere, prēterquā quod in ipso Quadragesimę initio diœcesano Decreto ad describenda eorum nomina obligantur, qui in ipsorum parochiis degunt, vt hoc modo ad confessionem peccatorum faciendam prēmoneantur, & se de ea rationem reddituros esse intelligant: quia tamē cupimus populi saluti aliis etiam modis consulere, in principio etiam Aduentus populum suum prouide ac prudenter visitēt vt, si qui sint, qui criminose viuant, intelligere: & his omnibus, quæ reformatione indiguerint, salutaria remedia adhibere possint. Ipsosq. suos subditos magno animi affectu monebunt, vt se ad confessionem peccatorum præparent, vt frequenti Sacramentorum perceptione natiuitatē Domini nostri dignē celebrare valeant.

Matu-

*Matutinum defunctorum quo tempore
celebrandum.*

Cum maxime deceat diuina officia cōuenienti tempore, & vt decorum est, celebrari, mandamus ne Officium Matutinum defunctorū manē, sed peracto Cōpletorio celebretur: quodq. Rectores celebratione Missę ipsius Anniuersarij pro Missa conuentuali minime satisfaciant, nisi in his Ecclesijs, in quibus vnus tantū erit sacerdos.

*Clerus Ecclesię parochialis pro actu sepeliēdi defunctum de minuenda portione
sibi debita ne paciscatur.*

Non est sane æquum, eas obuētionēs & iura, quę ex religionis ritu & vsu ecclesiastico obueniunt, pacto aut conuētionī subiecta esse. Quare precipimus, vt quoties Ecclesię alicuius parochialis Clerus ad sepeliendum defunctum vocatus ierit, integram portionem, quę huius Archiepiscopatus constitutionibus illi quoad quartam & eleemosynā debetur, percipiat

cipiat: neque vlli pacto aut conuentioni de minuenda portione locus detur. Alio qui Clerus ipse poenā centum solidorū fabricæ illius Ecclesiæ applicatorū incurrat.

Cum defunctus extra parochialem suam Ecclesiam sepelietur, clerici illius parochiæ duplam portionem pro actu tantum sepeliendi recipiant.

CV M parochiales Ecclesiæ suos parochianos, quorū vere sunt matres, spiritualiter pascere, ac proinde Sacramenta ipsis ministrare necessario teneantur, æquum sane erit, eas in his, quæ ad corporis vitam sunt necessaria, ab illis sustentari & ali, ceterisque ea in re ecclesiis præferri: quod spiritualia seminantibus iustè carnalia subministrentur. Qua propter mandamus diœcesana Synodo approbante, vt cum defunctus aliquis extra parochialem suam ecclesiam sepelietur, Rectori & clericis illius parochiæ, cuius defunctus ipse parochianus fuerat, simplex illa & com-

& communis portio, quæ prædictis equaliter pro sepeliendi tantum actu dari consuevit, dupla solvatur.

Vicarij in substitutorum loca primi admittantur.

IN ecclesiis in quibus ad deseruiendum beneficijs aliqui substituti fuerint, vicarius & vicarij Rectoris coadiutores in ipsa substitutorum loca, quâdo vocauerint, primi admittantur. Cæterum cum vicarius in ecclesia, in qua vicarij munus exercet, beneficium obtinuerit, distributiones ecclesiæ illius non amittat.

Parochi a suis Ecclesiis sine facultate Ordinarij absentes fructibus pro rata temporis absentiae priuantur: & a quibus dies absentiae notari debeant.

PARochi nulla ex causa sine sui Ordinarij facultate in scriptis obtenta, à suis parochialibus ecclesiis abesse possunt: alioqui & peccati mortalis reatū incurrūt, &

pro rata temporis absentię suorum beneficiorum fructus suos minimē faciunt: vt sacri Tridentini Concilij Decreto explicatur. Quos fructus fabricę ecclesię Concilium ipsum applicandos esse decreuit. Nos igitur prædictum concilij Decretū executioni mandare volentes, & his etiā obuiam ire, quę contra hanc in ecclesiis residentiam Rectores admittere possent: mandamus ipsis fabricę præfectis, quos vulgo ecclesiarum operarios vocamus, qui in ecclesiis huius diocesis parochialibus sunt, & pro tempore fuerint, vt præsentē ipso Rationali ecclesię, & si is defuerit, sacerdote aliquo, vel Iurato, dies omnes, quibus parochi ab ecclesiis absuerint, in libro aliquo, quem ad id destinatū habeant, notent: vt cum nobis constiterit, parochum illis diebus sine Ordinarij facultate absuisse, fructus pro rata illius temporis dictis præfectis in fabricę vsum erogari mandentur: ne ecclesiarum fabricę hoc emolumentum depereat.

No

Ne Crucis & sanctorum imagines in immundis locis depingantur.

Cum is honor, qui imagini impeditur, in eum referatur, quem imago illa representat, certe imago crucis magna a nobis veneratione est colenda: quare sub excommunicationis poena mandamus, ne crucis imago, aut ullæ sanctorum imagines in parietum immundis locis, quocunque fine id fiat, depingantur: & ut, quæ depictæ fuerint, deleantur.

Ex. cōmin.

Qui post Quadragesimam domicilium mutasse noscuntur, quomodo a parochis de peccatorum confessione sint examinanda.

Quando parochus post festum Dominicæ Resurrectionis a suis parochianis per eorum domos schedulas exigit, quibus se peccata sua in Quadragesima confessos fuisse ostendant, si forte tunc in aliquem incidat, qui ex alia parochiali Ecclesia domicilium suum in ipsius parochiā

L 3

muta-

mutauerit, ab eo non minus atq; à suis cōfessionis schedulam requirat: quam nisi dederit, in illū nō aliter atque in suos, qui peccata cōfessi nō sūt, procedere debeat.

De Sacramentorum ministracione

in priuatis domibus.

VT sacrosanctis Ecclesię Sacramentis debitus honor tribuatur, mandamus, ne vllum eorum ab aliquo in priuatis domibus nisi infirmis administretur, vno tantum excepto matrimonij Sacramento.

De altarium munditie reseruanda.

Altarium in quibus Missę celebrantur, munditiem parochi diligenter curent: ac etiam vt illorum ornamenta suis temporibus, vt decet, mudentur, & si opus fuerit, reficiantur.

Quibus maxime diebus parochi ad confessiones audiendas parati esse debeant.

CUm maxime cupiamus populos ad frequentanda Ecclesię Sacramenta in dies magis excitari, atque accendi, ac pro
inde

inde omnia illis ad rem tam salutarem in promptu & opportuna esse: præcipimus parochis, vt diebus Dominicis ac festis co- lendis manê antequam Missa conuentua- lis incipiat celebrari, saltem horam vnâ in sedibus ad confessiones audiendas dis- positis sedeant: & quo id fine faciant, po- pulo significant. Alioqui viginti solidis, quos fabricæ ipsarum ecclesiarum appli- camus, mulctentur.

*Quod Processionarium, Cæremoniale, et Or-
dinarium in Diœcesi recipiantur, &
libri cantus comparentur.*

Q Voniam maxime cõuenit in tota hac nostra Diœcesi vno eodemq̃ue ritu Sacramenta administrari, & in processio- nibus, diuinorumq̃ue officiorum cæremo- niis nihil esse diuersum: præcipimus pa- rochis omnibus, vicariis, ac beneficia ha- bentibus, vt librum Processionarium, quem hisce diebus typis excudi man- dauimus, recipiant: quodq̃ue Cære- moniale, & Ordinarium, quæ breui

in lucem edentur, etiam admittant: iuxta quorum librorum præscripta & rationē Sacramenta administrare, & Officia celebrare teneantur. Demum quod libros, quibus Officia iuxta Breuiarij Romani noui ritum in choris decantentur, sibi comparare studeant, quibus plerasque nostrę diœcesis ecclesias adhuc carere intelligimus.

Ne infirmi pauperes e loco in locum deportentur, nisi confessione peccatorum prius facta, si morbus id postulauerit.

Solent extra ciuitatem Valentiam multi pauperes infirmi ex vno loco in alterum deportari, qui sæpe adeo morbo laborant, vt in ipso itinere, antequam peccata confiteri possint, moriãtur. Ideo omnibus Hospitaliũ Administratoribus præcipimus, ne infirmum pauperẽ e suo Hospitali, vt in alterũ locum deferatur, exire permittant, nisi prius à Rectore, seu eius Vicario visitetur: vt ipsius confessionem, si opus fuerit, audire valeat.

Ne

Ne sacrorum templorum parietes perforentur, vt lignea tabulata ad profanos ludos spectandos construantur.

IN quibusdam huius diocesis locis sacrorum templorum parietes aliquando perforari solent, vt spectacula construi possint, vnde profani ludi, vel etiam taurorum agitationes, & similia spectari valeant: ex quo cum ædificium templi detrimentum patiatur, est etiam id ob venerationem, quæ ipsis templis debetur, sacris canonibus prohibitum. Qua propter mandamus, ne vllus sacrorum templorum parietes, tectum, vel fores rumpere, aut perforare ad prædictum effectum ausit. Non obtemperantibus poenam excommunicationis latæ sententiæ imponimus.

Lata ex.

Rectores ad electiones, quæ in ecclesiis fiunt, vocari debent.

AD eas electiones, quæ in ecclesiis parochialibus fieri solent, cū ij, qui elemosynarias patinas per ecclesias circumferunt, eliguntur, vocentur ecclesiarum

101

Rectores, & his absentibus, eorum vicarij: vt his interuenientibus fiant.

*Diui Vincentij Ferrarij festum inter
colenda reponitur.*

Nemo sane est, qui ignoret, quantum Valentia ciuitas diuo Vincentio Ferrario ciui suo & patrono sit deuincta, quantaq; illum veneratione non ipsa solū, sed & totum regnum prosequi debeat. Quare statuimus, vt eius festum in tota hac nostra Dicecesi celebretur, & colatur: ipsum que in Catalogum colendorum festorum hoc nostro Decreto reponimus.

Ne die vno plures Dupla celebrentur

In aliquibus nostre Dicecesis ecclesiis institutę sunt Dupla quędam eodē die celebrandę, in quibus Vesperę, Completorium, Matutinum, & Missa iuxta earū institutionem decantari debent: quę vno eodemq; die, vt decet, impleri non possunt: ideo declaramus eas Duplas præter illam, quę designato die celebrabitur, sequentibus diebus non impeditis celebrandas

das esse, vt vno die vna tantum celebretur, seruata institutionis antiquitate.

Processiones eodem die in Ecclesiam reuertantur.

Solent aliquando in nonnullis nostræ diœcesis locis processiones longius ab ecclesia progredi, quam vt eodem die in ecclesiam redire possint: vnde multis magnisq; incommodis locus dari posset, præsertim vbi multus est populi concursus. Quare parochis, vicariis, & beneficiatis, aliisq; clericis præcipimus, vt quando cum cruce extra ecclesiam in processione incedentes egredientur, ad ipsam eodem die, quo egressi ab ea fuerint, reuertantur. His, qui contra agent, constituta est quinquaginta solidorû poena: quos fabricæ illius ecclesiæ applicatos esse volumus.

Ne seculares larvati sacro loco, & operibus bonis abutantur.

Secu-

Ex^o cōmin^a.

Seculares in nostra Diœcesi profanos ludos oblectandi animi gratia quandoque instituunt, & interim quodam pietatis colore bonis operibus abutuntur. Mādamus sub excommunicationis poena, ne sic ludentes, tempore quo diuina Officia celebrabuntur, ecclesias ingrediantur: ac ne eleemosynam aut ecclesiæ, aut alicuius sancti nomine petant.

Ne Scholani in actibus funerariis minus reuerentiæ, quam decet, cruci deferant.

Cum ministri ecclesiarum, quos Scholanos vocamus, crucem ad Litaniam, vel alios, qui pro defunctis aguntur, actus deferunt, honoris illius obliti, qui cruci debetur, eam ē baculo eductam in terrā deponere, ipsamq. ē loco recedentes irreuerenter relinquere solent. Illis districtē mandamus, vt prædictis actibus assistant, crucemq. manibus erectā teneāt, donec actus ille peragatur. Qui non obedierint,

dierint, emolumenta, quę alioqui ex actu illo ipsis obuentura erant, prorsus amittant.

De Chori Vicario.

Cum verissimum sit, ex cultu exteriori, qui in templis materialibus relict, interiorem animi cultum & venerationem plurimum accendi, atque augeri: debent ecclesiarum ministri ea animi moderatione, & corporis etiam compositione diuinis Officiis interesse, vt omnes illorum exemplo intelligant, quantum honoris & reuerentię sacrę & diuinę domui, ipsiusq. Dei pręsentię debeatur. Omnia (dicebat Corinthiis Apostolus) honestę, & secundum ordinem fiant in vobis. Quę vt decenter & appositę à nobis constituentur, mandamus, vt in omnibus nostrę Diocesis ecclesiis vnus habeatur Chori Vicarius, cui Chori regimen incumbat: qui det operam, vt nostrę illę Constitutiones, quas fini nostrorum synodaliũ Decretorum addendas curabimus, fidelissimę

folio. 61.

siue obseruentur. qui in ecclesia, in qua
eo munere fungetur, neminem in Chori
regimine superiorem agnoscat. Curabit,
vt clerici omnes Officijs in Choro inter-
sint: quodque in processionibus, & cum
adinfirmos sanctissimum Eucharistiae sa-
cramentum deferetur, in ipsis etiam fune-
rarijs actibus pacato clerici omnes ani-
mo, cum silentio & deuotione, reueren-
ter incedant: quibus etiam multas impo-
nere possit, si non obedierint. Demum præ-
dicto Chori Vicario sub excommunica-
tionis poena, duarum etiam librarum, quas
fabricæ ipsius ecclesiæ applicamus, præci-
pimus, vt iuxta prædictas constitutiones
suum munus exerceat. Beneficiatis vero
& aliis clericis sub eadem poena manda-
mus, vt in prædictis omnibus illi obediât.

*Duplex ex
cōminatio.*

*De cereis, qui in altari maximo
lucere debent.*

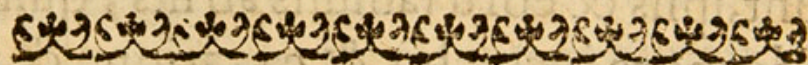
In maximo altari, dum diuina Officia ce-
lebrantur, etiam si pro defunctis celebrē-
tur

tur, duo, vt minimum, cerei accensi luceant. Rector qui contra fecerit, viginti solidis ad lumina coram sanctissimo Sacramento nutrienda mulctetur.

*Quæ funera feretro deportanda
censeantur.*

QVando defuncti dum viuerent, sextum iam ætatis annum attigerant, eorum corpora feretro deportanda censebuntur: ante sex tamen annorum ætatem pro Albatis (vt vocant) reputari debent.

ACTIO

A C T I O

S E C V N D A.

De stipendio visitoribus conferendo.

V M de eo, quod visitoribus, qui pro Episcopis Diocesces visitant, dari consuevit, variā in hoc nostro Archiepiscopatu consuetudinem introductam esse videamus, cupientes huic rei modum aliquem, qui magis conuenire videatur, ponere : statuimus ipsā approbante Synodo, vt in posterum nostris visitoribus, cum nostrę diœcesis ecclesias & loca visitatione generali visitabunt, ipsis & eorū famulis ab his, quibus id de more incumbit, & ea ratione & modo, quo fieri solet, viginti solidi in singulos dies conferantur. Et ne fortē in ipsa ecclesiarum & locorum visitatione diutius, quam par est, visitatores immorentur, vn
de ali-

de aliqua fraudis suspicio oriri possit, indicem vnum confici, & ad huius Synodi Decreta apponi iussimus, in quo quot dies in singularum ecclesiarum & locorū visitatione ab ipsis absumi debeant, explicatur. Mandamus igitur, ne pluribus diebus, quā in eo indice præscripti sunt, prædictum viginti solidorum stipendium illis exsoluatur. Qui si paucioribus diebus visitationem absoluerint, & discesserint, eorum tantum dierum, quibus in loco manserint, stipendium accipiant. Sub excommunicationis etiam latę sententię poena præcipimus, ne parochi, vel clerici per se, vel per alium pecuniam, vel quodcunque aliud munus visitoribus conferant: neque ipsi visitatores etiam sponte oblatum recipiant, præter ipsum prædictorum dierum stipendium. Declaramus tamen, visitatores ab illo, vel illis, qui pro recepta iā consuetudine id facere tenentur, hospitio gratis esse recipiendos. Cumq. minime conueniat, quo rectius & fidelius visita-

M   tio

ex^o latę

tio exerceri possit, visitatores ad Rectōrum vel clericorum domos hospitij gratia diuertere: monemus, atque hortamur ipsos populos, ne ea in re suis partibus defint, sed pro suo quinque officio libenti animo hospitio illos accipiant, qui pro ecclesiarum utilitate, & animarū salute ad eos mittuntur. Cæterum quia in quibusdam locis viget consuetudo, vt quod in visitatione solui consuetum est, populus soluat, optionem populis damus, vt illud vel in præscripta viginti solidorum pecunia, vel in alimentis, quibus ipsos visitatores prædicto dierum numero alant, soluere possint. Qua in re visitatores electioni & voluntati populorum stabunt. Excipimus Valentiam ciuitatem, quam pro antiqua iam cōsuetudine ab hac solutione immunem esse intelligimus.

De notariorum stipendio in visitatione.

Non sane decet, notarios in suis stipendijs exigendis præter æquitatem aliquid postulare, aut recipere. Quare præcipimus,

pimus, ne notarij in visitatione ecclesiarũ & locorum nostræ diœcesis pro registro & copia cuiuscunq. chartę formę maioris eorũ omniũ, quæ in visitatione scripserint, plus exigere possint quã solidos duos. sed neque ipsa mandata semel scripta iterum scribantur: summatim tamen dumtaxat eorum mentio fiat, additis quæ de nouo prouisa fuerint. Omnia etiã mandata, quæ à nostris visitatoribus fient, & partibus exhibenda erunt, eadem etiam ratione & modo soluantur. Quod sedulo ac diligenter visitatores & parochi curabunt.

*Missæ quo numero ratione beneficiorũ pro
varia eorum institutione sint a bene
ficiatis celebrandæ.*

CVm maxime deceat, clericos, ac ipsos
potissimum presbyteros congruam
sustentationẽ habere, ne magno sacerdo-
talis dignitatis opprobrio mendicare co-
gantur: cumq̃ue in tanta alimentorum,

M 2

& re-

& rerum ad vitam necessariarum inopia
& caritate simplicium beneficiorū tenui-
tatem perpendentes, non possumus tantā
clericorum huius nostri Archiepiscopa-
tus indigentiam non valde dolere: huic
incommodo occurrere, & remediū, quā-
tum in nobis est, adhibere cupientes, de
Missis ab ipsis presbyteris ratione bene-
ficiorum, quæ obtinent, celebrandis diœ-
cesana Synodo approbante, in hunc mo-
dum statuimus. Quando in ipsa beneficij
institutione Missarum celebratio hac di-
ctione quotidie, vel singulis diebus, bene-
ficiato iniuncta fuerit, si huiusmodi bene-
ficiū annuos quinquaginta quinque li-
brarum redditus, aut plures habeat, bene-
ficiatus quotidie per se, vel per alium Mis-
sam iuxta illius beneficij institutionē ce-
lebrare debet. Verum si annui ipsius be-
nificij redditus ad summam illam quin-
quaginta quinque librarum minime per-
ueniant, pro binis libris Missas tredecim
celebrabit. quam eandem in celebrando
ratio-

rationem & modum beneficiati sequantur, cum in ipsorum beneficiorum institutionibus certus Missarum numerus præscriptus fuerit. in quo tamen nolumus, illos ad plures Missas celebrandas astringi quam ipsa beneficij institutione obligantur. Cæterum si in beneficij institutione Missarum celebratio vno vel pluribus ex sequentibus aduerbiis, continue, assidue, semper, perpetuo, ipsi beneficiato imponatur, pro singulis libris tres missas celebret. Quod si in beneficij institutione institutor non aliud dixerit, quam celebret vel ipsa beneficij institutio non reperiat: neque aliunde constet de missarum numero, ad quas beneficiatus obligatur: pro singulis libris Missas duas celebrabit. Demum si in beneficij institutione nulla ab institutore Missas celebrandi mentio facta sit, pro singulis libris missam vnā celebrari præcipimus. Quæ omnia intelligenda esse declaramus, subsidio & perpetuis oneribus deductis.

M 3

De

De Missarum reductione.

Quia in aliquibus huius ciuitatis & Archiepiscopatus ecclesiis magnus celebrandarum Missarum numerus reperitur, quæ à presbyteris ipsarum ecclesiarum celebrari non possunt: sacri Tridentini Concilij decretum secuti, quod incipit, Contingit sepe: & ea facultate videntes, quæ ab eodem sacro Concilio Episcopis datur, vt scilicet in diœcesana Synodo hac de re ea, quæ ad Dei honorem, & ecclesiarum vtilitatem viderint expedire, statuere possint: Decernimus ipsa approbante Synodo, vt in omnibus ecclesiis nostris, in quibus prædicta causa concurrerit, è missis, quæ ex variis defunctorum relictis impositæ sunt, illæ quæ ex tempore iam elapso celebrandæ supersunt, nec vllus datur in eisdem ecclesiis eas celebrandi locus, reducantur: quemadmodum præfenti hoc nostro statuto ad opera pia, vel Anniversaria perpetua reducimus: in quibus tamen pro defunctis illis oretur, eorumq̃.

rumq̃. commemoratio fiat, qui pro animarum suarum salute legata illa reliquerunt. Quibus Anniuersariis celebrandis eleemosynas in ipsis ecclesiis ad dictas missas celebrandum congestas pro dote assignamus ea ratione & modo, quo pensis & consideratis ecclesiarum & locorum circumstantiis & qualitatibus, à nobis expedire iudicabitur. Ad quem effectum annui census ex collecto illo pecunię cumulo in tutis ac securis locis nostro assensu & Decreto constituentur, vel aliter pro nostro arbitrio prædictus pecuniæ cumulus distribuetur.

Examinatores in Synodo designati.

VT ecclesiis vacaturis, & Dei populo salutari doctrina pascendo meliores ac magis idonei, nullo habito personarum respectu, eligantur, septē sacre Theologiæ Doctores Synodo approbante examinatores hac nostra constitutione deputamus: quorum sequentia sunt nomina.

M 4

D. R.

D. R. Iacobus Ferrusius.

D. R. Hieronymus Coues.

D. R. Michael Ioannes Luuiela.

D. R. Blasius Nauarro.

D. R. Ioachimus Mijauila.

D. R. Petrus Monço.

D. R. Franciscus Tudela.

Iudices diocesani in Synodo electi.

CAusis ecclesiasticis ac spiritualibus,
& ad forum ecclesiasticum pertinen-
tibus, in partibus à santa Sede Apostoli-
ca, & eius Nuncijs, seu Legatis commit-
tendis iuxta sacri Concilij Tridentini dis-
positionem, iudices in hac nostra diœcesi
Synodo approbante quatuor infra scrip-
ti designantur.

Egidius Roda I. V. D. Canonicus Valen-
tinus.

Petrus Catala I. V. D. Canonicus Valen-
tinus.

Ioannes Baptista Cardona sacrae Theolo-
gię D. Canonicus Valentinus.

R. Er.

R. Fr. Georgius Oliuer Cōmendatarius
ordinis beatæ Mariæ de Mercede Va-
lentinus.

IN nomine Domini no-
stri Iesu Christi. Anno
â natiuitate Dñi Millefi-
mo quingentesimo Sep-
tuagesimo octauo, die
verò vigesima nona mē-
sis Octobris, hora ante meridiem octaua,
in maiori aula palatij Archiepiscopalis
Valentini, quò ad prædictum tempus ci-
tati & conuocati fuerant omnes, qui Sy-
nodali congregatione interesse debent,
legitime congregatis Illustrissimo ac Re-
uerendissimo Domino D. Ioanne Ribera
Dei & Apostolicę Sedis gratia Patriar-
cha Antiocheno & Archiepiscopo Valē-
tino, & Admodū Reuerendis D. Micha-
ele Hieronymo Vich Præcentore, D. Hie-
ronymo Carros Sacrista, Francisco Ioāne
Roca Archidiacono Algezire, Honora-
to Pe-

to Pellicer, Ludouicus Torrella, Egidio
 Roda I.V.D Petro Catala I.V.D. Ioanne
 Baptista Cardona S.Theo. Doctore, Ca-
 nonicis insignis Metropolitanae Sedis Va-
 lentinae, & à Capitulo eiusdem Sedis de-
 putatis, & Reuerendis Magistro Ioanne
 Barbera ecclesiae collegiatae villae Gadiæ
 Decano: Gaspare Gallac Canonico &
 Syndico ecclesiae collegiatae & Capituli
 Setabis, qui procuratoriis mandantis legi-
 time suffulti erant: quæ mandata apud di-
 ctam Synodum examinata & approbata
 fuerunt: necnon Plebanis, Rectoribus, Vi-
 cariis, aliisque præsentis Valentinae dioce-
 sis clericis de iure dioecesanae Synodo in-
 teresse debentibus, prout alias specialiter
 fuerant legitimi ad Synodo assistendum
 declarati: inuocato prius Spiritu sancti
 auxilio, qui vnus benignus est bonarum
 actionum inspirator, & certissimus sacro-
 rum Conciliorum præses, idem Illustris-
 simus ac Reuerendissimus Dominus Pa-
 triarcha & Archiepiscopus Valentinus
 in suo

in suo folio residens, ex constitutionibus & Decretis, quæ supra numero quadraginta quatuor descripta sunt, & aliquot ante diebus proposita, perpenſa, ac diſcuſſa fuerant, ea, quæ ex præcedenti congregatione legenda ſupererant, in hac omnium poſtrema congregatione legi mandauit. Cumque rogaffet idem Illuſtriſſimus ac Reuerendiſſimus Dominus Archiepiſcopus vniuerſam ſynodum, an placeret dictas Conſtitutiones & Decreta ſtabiliri & promulgari, Synodumque diœceſanam ad laudem & gloriam omnipotentis Dei abſolui & finire: omnes vna voce & communi applauſu reſponderunt, ſe eas conſtitutiones & decreta approbare & amplecti: poſtulantes vt in lucem ederentur, finisque Synodo fœliciter imponeretur. Quibus peractis, Illuſtriſſimus ac Reuerendiſſimus D. Archiepiſcopus, omnibus, qui Synodo intererant, ipſum comitantibus in templum Metropolitanum deſcendit: vbi pontificalibus induitus

indutus, ministris solenniter ei assistentibus, in sacello templi maximo, præsentibus in eo omnibus, qui ad Synodi celebrationē venerant, consedit. Tum R. Iacobus Ferrusius S. Theo. Doctor, cūm ab ipso Illustrissimo ac Reuerendissimo Dñō benedictionē accepisset, in tēpli suggestum ascēdit, & huius diœcesanę Synodi Decreta omnia magna Cleri & populi multitudine audiente, legit, ac promulgauit. Post hæc decantari cœpit hymnus, Te Deū laudamus: & absoluta solenni per templi ambitum processione, res ad Dei omnipotentis laudem in finem perducta fuit.

Quæ omnia me præsente Licēciato Feliciano Figueroa presbytero eiusdē Illustrissimi ac Reuerendissimi Dñi Patriarchę & Archiepiscopi Valentini, & diœcesanę huius Synodi Secretario gesta sunt, & ad rei memoriam literis mandata.

Ioannes Patriarcha Antiochenus.

Archiepisc. Valē.

Licēciatus Felicianus Figueroa Secretario.

Ordenaciones mandadas hazer por el Illustrissimo y Reuerendissimo Señor Don Iuã de Ribera Patriarcha, &c. para que guarden los Vicarios de choro, y las hagan guardar en todas las yglesias deste Arçobispado de Valencia en el choro, conforme al Decreto del Synodo.

PRimo, que entren todos en el choro con Diurnal, Breuiario para mejor psalmea, y con sobrepelliz y muça, y las alas del sobrepeliz baxas: y assi mismo en las processiones, mientras se haze el officio diuino. Y al entrar en el choro hagan todos el deuido acatamiento al altar mayor, y oracion despues de acabado el officio: y que se sienta cada vno en su choro. Y mientras se dize el officio nadie passe de vn choro a otro, sino fuere por necesidad, o para yr a cantar al facistol, en el qual todos canten con

con orden y silencio, y sin bonetes.

2 Que nadie hable en el choro, y que canten todos con deuocion y reuerencia, bultos de cara al altar, o al facistol, y no al pueblo. Y no suffra el Vicario de choro que nadie hable del choro a clérigo, ni a lego mientras se dize el officio: y si hay necesidad de hablar, de licencia que falgan.

*Long Vicarij
Choro.*

3 Que en las processiones vayan de dos en dos, cada vno en su choro por su antigüedad y dignidad cantando con buen exêplo: el Vicario de choro yra el postrero del segundo choro, porque vea lo que se haze.

4 Que nadie se sienta en las sillas del choro mientras se haze el officio diuino, sino fuere ordenado, ni el escholano: y si fuere ordenado, se asiente en la postrera silla.

5 Que el Racional haga su boxarte, y ordene las Missas de manera que no se digan todas juntas porque aya Missas rezadas en la yglesia toda la mañana, si quisra de media en media hora. Y nadie en la semana que vagare pueda dezir Missa a las horas de los officios diuinos sin licencia del Vicario de choro: el qual no sea obligado a Missa de boxarte, ni a cosa de la yglesia que le estorue la residencia en el choro: sino que diga Missa la hora que menos le estorue.

6 Que

6 Que a la hora del anniuersario y Missa cō-
uentual aguarden en el choro los que quierē
dezir missa, porque aya quien asista en el a
los diuinos officios.

7 Que nadie salga del choro miētras dura el
officio diuino, o el sermon, sin licencia del di-
cho Vicario, excepto el Vicario temporal, y
el Racional, para cosas que tocaren a sus of-
ficios. Y que el dicho Vicario de choro no
pueda dar la dicha licencia, sino con causa le-
gitima, exceptos tambien aquellos que se oc-
cuparen en confessar, o en yr por orden del
ReCTOR a ayudar a bien morir, o por el Racio-
nal fueren imbiados a tãdas o estuuieren occu-
pados en dezir missa: porque los tales quere-
mos que sean juzgados por presentes.

8 Que el dicho Vicario de choro pueda mar-
car y marque segun y como le pareciere, y
que el Racional, y el bolsero, donde lo huie-
re, obedezcan las marcas que el marcare.

9 Que ningun beneficiado, o substituto pue-
da andar passeando por la yglesia con sobre-
pelliz, ni sin ella mientras se celebrare el of-
ficio diuino, aun que no aya ganado el pun-
to.

10 Que mientras se haze el officio no se co-
mulgue lego alguno en el choro, pues puedē
en al-

en alguna missa rezada de las otras capillas.

11 Que ningun clerigo de la yglesia, o forastero pueda dizir missa quando se haze la procession, porque vltra de la falta, es grande irreuerencia en algunas occurrencias.

12 Que si se huuiere de yr a comulgar algun enfermo, o a otro auto a la hora del officio, el Racional, hauida licencia del Vicario de choro, si se ha de hazer a aquella hora, llame a los que tocare: y nadie se rebuelua, ni se mueua sino los que llamare el Racional.

13 Que quando aya alguna marca, el Vicario del choro la pida al collector, o bolsero, o Racional, y apliquela: y si no la quisiessse dar, de auiso a su S. Reuerendissima.

14 Que los bacineros no vayan al choro a cobrar las distribuciones, por la inquietud q̄ lleuan: y que en las yglesias donde en las fiestas hay bacineros legos, si faltaren los bacineros clerigos al choro, no ganen distribuciones en dichos dias.

15 Que los bacineros no paguen missa, ni salue, ni anniuersarios por menudo, sino que pague el bolsero: y donde no le ay pague el Racional, aunque sea fiesta, o dobla de particular.

16 Que las missas votiuas se manifestē al Racional conforme al Synodo: pero que no se pague capfou: por las permutas, dilaciones y escan-

escandalos que se figuen.

17 Que el collector y Syndico, o qualquier otro official no tengan percaços en ausencia domingos y fiestas: y los otros dias quando se dicen los officios, no esten en la yglesia vagando, sin entrar en el choro, sino pierdan el punto.

18 Que el que tuuiere cargo de la Sacristia, a pareje el altar y lo de mas, antes del officio: porque no perturbe, ni falte al choro. Y si el predicador encomienda algun pobre, no vaya acaptar algun clerigo, por la falta que hara en el choro. y que la Sacristia este cerrada durante el sermion.

19 Que ningun clerigo, aunque sean los Vicarios, pueda substituyr a otro que cante por el, que no tenga ordenes.

20 Que quando faltare companero al Cabiccol, el Vicario de choro encomiende el bordõ a quien le paresciere: y sea obedecido sin replica.

21 Que el clerigo que no estuviere en el choro antes de acabados los Kyries a la missa, y antes de acabado el Gloria patri del primer psalmo a las otras horas, pierda el punto, y no se le pague.

22 Que quando saliere el santo Sacramento a comulgar algun enfermo, los clerigos que
N no lle-

no lleuaren el palio vayan delante con lum-
bres en procession de dos en dos, con aquella
reuerencia que se deue, y sin bonetes, y el sa-
cristan vaya detras.

23 Que al gloria patri, Pater noster, Canti-
cos, Capitula, Hymno, y oraciones, al Mife-
rere, y Laudates de Laudes esten en pies, y sin
bonetes: a missa mayor y otras missas canta-
das a los Kyries, Gloria Oracion, Euangelio,
y Credo, Præfatio, y post communionem esté
en pies y sin bonetes: y a las absoluciones de
los anniuersarios canten con orden, y vayan
en procession sin hablar vnos a otros: al Pa-
ter noster, y oraciones sin bonetes: al Incarna-
tus, y desde los Sanctus hasta hauer sumido el
presbytero esten sin bonetes y arrodillados
con dos rodillas, sino fueren impedidos.

24 Que el officio de defuntos se diga cō mo-
deracion haziendo pausa a la mitad del verso
y el vn choro aguarde al otro choro que aca-
be el verso.

25 Que ningun clerigo, mientras se haze el
officio diuino lea algo, o diga horas: y el pres-
bytero Diacono y Subdiacono hagan su offi-
cio con silencio y deuocion, sin ningun gene-
ro de escandalo.

26 Que quando el Capiscol, o Vicario seña-
le que vayan al facistol, vayan y canten siguién-
do al

do al Capiscol, y procure el Vicario que vayan a cantar los Kyries, Introito, Gloria, Responso, Credo, y offertorio (sino hay organo) y communion.

27 Que qualquier clerigo que en escandalo del clero y del pueblo conturbare el officio diuino, y dixere palabras injuriosas contra el Rector, o Vicario, o otro qualquier clerigo dentro de la yglesia, o choro, o fuera en processiones, mortuorios, riñendo, o bozeando, mouiendo algun escandalo, sea priuado de las distribuciones y percaços por espacio de vn mes, con obligacion de seruirle: y que el Rector, o Vicario de choro lo applique conforme al Synodo.

28 Que celebren el officio siempre con las sillas altas en las siguiētes festiuidades, en la Natiuidad de Iesu Christo nuestro Redemptor, en la Circuncision, Epiphania, Purificacion, Annunciacion, Resurreccion, y sus oētauas, Ascension, el primer dia de Pascua de Spiritu santo, el Domingo de la Trinidad, dia de Corpus Christi y sus oētauas: Assumpcion, Natiuidad, y Concepcion de nuestra Señora: y el dia de todos Sanctos, y en todas las festiuidades de nuestra Señora, y en los sabados, y quando se dize officio de Minoridad.

29 Que nadie pueda entrar ni salir del cho-

N. 2

ro en

ro en missa mientras se dize la Gloria, el Euan-
gelio, Oraciones, el Homo factus est, y desdel
Sanctus hasta hauer fumido. A las otras ho-
ras mientras se dize la Capitula, Oracione,
Magnificat, Nunc dimittis, y mientras el cho-
ro esta arrodillado, y mientras se diran quales-
quier preces.

Fin de las ordenaciones.

Las dietas que se seña-

lan a los Visitadores en la visita gene-
ral que han de hazer para cada vna
de las yglesias y lugares de-
ste nuestro Arçobispado,
son las siguién-
tes.

El Grau de Valencia	Algimia y Alfara dos
dos dias.	dias.
Alboraya y Almace-	Alfagar y benitucer, y
ra tres dias.	Payporta dos dias.
Albalat de mossen So	Alaquas dos dias.
rell, dos dias.	Albal dos dias.
	Alginet

Alginet dos dias.	Biar cinco dias.
Almuçafes y Benifa-	Beniça 4.
yo tres dias.	Calp dos dias.
Albalat d̄ Pardines 2	Campanar 2.
Algemezi. 3.	Carpefa 2.
Alcudia de Carlet. 2.	çucayna 2.
Antella dos dias.	Cortes de Arenos. 3.
Alcantara 2.	Chullella 3.
Anna dos dias.	Chiua 2.
Agullent vn dia.	Chiluella 2.
Albayda 5.	Carlet tres dias.
Agres dos dias.	Chella 2.
Alcoy diez dias.	Carçre 2.
Alzira diez dias.	Castello de Xatiua 3.
Alcalali y Mosquera	Canals 3.
dos dias.	Castalla 4.
Burjaçot dos dias.	Cocentayna 6.
Binaleza vn dia.	Ceta dos dias.
Betera dos dias.	Callosa 3.
Benaguazir dos dias.	Campell vn dia.
Benisano vn dia.	Castello de Rugat. 2.
Bicorp 2.	Cullera 5.
Bolbayt 1.	çueca quatro dias.
Beniganim. 4.	Castell de Castells 2.
Belchida. 2.	Cilla 2.
Bocayrent 6.	Denia seys dias.
Beniatjar 1.	Enguera 4.
Bañeres. 2.	Enoua. 2.

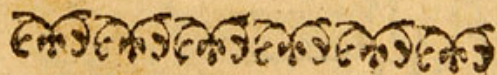
Foyos

Foyos 2.	gues tres dias.
Font de la Figuera 2.	Muntesa 3.
Finestrat 2.	Moxent 4.
Gallinera y Ebo 3.	Murla 2.
Gata 1.	Mislata 1.
Godella 2.	Montauerner 2.
Guadaquar 3.	Montanejos 2.
Gorga 2.	Nauarres 2.
Guadalest y sus lugares quatro dias.	Olocan 2.
Garch y Bollulla 2.	Otanell dos dias.
Gandia doze dias.	Olleria 5.
Gestalcamp. 1.	Ontinent doze dias.
Gilet 2.	Orcheta dos dias.
Iouada de la Vall de Alcala dos dias.	Orba y su anexo 2.
Lludient 2.	Oliua 6.
Lliria 6.	Ondara 2.
Llombay 3.	Paterna dos dias.
Luchent 3.	Puçol 4.
Lorcha 1.	Pobla de Arenos 4.
Llosa del Villar 1.	Pobla de Benagua- zir dos dias.
Moncada 3.	Pobla llarga 2.
Museros 3.	Picassent 2.
Meliana 1.	Pardines 2.
Magamagrell 2.	Perpunchent y su va- lle tres dias.
Moruedre 6.	Planes. 3.
Madrona y dos ay-	Penaguila 4.
	Par-

Polop 2.	Tous dos dias.
Parcent 2.	Tibi 2.
Pego 4.	Teulada 3.
Pobla de Rugat. 3.	Ternils, Carcaxent y
Pedralba 2.	Cugullada 5.
Quart 3.	Vila fermosa 8.
Quatre tonda 2.	Vila malhur. 2.
Ribarroja 2.	Vila llonga 3.
Rafel Buño dos dias.	Villar. 4.
Rahal dos dias.	Vilamarchant 2 ¹ .
Riola y Poliña, y For	Vallada. 3.
talen 4.	Vilajoyosa 4.
Serra y Naquera 2.	Xalo vn dia.
Sumacarcet dos dias.	Xixona 6.
Sollana 3.	Xabea 4.
Torrestorres 3.	Xativa con sus ygle-
Turiz dos dias.	fias quinze dias.
Torrent tress dias.	Xara fuel. 2.
	En las

En las Reçtorias nueuamente erigidas de los lugares de nuevos cõuertidos que tienē fructos , se tassan para cada vna dos dias, excepto las que arriba estuuieren tassados.

En las Reçtorias nueuamente erigidas de los lugares de nuevos conuertidos q̃ no tienen fructos , se tassa para cada vna dellas vn dia, excepto las que arriba estuuieren tassadas.

Y declaramos que los dichos dias entē demos que sean vtiles , conuiene a saber, que en los Domingos y fiestas de guardar, se le pague al dicho visitador la dicha dieta en el lugar donde se hallare, vltra de las dietas declaradas en este memorial.

Laus Deo.

SYNODVS

DIOECESANA

VALENTINA.

*Celebrata præsidente Illustrissimo ac Reueren-
dissimo D. Ioanne Ribera Patriarcha
Antiocheno, & Archiepiscopo
Valentino. Anno 1584.*

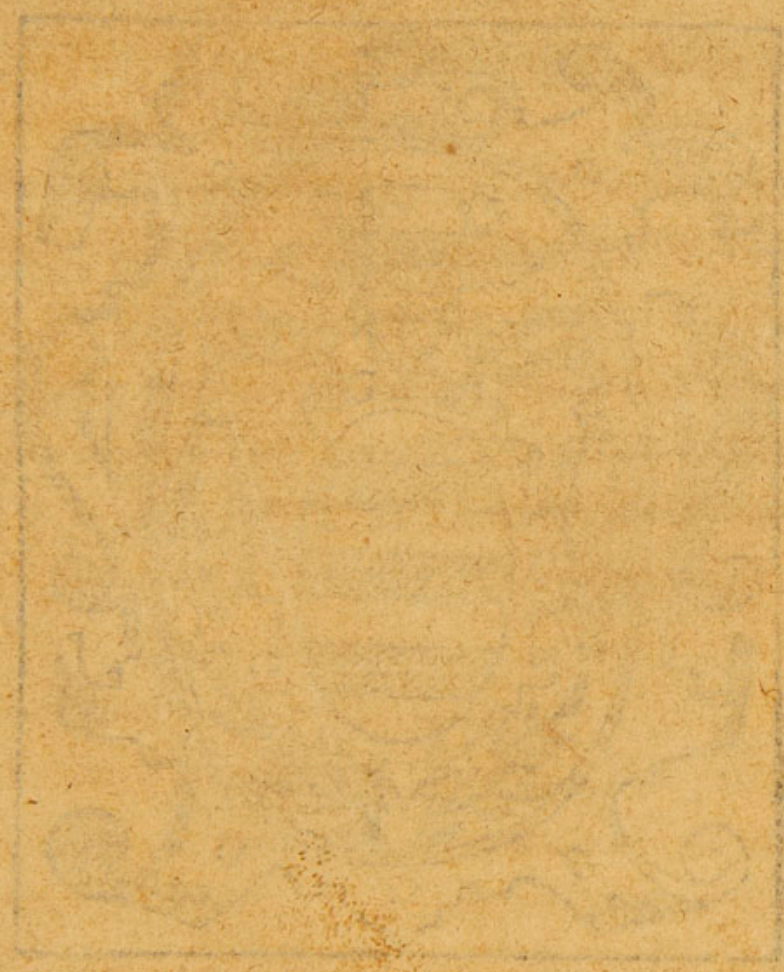

Valentiæ apud Aluarum Francum, & Gabrie-
lem Ribas. Anno 1594.

2 V O M Y 2

1803

Valencia y el Reino de Valencia
por el Sr. D. Juan de la Cruz

3

EDICTVM AD CE-
lebrandam Synodum Diœcesana-
nam conuocatorium.

O S Ioannes de Ribera
Dei & Apostolica Se-
dis gratia Patriarcha
Antiochenus, & Ar-
chiepiscopus Valētinus
de Consilio Catholicae
Maiestatis, &c. Reuerendis ac Venerabi-
libus, ac nobis in Christo dilectis Capitulo, Ca-
nonicis, & Dignitatibus nostrae Metropo-
litanae Ecclesiae, & aliarum Ecclesiarum Col-
legiatarum nostrae Diœcesis Valentinae, Ab-
batibus, Rectoribus, Plebanis, Vicariis per-
petuis, ceterisque Presbyteris curam anima-
rum exercentibus, quorum interest de iure
Episcopali Synodo esistere, ac vniuersis &
singulis Magnificis & honorabilibus ciui-
tatum, oppidorum, ac locorum huius no-
strae Diœcesis Iuratis, ceterisque, tam
Ecclesiasticis, quam saecularibus personis,

O 2

quas

quas infrascriptum negotium quomodolibet tangit, & spectat, Salutem in Domino sempiternam. Adhuc fragilitas humana, & labentium rerum mutabilis vicissitudo, corrigendi moressa, propterea leges excogitandi, et mutandi necessitatem inferre non desinit. Et quāquam multa per nos, nostrosque predecessores salubriter & vigilanter statuta in Prouincialibus & Diocesanis congregationibus in hac nostra Diocesi Valentina hactenus fuerint stabilita, varia tamen instantis temporis, tam laicorum, quam Ecclesiasticorum morum perturbatio, iuxta quotidianā sollicitudinem, quam de Ecclesiis habemus, nos inducit, ut simul cū nostri regiminis coadiutoribus & Rectoribus correctioni & reformationi eorundem intendamus. Ea propter, Sacri Concilij Tridentini decretis inherendo, in hac nostra Ecclesia Valentina Episcopalem Synodum, cum Dei adiutorio & fauore, secunda Dominica Septembris, computanda nona die eiusdem mensis, proxime venturi, praesentis Anni, celebrare decreuimus,

CONVOCATORIVM.

uins, & ordinauimus. Proinde vos omnes et singulos supradictos exhortamur, ac mone-
mus, ubique Ecclesiasticis personis supradi-
ctis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub cē-
suris & pœnis in Constitutionibus Prouin-
cialibus & Synodalibus contentis, præcipi-
endo mandamus, quatenus per has nostras li-
teras citati & moniti feritis, per vos, aut ve-
stros legitimos procuratores, (si infirmitas,
aut aliud canonicum impedimentum non in-
tercesserit) in hoc nostro Palatio Archie-
piscopali Valentino die superius assignata
personaliter interesse curetis: proposituri et
tractaturi ea, que ad corrigendos excessus,
mores reformandos, aliaq. ad animarum ve-
stræ plebis salutem, diuini cultus augmentū
bonum & vtile huius nostræ Diœcesis, to-
tiusq. Cleri & Ecclesiarum reformationem
& bonum statutum concernunt. Reliquas
vero sæculares personas superius nominatas
hortamur in Domino, vt si quæ vobis occur-
rant, quæ in dicta Synodo examinari, & de-
cidi debeant, nobis denuntiare & insinuare

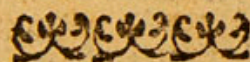

EDICTVM

non prætermittatis. Alioquin in & super
præmissis, prout iuris & rationis fuerit, ve-
stri absentia in aliquo non obstante, verum
contumacia exigente, in dicta Synodo proce-
demus. Super præsentatione vero vobis de
præsentibus facienda, relationi latoris earū
dem fidem indubiam adhibebimus: quas etiā
in valuis nostræ Metropolitanæ Ecclesiæ,
vt huiusmodi Synodi Diocesane congrega-
tio & conuocatio omnibus innotescat, affigi
& publicari mandamus. Dat in nostro Ar-
chiepiscopali Palatio Valentino die 8. men-
sis Augusti Anno 1584.

El Patriarcha Arçobispo de Valencia.

Figuerca Secretario.

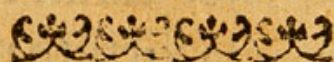

Fuit

CONVOCATORIVM. 7

FUIT publicatum præinsertum edictum
 prælo excussum, & ad omnes Ecclesiariū
 Rectores transmissum per varios cursores:
 & in Valis Metropolitana Ecclesiæ Va-
 lentinæ affixum, tanquam in eminentiori
 loco. Postea vero concurrentibus certis legi-
 timis ac grauissimis causis, per eundem Illu-
 strissimum & Reuerendissimum Dominū
 Patriarcham & Archiepiscopum Valenti-
 num fuit prorogata eadem Synodi congrega-
 tio in proxime sequentem Dominicam ter-
 tiam eiusdem mensis Septembris, videlicet
 decimam sextam diem mensis, & publicata
 prorogatio.

O 4

IOAN-

IOANNES RIBERA
PATRIARCHA ANTIO-

*chenus & Archiepiscopus Valentinus
omnibus suæ Diœcesis Christi-
fidelibus Salutem in
Domino.*

I ea esset in hominibus ad virtutem comparandam diligentia, & ad cōseruandam animi fortitudo, vt non facile in diuersa laberentur: non ita multis legibus opus esset, quibus velut adminiculis ipsa morum rectitudo sustentari ac fulciri possent: sed vt magna est hominum incuria, & animi mobilitas, ita sæpe fit, vt neglecta virtute multi obliqua sequantur, & in varia se vitia præcipites dedant. Hinc fit, vt nouis quotidie insurgentibus morbis noua sint adhibenda remedia: ne si ægritudo inualescat, nulla iā spes salutis relinquatur. Aliquot iam ab-
hinc

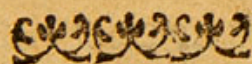

hinc annis Dicecesanam Synodum celebrauimus, vt sancita aliqua morum reformatione, si quæ collapsa viderentur, instaurari & erigi possent. Post vero cū res minimē id postulare, ab eo aliquandiu destitimus: donec cogitare cœpimus, non esse hæc exercitia diu intermittenda: sed repetenda potius, vt pullulantes in agro dominico sentes refecari, ac etiam auelli possint. Pascite, dicebat Beatus Petrus Apostolus, qui in vobis est gregē Dei: prouidentes non coactē, sed spontaneē secundū Deum. Pascuntur autem dominici greges tum diuini verbi prædicatione, vt huiusmodi spiritali esca nutriti, ea quæ sūt spiritus, sapiant: tum etiam Prælatorū statutis & mandatis, cum insurgentia mala prohibentur: & quæ bona sunt, sanctē precipiuntur. Sunt enim quos sola monitione ad bonum persuadeas: sunt qui fere ad omnia præceptis egent: sunt qui poena etiam trahendi sunt. Quare vt huiusmodi etiam pastum nostris præberemus, meri-

10 AD DIOECESANOS

to hisce diebus conuocata Dioecesana Synodo, ac proinde vocatis ad hanc urbem omnibus nostre Dioecesis parochiarū prefectis, de his omnibus cum eis cōtulimus, quæ Dioecesi partim conuenire, partim etiam necessaria esse videbantur. Addidimus itaq; superiori Synodo decreta, sed pauca: neq; enim plura præsens rerum status postulabat. Vestrum erit, iuxta præceptum Apostoli, obedire Præpositis vestris, & subiacere eis: ipsi enim peruigilāt quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Memores igitur vestri officij, mala prorsus abiicite, & quæ recta sunt, operamini: vt eterna bona, quæ suis Deus parata habet, simul omnes tandem consequamur. Datum Valen. in domo nostra Archiepiscopali. 6. kalen. Octobris, Anno 1584.

EXHOR.

II

EXHORTATIO AD
diuinum officium attente re-
citandum.

Ed antequam Synodalia decre-
ta proponantur, illud maximè
nostros, qui sacris sunt initiati,
admonitos esse velim, quanto animi stu-
dio & diligentia suo muneri intendere,
quã pura & sincera mente omnia illa exe-
qui, quæ eorum conueniunt dignitati, de-
beant. Quid enim sacer ordo non exigit
virtutis & sanctimonie, vt rectè & sanctè
omnia fiant, ac ne scandali aliquid aut of-
fensionis ex factis, dictis, corporis habitu
aut alia quacunque ex re oriri possit? Il-
lud ergo sedulò ac diligenter à vobis cu-
randum est, vt vitæ vestræ exemplo aliis
ad omnia probè gerenda duces sitis, & vt
sic bona omnia in vobis splēdeant, vt splē-
dore illo reliqui etiam illustrentur: & iux-
ta præceptū Apostoli exēplū sitis aliis in
verbo

verbo, in conuersatione, in charitate, in fide, & castitate. Illud etiã perpendite, quales ij esse debeant, quibus ex munere cõpetit, non pro se ipsis tantum, sed pro aliis etiam Deum orare: quam charus, quã gratus, qui intercedit, illi esse debeat, quem orat: quemque ad sua vota flectere nititur. Sit ergo primum oratio vestra munda, quam nulla culpę macula deturpet: neque enim munda esse poterit, si ex mente prodierit immunda. Memores estote Moyfi, dicebat Eliachim sacerdos, qui Amalech confidentem in virtute sua, nõ ferro pugnando, sed precibus sanctis orando deiecit. Et beatus Ioãnes Apostolus priore sua epistola scribebat: Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiducia habemus ad Deum: & quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, & ea, que sunt placita coram eo, facimus. Quem locum beatus Hieronymus grauissimẽ his verbis explicat: Si id quod præcipit Deus, facimus: id quod petimus, obtinemus. Et subdit: Valde enim

AD DIVINVM OFFI. 13

de enim apud Dominum vtraque hæc sibi necessario congruunt, vt & oratione operatio: & operatione fulsiatur oratio. Vnde & Hieremias ait: Scrutemur vias nostras, & quæramus, & reuertamur ad Dominum: leuemus corda nostra cū manibus ad Dominum in cælos. Certe is vna cum corde manus etiam ad Dominum leuat, qui orationem suam operibus roborat: & iuxta beati Ioannis vocē, tunc confiduciam in oratione accipit, cum nulla vitæ prauitas ei contradicit, & bonorū operum ratio orationi concinit. D. etiā Chrysostomus, quanta sit orationis dignitas explicans, eam genus quoddam esse sacrificij assererat, cum diceret: In precationibus possumus esse vigilantes, si considerare mus cui loquamur: si reputemus nos sacrificium Deo offerre, & gladiū tenere manibus, necnon ignem & ligna: si cogitatione cæli portas aperiamur, si illo transferamur, & arrepto gladio spiritus, infigamus illum in iugulum hostiæ; & illam sobrietate

tate

tate mactemus, & lacrymas illi infundamus. Hic enim est huius sacrificij sanguis, huiusmodi illa ara rubescit mactatione, & subiungit: Ne committas igitur, vt tempore, quo orandum est, quid quam humanarum cogitationum occupet animum tuū. Abraham enim cū hostiam adferret, nō uxorem, non seruum, non alium quemquam passus est ad esse: itaque nec tu finas seruiliū ac illiberalium affectū quidquam adesse tibi: sed solus ascende in montem, quō ascendit ille, quō fas nō est quēquam alium ascendere. Quod si quæ talium cogitationum tecum ascendere conentur, imperato illis cum authoritate, & dicito: Sedete hīc: ego verō & puer adorato Domino reuertemur. Relicto itaque quidquid humanum fuerit, ascēde: atque aram sicut ille ædificauit, ædifica: tanquam nihil habens humanum, sed velut à natura factus alienus. Siquidem ille, nisi vltra naturam exiisset, nequaquā filium immolare veluisset. Ne igitur res vlla, ait, cum
oras

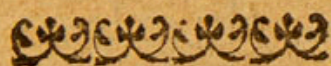
AD DIVINVM OFFI. 15

oras, tibi obstrepat, sed fias cælis excellior: suspira amare, immola confessionē: dic tu peccata tua prior, vt iustificeris: & offer contritionē cordis. Hæ victimæ nō in cinerem abeunt, neque in fumum dissoluuntur, neque lignis egent, aut igne, sed sola mente compuncta. Hæc ligna, hic ignis incendens illa, & non exurens. Etenim qui cui feruore orat, inflammatur, nō exuritur: sed velut aurum igne probatum fit splendidior. Ad hunc modum sanctissimi patres ipsos fideles ad orandum hortabantur. Ex quibus colligimus, quam longe aliter agant, qui dum Deum oraturi sunt, quasi non idacturi, aliud cogitant: dignitatē rei, quam aggrediuntur, minime perpendentes: alij in locis minus orationi aptis orantes: alij profana miscentes negotia: & nihil minus cogitantes, quā quod agunt: alij quo tempore cum aliis attentē concinendum est, de rebus variis cum assidentibus colloquentes: cum tamen toto animo, totaque mente Deus orandus sit:

fit:

fit: vt & orantibus ipsis suo fauore adfit,
& his etiam adesse dignetur, pro quibus
orationes sunt institutæ. Quanta igitur
possum animi propensione vos hortor, at
que obtestor, vt hæc maxime aduertatis,
& ita opere præstetis, vt nihil in vobis ea
in re sit reprehensione dignum: quin po-
tius ex tota vitæ vestræ ratione, ac inter
alia ex hoc etiam orandi Deum mo-
do Deus ipse maxime glorifice-
tur, qui sit semper, & in sæ-
cula benedi-
ctus.

CON-

A D M O N I T I O A D

parochianos de conueniendo in Ecclesiā

Parochialem diebus dominicis & fe

stis ad audienda diuina

officia.

*Uit olim tanti apud antiquos Pa-
tres ille frequens in ecclesiam pro-
priam parochialem fidelium con-
uentus, ut ad hanc disciplinam populi Christi-
ani institutioni valde accommodatam reti-
nendam, certis decretis cautio aliqua adhibi-
ta sit. Primum enim hoc iussum est, ut domi-
nicis, festisque diebus Parochi antequam mis-
sam celebrent, plebem interrogent, an alteri-
us parochiæ fidelis adsit, qui proprio contem-
pto Presbytero, ibi missam audire velit. quæ
si inuenerint, statim inde eijciant, & in Pa-
rochialem suam Ecclesiam ad missam audi-
endam redire compellant. Deinde illud pla-
ne vetitum fuit, alienæ Parochiæ fidelem a
Parocho ad missam recipi, nisi in itinere fue-
rit, & placitum ibi habuerit. Cuius veteris*

P. disci-

disciplina restituenda, in vsumque reuocanda desiderio flagans olim summus Pontifex Urbanus VI. eo de genere Apostolica sanctione diligentissime cauit: & nuper sacra Tridentina Synodus œcumenica ab Episcopis fideles non solum hoc moneri voluit, ut frequenter ad proprias parochiales Ecclesias saltem dominicis diebus, testisque maioribus accedant: sed illud etiam diligenter ostendit vnumquemque teneri, ubi commode fieri potest, Parochiæ suæ interesse ad audiendum verbum Dei, ac proinde id præterea statuit, parochis, animarumque curatoribus inter missarum sollemnia aliquid ex iis, quæ in missa leguntur, exponi, & sanctissimi illius sacrificij mysterium aliquod explanari, plebes sibi commissas salutaribus verbis pasci, easdēque doceri, quæ scire omnibus necessarium est ad salutē, in lege Domini erudiri, & sacra eloquia illis explanari: tum in vnaquaque Ecclesia parochiali pueros fidei rudimentis instrui. His igitur eiusdem Tridentinæ Synodi decretis, & veteri salutari exemplo adducti cum

AD PAROCHIANOS. 19

Et cum Populum Urbis, Diœcesisque Valen-
tinae nostrae, rebus ad salutem necessariis in-
structum per bona opera ad præmium sempi-
ternum perducere summopere in Domino cu-
piamus: hac nostra monitione eos uniuersos,
& singulos cohortamur, ac per viscera mise-
ricordiae Iesu Christi domini nostri obsecra-
mus, atque obtestamur, ut quamuis in suis vi-
cinis Oppidis, & Suburbis, oratoria, capel-
las, aliasue Ecclesias habeant, ubi sanctissimo
missæ sacrificio interesse possint, frequenter
tamen dominicis saltem: aliisque solemnibus
festis diebus ad suam quique parochialē Ec-
clesiam conueniant: ubi a parocho, cui eorum
cura commissæ est, verbo Dei pascatur, fidei
Christianæ rudimentis, aliisque animarū sa-
luti necessariis præceptis erudiantur, ad san-
ctissima sacramenta religiosius percipienda
instruantur, ad eorundemque frequentem usum,
ut illa sacra Synodus optat, paternis eius co-
hortationibus indies magis inflammen-
tur: tum ab eodem item audiant, qui dies fe-
sti, si qui in hebdomadam inciderint, colendi:

P 2

que

quæ vigilia, ieiuniaue seruanda sint, discant
ab ipso: item quæ christiana pietatis officia
in illis religiose colendis præstari oporteat,
ac quæ præterea supplicationes, processiones
ue, aut stationes, orationes, indulgentiæ, iubi
lea indicantur quæ matrimoniorum denun
tiationes fiant: quæ item pro ratione tempo
rum admonitu, iussuue Episcopali ad diligen
torem eorum institutionem promulgentur.
His atque aliis fructibus, qui ex paternis pa
rochi vel in cohortando, vel in monendo of
ficiis existunt, eos carere continget, qui ad
missam iis diebus in suam Parochialem Ec
clesiam non cōueniunt. Imo vero quia hoc au
diendæ illis diebus missæ parochialis munus
a fidelibus minus diligenter præstatur, & a
quibusdam plane negligitur, multa incom
moda inde existunt. Hinc in plerisque sæpe
fidei articulorum & Dei, sanctæque matris
Ecclesiæ præceptorum, quæ ad salutem con
sequendum Christianū hominem nosse oport
et imperitia, festorum dierum cultus negle
ctus, debita Christiana pietatis opera non ex
cultæ,

AD PAROCHIANOS. 21

culta, non cognita christiana familiarium institutio, languescens sacerdotum parochorum omne officium, eorum aliquis contemptus, sanctissimorum institutorum, & sacrorum canonum violatus usus: hinc denique in Ecclesiis parochialibus, quæ a maioribus tanto pietatis studio exædificatæ sunt, instaurandis, ornandis, sartis tectisque habendis cura multis ex partibus neglecta, in illisq. nulla, aut pene exigua Ecclesiastica ad diuina officia obeunda necessaria supellex. His tot iâtisque malis atque incommodis unusquisque occurrere studeat, id diligenter exequendo quod sanctorum patrum suadet autoritas, quod Tridentina Synodus monet ac iubet, quod ex illius iussu nos de vniuscuiusq. vestrum salute solliciti paternis vocibus cohortamur & monemus in Domino. Nec vero quenquam aliquod, quod vel ex parochialis Ecclesiæ aliqua distantia, vel ex pluuia, frigore, æstu, temporum vicissitudine existit, in commodum ab hoc officio deterreat: imo vero ad illud diligentius exequendum, pro ut in Domino confidimus,

P 3

sequis-

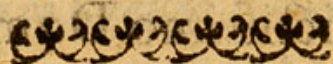

se quisque eorum accedant necesse est, qui salutis suae memores huius rei grauitatem, eorum, quae commemorata sunt ratione perpēdunt: quique aliquando secum animo reputabunt, non solum parochialem Ecclesiam sibi datam esse, in qua primum baptismo suscepto Christo Domino renati, aliis sacramentis abantur ad perpetuam salutem: sed parochū etiam sacerdotem sibi loco parentis esse debere, quem diligant, colant, atque obseruent, hoc sibi proponentes, illum pro fidelibus sibi commissis apud Deum internuntium, ac deprecatorem esse, diuinæ legis interpretem, dispensatorem mysteriorū Dei, Christianæ vitæ, & morum disciplina magistrū, a quo omne petant pie recteque agendi consilium, ac denique ministrum omnium fere, quae ad salutem eis necessaria sunt. Hunc autem nostræ monitioni, et si omnes pro præcipua suæ salutis cura audientes esse debent, in primis tamen Patres familias, Tutores, Ludimagistros, ceterosque aliorum moderationi curationue præfectos cohortamur, diuinaque cōtesta-

AD PAROCHIANOS. 32

testatione admonemus, vt de sua & aliorū
quorum curam gerunt, salute solliciti primū
ipsi hæc paterna monita amplectantur, tum
illos etiam crebris cohortationibus, ad illa
exequenda inflamment, idque curent, vt non
solum missæ & diuinorum officiorum tem
pore, illi in parochialem Ecclesiam conueni
ant, verum etiam, vt institutas in ea doctri
næ Christianæ scholas, statis illis diebus fre
quentent.

P 4

ACTIO

ACTIO PRIMA.

Professio fidei.

IN nomine sanctæ & in-
 diuiduæ Trinitatis Pa-
 tris, & Filij, & Spiritus
 sancti. Nos Ioânes Ri-
 bera Patriarcha Antio-
 chenus, & Archiepisco-
 pus Valentinus, in Synodo Diœcesana a-
 ctu præsidens, quam sub beatissimo Do-
 mino nostro Gregorio Papa decimo ter-
 tio, Pontificatus eius anno tertio decimo
 Regnâte inuictissimo Domino nostro, &
 Rege Catholico Philippo secundo, regni
 eius anno vigesimo octauo, ad decimum
 quartum Calêdas Nouembris Anni Mil-
 lesimi quingentesimi septuagesimi octauo
 sacri Concilij Tridentini Decreto obse-
 quentes, in hanc ciuitatem congregari ius-
 simus: considerantes fidem fundamentum
 esse omnium bonorum operum, sine quo
 totum

totum spirituale ædificiū corrūere sit necesse: exemplo etiam patrum, qui in principio suarum actionum sacrosanctam fidē profiteri consueverunt: quod etiā sacra Tridentina Synodus faciendum esse docuit: Fidei professionem, antequā de re aliqua à nobis in hac Synodo sermo suscipiatur, præmittendā esse decernimus, atque præmittimus, ea forma & verbis, quibus in litteris sanctissimi Domini nostri Pij Papæ quarti præscripta fuit. In hunc igitur modum hæc Valentina Synodus fidem ipsam toto animo profitetur.

Credo in vnum Deum, patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilibus omnium & invisibilibus: Et in vnum dominum Iesum Christum, filium Dei unigenitum: Et ex Patre natum ante omnia secula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deū verum de Deo vero: genitum non factum, cōsubstantialē Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter
P 5 nostram

nostram salutem descendit de cælis: Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine: Et homo factus est. Crucifixus etiã pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas: Et ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris: Et iterum venturus est cū gloria iudicare viuos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filio que procedit: Qui cum Patre et Filio simul adoratur, & conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et vnā sanctā catholicā & Apostolicā Ecclesiam: Confiteor vnū baptisma in remissionem peccatorum: Et ex pecto resurrectionem mortuorum, & vitā venturi seculi. Amen.

Apostolicas & ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ observationes & constitutiones firmissime admittimus, & amplectimur. Item sacrā scripturā iuxta eum sensum, quē tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu,

sensu, & interpretatione sacrarū scriptura-
rum, admittimus. Nec eam unquā nisi iuxta
vnam consensus patrum accipiemus, et
interpretabimur. Profitemur quoq. septem
esse vere, & proprie sacramenta nouæ legis
a Iesu Christo Domino nostro instituta ad
salutem humani generis, licet non omnia sin-
gulis necessaria, scilicet Baptismum, Confir-
mationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Ex-
tremam vñtionem, Ordinem & matrimo-
niū: illaque gratiam conferre. Et ex his Bap-
tismum, Confirmationem, & Ordinem, sine
sacrilegio reiterari non posse. Receptos quo-
que & approbatos ecclesiæ Catholicæ ritus
in supradictorum omnium sacramentorum
solenni administratione recipimus, & admi-
timus, Omnia & singula, quæ de peccato ori-
ginali, & de iustificatione in sacrosãcta Tri-
dentina Synodo diffinita & declarata fue-
rūt, amplectimur, et recipimus. Profitemur
pariter missa offerri Deo verū, proprium, et
propitiatorium sacrificium pro viuis & de-
functis. Atque in sanctissimo Eucharistiæ
sacra-

sacramento esse vere, realiter, & substantia-
liter corpus & sanguinem vna cum anima
& diuinitate Domini nostri Iesu Christi, sic
rique conuersionem totius substantiæ panis
et corpus, et totius substantiæ vini in sanguinē,
Quam conuersionem Catholica Ecclesia trās-
substantiationem appellat. Fatemur etiā sub
altera tantum specie totum, atque integrum
Christum, verumque sacramentum sumi. Cō-
stanter tenemus. Purgatoriū esse, animasq.
ibi detentas fidelium suffragiis iuari. Simi-
liter & Sanctos confitemur vna cum Chri-
sto regnantes venerandos, atque inuocandos
esse: eosque orationes Deo pro nobis offerre:
atque eorum reliquias esse venerandas. Fir-
miter asserimus, imagines Christi, ac Deipa-
ræ semper virginis, necnon aliorum sancto-
rum, habendas & retinendas esse, atque eis
debitum honorem & venerationem imparti-
endam. Indulgentiarum etiam potestatem a
Christo in Ecclesia relictam fuisse: illarum-
que vsum Christiano populo maxime saluta-
rem esse affirmamus. Sanctam, Catholicam,
et A-

✠ Apostolicam Romanā Ecclesiā omnium
Ecclesiarū matrē, ✠ magistram agnoscimus
Romanoque Pontifici, beati Petri Aposto-
lorū Principis successori, ac Iesu Christi Vi-
cario, veram obedientiam spondemus, ac iura-
mus. Cætera itē omnia a sacris canonibus ✠
Oecumenicis Conciliis, ac præcipue a sacro-
sancta Tridentina Synodo tradita, diffinita,
✠ declarata, indubitanter recipimus, atque
profitemur. Simulque cōtraria omnia, atque
hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas;
✠ reiectas, ✠ anathematizatas, nos pari-
ter damnamus, reiicimus, ✠ anathematiza-
mus. Hanc veram Catholicā fidē, extra quā
nemo saluus esse potest, quā in præsentī spon-
te profitemur, ✠ veraciter tenemus, eandē
integram ✠ inuiolatam vsque ad extremū
vitæ spiritum constantissime (Deo adiuuan-
te) retinere, ✠ cōfiteri, atque a nostris sub-
ditis, seu illis, quorum cura ad nos in muneri
nostro spectabit, teneri, doceri, ✠ prædicari
quantum in nobis erit curaturos.

D E-

DECRETA

SINODI DIOECESANAE

Valentinæ, præside Illustissimo ac Reue-
rendissimo domino Ioanne Ribera Patri-
archa Antiocheno & Archiepiscopo
Valentino, Anno 1584.
mense Septembri.

*Quando, & quantum pro literarum lectio-
ne, quæ in Ecclesiis fieri solet, a
Curatis accipi possit.*

DECRETVM PRIMVM.

Ommédanda sane & laudabilis
est in hac nostra Dioecesi cōsue-
tudo, qua Parochi & eorum Vi-
carij nihil accipiunt quum literæ matri-
moniales, aut edicta ad sacros ordines sus-
cipiendos confecta, aut cuiusvis alterius
rationis literæ, quarum lectio ad ipsorum
munus spectat, in ecclesiis ad populum
per leguntur: quem morem in posterum
etiam

DECRETA SYNODI. 3^l

etiam feruari volumus. Quia tamen aliquando ad perlegēdas in pulpito diebus festis priuatarum personarū literas, quales sunt monitoriæ, & illæ quibus excommunicatio infertur, & quæ dicuntur Paulinæ, non parum laboris infumendum est, statuimus, Synodo approbante, vt in posterū pro singulis literis monitoriis quoties legentur, nummos quatuor: & pro Paulina vna, & aliis quæ minime breuiiores fuerint, solidum vnum accipere possint.

Quomodo ceræ quarta accipienda sit.

DECRETVM II.

SOlet in hac nostra diœcesi cum mortui sepeliuntur, ceræ quæ dicitur quarta, non vno eodemq; modo, sed varie à diuersis accipi: vt autem vnus in tota diœcesi in hac re modus obseruetur: statuimus, approbante Synodo, prædictam ceræ quartam hoc modo ab omnibus accipi debere: Si ad sepeliendum defunctum funales cerei, qui in-

torti.

intortitia dicuntur, deferantur, duō ex illis pro quarta accipientur: itidem ex cereis maioribus & cōmunibus duo, quos ipse accipiens maluerit. Si vero minores tantum cerei allati fuerint, aut sine cereis mortuus sepeliatur, possit sex accipere solidos iuxta decreta huius Archiepiscopatus Synodalia: aut ex paruis illis cereis tot, quot pro consuetudine quibusdam in locis dari solent, accipiat. Quem modum in omnibus Archiepiscopatus ecclesiis seruari volumus, ne vllū ea in re sit in diuersis ecclesiis discrimen.

Ne duplex portio ob defuncti tantum receptionem accipiatur.

D E C R E T V M. III.

Quoties defunctus aliquis extra propriam parochialem ecclesiam sepeliendus erit, si contigerit aliquam ob causam, vt pote propter loci distantiam, clericis parochiarum, quæ funus committantur, duplicē portionē deberi, vt in Catalogo

logo Synodi dicecesane Valētiæ celebra-
tæ anno M: D. LXVI. præscribitur, man-
damus ne ecclesia illa, in qua sepeliendus
erit defunctus, ob illius receptionē por-
tionem illam duplicem accipiat. Neque
enim æquum est, vbi dispar est labor, pa-
rem esse mercedem, nisi forte Ecclesia il-
la ab ipsa defuncti domo funus comitata,
eundem cum altera laborē subiisset. Tūc
enim duplicem portionem ipsa etiam re-
portabit.

*Peregrinationes in oppidis minime fiant
non vocato oppidi curato.*

DECRETVM. IIII.

Accidit aliquādo, vt ex oppido in op-
pidum peregrinationes in processio-
num modū deuotionis alicuius occasio-
ne non accersito oppidi Rectore fiant:
quæ cum posthac ob ea in commoda, quæ
ex illis aliquando euenire solent, permit-
tendæ non sint, ipsis etiam parochis omni-
bus & eorum vicariis, Synodo approban-
te, sub

Ex. lat.

te, sub poena excommunicationis latae sententiae mandamus, ne si huiusmodi processiones ad eorum oppida perueniant, illis cum processione aut aliter obuiam eant, ac ne ad eorum ingressum campanae pulsantur.

Si occisus aliquis fuerit ab hoste, quavis moderata, solita tamen pompa sepultatur.

D E C R E T U M V.

EXtirpanda plane est praua illa consuetudo ab aliquibus in hanc dioecesim inducta, qua si qui fuerint, ab inimicis occisi, aut sinistro aliquo casu occubuerint, noctu absque lumine, & comitatu sepeli ri solent: & quod magis dolendum est, ipsum etiam missae sacrificium, & suffragatoria praeces, quibus ecclesia pro defunctis orare solet, impie omittuntur. Quapropter omnibus nostri Archiepiscopatus Rectoribus atque Vicariis, aliis itidem personis omnibus ecclesiasticis, ac ipsis etiam laicis sub excommunicationis poena, in quam

Ex. lat.

in quam contra agentes ipso facto inci-
dant, præcipimus: ne in posterum alicu-
ius defuncti corpus prædicto modo sepe-
liant, aut sepeliri permittant. Imo vero
Rectores ipsi, cum non constiterit condi-
tum ab ipso defuncto fuisse testamentum
modum quo sepeliri debet, constituent:
ut scilicet interdiu, præcedente cruce, &
subsequente ecclesiæ parochialis clero,
adhibito etiam campanarum sonitu sepe-
liatur. Post vero quam primum Rector
poterit, ipsum testamentariorum causarum
iudicem de ea recertiores faciat, ut quæ
suffragia pro defuncto illo sint Deo offe-
renda, designare possit: ut fit, iuxta Syno-
dalia statuta, cum quis intestatus obierit.

*Publice excommunicati, post etiam diebus
dominicus nominatim publicentur,
aut ea de re Superior
consulatur.*

DECRETVM VI.

Q²

Execrā-

EXecranda est illorum animi obdura-
 tio, qui magno censurarum ecclesiasti-
 carum cōtemptu, excōmunicatione mul-
 to tempore ligatis, rationem qua illa sol-
 uantur, minime quærunt. Quare parochis
 omnibus nostri Archiepiscopatus, eorū
 que Vicariis mandamus, imposita illis si
 aliter egerint, excōmunicationis latæ sen-
 tentiæ pœnā, vt dominicis diebus in ipso
 ecclesię suggestu eos, qui in parochiali-
 bus eorum ecclesiis publicę & nomina-
 tim excommunicati fuerint (quorum no-
 mina penes se descripta habeant) nomi-
 natim publicent: aut certe (si res ipsa po-
 poscerit) superiorem de causa, ob quam
 id fieri debere non videbitur, consulant.
 Populo etiam significant, excommunica-
 tos illos vitandos esse, & fidelium parti-
 cipatione esse priuatos quæ publicatio
 durabit donec de illorū absolutione per
 literas eius, à quo excommunicatio lata
 fuit, constiterit.

Ex. lat.

Per-

*Personas ecclesiasticas nullis impositioni-
bus, ac ne indirecte quidem a Domi-
nis, vel vniuersitatibus esse
grauandas.*

DECRETVM VII.

QUamquam contra dominos tempo-
rales, & quascumque loquorum vni-
uersitatis, quæ ipsos beneficia obtinentes
& personas ecclesiasticas aduersus eccle-
się immunitatem, impositiones, & quas
vocant tallias, ab ipsis impositas, soluere
compellunt, ius canonicum statuta condi-
derit, graues etiā poenas imposuerit: quia
tamen in hac nostra diœcesi nonnullis in
locis palliato quodam locationis, quam
arrendamentū vocant, colore ecclesiasti-
cę personæ indirecte saltem grauantur,
æquum erit hoc malum pro viribus no-
stro etiam decreto euellere. Solent enim
Domini & vniuersitates, aliqua pecuniæ
summa accepta, macella locare, quæ loca-
tio, vt diximus, arrendamenti nomine ap-
pellatur, concedentes vt in illis non solū

Q 3

carnes

carnes scindi ac vendi possint, sed etiam
 vt carnum libra aliquanto pluris quàm
 valeat, vendatur: qui iusti valoris & pre-
 cij excessus verè locum impositionis ha-
 bet. Qua ex re ecclesiasticæ personæ de-
 trimentum patiuntur, nisi illis superabun-
 dantis illius precij restitutio fiat. Quare
 Lateranensi Concilio & Bullæ in Coena
 Domini inhærentes, approbante etiam
 Synodo, prædictis dominis temporalibus
 si dicto modo beneficiatos, aut sacris ini-
 tiatos, aut quoscunque religiosos ad præ-
 dictam impositionem soluendâ, aut alias
 quascunque compulerint, excommunica-
 tionem latę sententiæ eo ipso incurren-
 dam imponimus. Si vero Vniuersitates
 fuerint, ipso facto interdicto subiaceant,
 à qua excommunicatione minimè absol-
 uantur, neque interdictum cesset, donec
 prædictæ impositionis solutione ipsi ec-
 clesiastici liberentur: & damni & impen-
 sarum eis restitutio fiat.

Ex. lat.

*Interdictum
ipso facto.*

Quo

*Quomodo in die commemorationis defun-
ctorum possint in eadem Ecclesiæ plu-
res missæ pro defunctis.
decantari.*

DECRETVM VIII.

VT nostrorum ecclesiasticorum pau-
pertati aliquo modo subueniamus,
quod libenter à nobis præstatur, quoties
absque incòmodo aliquo id fieri potest,
sic statuendum esse, ipsa Synodo appro-
bante, duximus: Quamuis merito, ac etiã
sanctè à Reuerendissimo domino Mar-
tino de Ayala præcessore nostro in Syno-
do diocesana actione I. cap. XIII. sanc-
tum fuerit, in die commemorationis om-
nium defunctorum vnã tantum Missam
nempe conuentualem, decantandam esse
reliquas verò omnes priuatim & submis-
sa voce celebrandas. Quia tamen po-
puli deuotio ex pluribus decantatis mis-
sis augeri videtur, & ne hac occasio-
ne populus eo die à propriis suis eccle-

Q 4

fiis

ecclesiis alio diuertat, si viderit non adeo honorifice & solemniter posse ibi pro suis defunctis sacrificia offerri: Declaramus plures missas prædicto die in vna ecclesia decantari posse, dummodo id successive fiat, vt vna scilicet post aliam, & singulæ integre à principio ad finem, & cantu non præcipiti decantentur. Licebit autem tot decantare Missas, quod conuenienti & debita veneratione decantari poterunt. Accipiat autem clerus pro singulis huiusmodi missis solidorū decem elemosynam, non eo plus. Quod autē ad ipsas absolutiones attinet, is ordo in eis seruetur, qui in dicto decreto fuit constitutus.

Subdiaconi beneficia obtinentes ad distributiones & emolumenta in ecclesijs admittantur

DECRETVM IX.

Beneficia ecclesiastica obtinentes, quia ad subdiaconatus tantum ordinē sunt promoti, cum non iam ad seculum retro cedere

cedere possint, iamque altari deferuiant,
ac proinde de altari sit illis viuendū: me-
rito approbante Synodo declaramus, il-
los in hac nostra dioecesi ad omnes distri-
butiones in ecclesiis percipiendas, & ad
omnia integre emolumenta, ad quę cæte-
ri, qui presbyteri sunt, admittuntur, admit-
tendos etiam esse, vñō excepto extremæ
vnctio nis sacramento.

*Construantur in Ecclesiarum archiuis repo-
sitoria, in quibus beneficiorum acta
tuto custodiantur.*

D E C R E T U M X.

I Pso temporis decursu compertum fuit
atque ipsa nos etiam experientia docet
multorum beneficiorum redditus, illorū
incuria qui ipsa beneficia obtinent, in di-
es magis amitti: cuius rei illa potissima
est causa, quod segniter admodum ipsa cē-
sum acta, & alia iustumenta ad benefi-
ciū pertinentia ab eis custodiantur. Qua-
re huic malo occurrere volentes, ipsa cō-
sentien-

sentiente Synodo mandamus, Vt in omnibus nostræ diœcesis ecclesiis in quibus beneficia fuerint instituta, post tres menses ab huius Synodi promulgatione Rector & clerus intra ipsum ecclesiæ archiuum repositorium vnum conficiant, cum tot scriniolis, siue cellulis, quot in illa ecclesia beneficia fuerint. In quo acta omnia, & instrumenta ad beneficium spectantia in posterum recondantur, ita vt singulæ cellulæ singulis beneficiis deputentur. Quod ipsorum beneficiatorum expensis respectiuè fiat. Quæ acta educi inde sine vrgenti necessitate minimè possint, & nisi cautio de illis in eundem locum restituendis intra tēpus ab archiui custode præscribendum ipsi prius fuerit data. Quod ipsum repositorium clausum semper erit cuius clauem seruabit idem archiui custos. Quod autem ad ea beneficia spectat quæ in monasteriis, Confraternitatibus, hospitalibus, & alijs pijs locis, quæ ecclesiæ parochiales non sunt, fundata fuerūt, man-

mandamus, eorum beneficiorum acta, & scripturas in repositorium illius parochie reponi, intra cuius ambitum monasteria illa, confraternitates, hospitalia, & pia loca fuerint sita.

In funerariis actibus eadem portio clericis parochialem Ecclesiarum detur, quæ clericis Metropolitana Ecclesia dari solet.

DECRETVM XI.

INualuit consuetudo in hac Valentina ciuitate, vt in quibusdam funerariis actibus, ad quos ecclesia metropolitana cum aliis ecclesiis parochialibus concurrat, maior portio clericis metropolitane ecclesie, quam aliarum ecclesiarum parochialium tribuatur. Sed ne aliquibus hæc disparitas sit iniucunda, approbante etiam Synodo statuimus, eandem posthac parochialium Ecclesiarum clericis portionem dari debere, quæ clericis metropolitane ecclesie datur: cum labor sit omnium æqualis.

In

In missa conuentali præfatio et oratio Dominica cantu, non sub missa voce proferantur.

DECRETVM XII.

nota

EA festa, quæ in ecclesia præcipue celebrantur, solenniter à nobis peragenda sunt. Quare vt aliqui ea in re abusus tollantur, præcipimus, ne vlla ex causa diebus dominicis & festis in missa conuentali præfatio & oratio Dominica absque cantu sub misse dicantur: neq; in matutino officio antiphonæ & responsoria suo cantu priuentur. Qui huic decreto repugnauerit, XXXX. solidis multetur, fabricæ ecclesiæ applicatis.

Celebrans missam ex his missis, quæ ad collectorem spectant, eam in libello papyraceo describat.

DECRETVM XIII.

Quo maioris momenti est & magis salutiferum missæ sacrificiū, quod pro viuis & defunctis Deo offertur, tanto diligentius

ligentius curandum est, vt missæ tam ab
ipsis iam defunctis, quam ab his qui vitâ
adhuc agunt, ecclesiis ad celebrandum re
lictæ & impositæ vere celebrantur. Qua
propter consentiente etiam Synodo, cui
cunque presbytero qui missam ex his ce
lebrare missis voluerit, quæ in parochiis
ad ecclesiæ collectorem spectant, præci
pimus, vt illam eodem ipso die propria
manu in Quaternione papyraceo, vel li
bello ad hoc deputato describat: ita enim
facilius ac certius poterit visitator ea de
re rationem exigere, & omnia ad veros
calculos reuocare. Si aliter egerit, nulla il
lius missæ, quæ scripta prædicto modo nō
fuerit, ad celebrantis vtilitatem ratio ha
beat.

*Quod qui in parochialibus Ecclesiis mor
tuos sepeliunt, quos fossores vocamus, re
liquis in officio suo exequendo
præferantur.*

DECRETVM XIII.

Iura

IVra omnia ac priuilegia ecclesiarū parochialium, vt pote quę suorum parochianorum spiritales matres vere habeantur, in omnibus earum ministris obseruari maxime debent, etiā si minister ille vltimum inter illos locum habeat. Cum igitur hi ministri, qui in ecclesiis parochialibus mortuos ex officio sepeliunt, illis ecclesiis continuo inseruiant, & earum pauperes gratis sepelire, aliaque obsequia illis sine vllō emolumento frequenter præstare soleant. Merito præsentī hoc nostro decreto illos hoc modo iuuandos esse decernimus. Si defunctus aliquis in propria parochiali, seu alia quacunque ecclesia sit sepeliendus, idque comitante confraternitate aliqua ex his, quæ ad huiusmodi funerarios actus peculiare minister habet propriæ parochialis ecclesiæ sepeliendi minister suum munus exequatur, hoc est ipsum cadauer deorsum deferat, ad ecclesiam portet, atque etiam si in propria parochiali ecclesia sepeliendum est, sepeliat.

liat. Quod si aliquem ex his actibus fraternitatis ministri efficiant, ministro tamen proprię parochialis ecclesię portio integre persoluatur, ac si suo officio functus omnino fuisset, nulla in contrarium obstante consuetudine.

Visitatores domibus Rectorum aut clericorum excipi hospitio possint.

DECRETVM XV.

IN nostra dioecesana Synodo ante hanc ultimò celebrata decreto XXXVIII. statutū fuerat, ne visitatores nostrę diocesis ipso visitationis tempore ad Rectorū vel clericorum domos hospitij causa diuerterent. Sub excommunicationis itidem latę sententię poena præcipiebatur, ne parochi seu clerici perse, vel per aliū pecuniā, aut quodcūq; aliud munus visitatoribus cōferrēt: ac ne ipsi visitatores sponte etiam oblatum reciperent. Quoniam
tamen

tamen multis in locis nō alia ad illos hospitio excipiendos quam ipsius Rectoris domus reperiri potest: & in ipsa domo in qua visitator excipitur, de corrigendis personarū ecclesiasticarū moribus sæpe est agendum, quod inter laicos minime decet: vt omnem etiam ob rem parui momenti, celsuræ metum auferamus: hoc nostro decreto potestatem visitatoribus facimus, vt possint post hac Rectorum & clericorum domibus hospitio excipi. Itidem declaramus pæna illa excommunicationis late sententiæ illos tantum ligari, qui visitatores suis expensis aluerint: & ipsos visitatores, si huiusmodi alimenta tempore visitationis præter stipendium eis assignatum, acceperint. Reliqua in prædicto decreto statuta suam virtutem & robur habeant.

*Declaratio
Ex^{ta} Sat^{em} in
presed^{ti} syn-
odo decre-
tu 39. posuit.*

De reductione Missarum.

DECRETVM XVI.

Quamuis de Missarū reductione, quæ ex varijs defunctorum relictis impositæ

sitę erant, nec celebratę adhuc ob sacerdotum paucitatem fuerant, in nostra diocesana Synodo anno Domini M. D. LXXVIII. celebrata sancitum fuerit. & toto hoc tempore vt celebrarentur, diligenter curauerimus: fieri tamen ob eandem causam non potuit, quin multę adhuc celebrandę relinquantur. Ne igitur pię testatorum voluntates depereant, & vt illorum conscientię, quibus hoc negotium incumbit, consulatur: Sacri Tridentini Concilij decretum secuti, quod incipit, Contingit sæpe: vbi potestas Episcopis datur, vt in diocesana Synodo hac de re statuere ea possint, quę ad Dei honorem & cultum, ecclesięque vtilitatem iudicauerint expedire, in hunc modum statuimus: In omnibus tam collegiatis quā parochialibus huius diocesis ecclesiis (in quibus declaramus sequentem missarum reductionem necessariā esse) Missę omnes ex varijs defunctorum relictis impositę, quę hactenus celebrari minime po-

R

tuerunt

tuerunt, sed neque nunc possunt, ac pro
inde necessario celebrandæ supersunt, re
ducantur, sicut præsentibus hoc decreto illas
reducimus in Anniuersaria perpetua, aut
in distributiones quotidianas, quæ ad ho
ras in choro præsentibus distribuatur, aut
in alia pia opera nostra voluntate & arbi
trio exprimenda, ut pro qualitate & ne
cessitate cuiuscunq. ecclesiæ illi conue
nire, iudicabimus Ita tamen ut qui hæc cō
moda senserint, intelligant, se adstrictos
esse ad orandum, & commemorationem
pro illis faciendam, qui legata illa pro ani
marum suarum salute reliquerunt: & ad
ea etiam præstanda, quæ à nobis adhanc
rem illis imponentur. Ut autem perpe
tua hæc Anniuersaria celebrari possint,
& distributiones quotidianæ in choro
per solui, & alia pia opera perfici, eas om
nes eleemosynas, quæ ad prædictas mis
sas celebrandas in ecclesiis congestæ sunt
ex nunc ad dictos effectus applicamus.
Ex qua pecuniarum summa in tutis ac se
curis

SYNODI.

curis locis census, nostro tamen assensu
& decreto constituentur.

*Propria parochialis ecclesia generaliter ad
funus procedere potest, aliis non ge-
neraliter procedentibus.*

DECRETVM XVII.

SI defunctus aliquis extra parochialem
suam ecclesiam sepeliendus sit, petaturque, ut ad funus deducendum ipsa tantum propria parochialis ecclesia generaliter procedat, præcipimus, ne ex ea parochia in qua, vel intra cuius ambitum defunctus sepelietur, plures clerici ad illum sepeliendum conueniant, quam ex propria parochiali ecclesia ad eundem effectum conuenerint: ne alicui inuito tot impensæ absque vlla causa fiant: non obstante huic decreto quacunque alia huius Archiepiscopatus in contrarium constitutione.

R 2

De

De cereis in altaribus, dum missæ celebrantur accendendis.

DECRETVM. XVIII.

VT ea, qua decet, veneratione sacrum Missæ sacrificium celebretur, mandamus, vt in beatæ Mariæ virginis, & animarum altaribus, in quibus frequentius missæ celebrantur, duo iustæ magnitudinis cerei apponantur: qui donec missa finiatur, sint accensi. impense fumentur ex eleemosynariis beatæ Mariæ virginis, & animarum patinis, vbi eleemosynæ abundauerint.

De his, qui examini & causis Ecclesiasticis præficiuntur.

DECRETVM XIX.

SAcri Tridentini Concilij decreto obtemperantes, eorum examini, qui vacaturis

caturis ecclesiis sunt præficiendi, sequentes S.T. Doctores approbante Synodo deputamus, quorū nomina sunt sequētia.

- D. Iacobus Ferrusius.
- D. Blasius Nauarro.
- D. Iuan Mija Vila.
- D. Petrus Monço.
- D. Anthonius Galant.
- D. Bartholomæus Pasqual.
- D. Petrus Ioannes Ascensius.
- D. Gaspar Aldana.

Ad causas vero ecclesiasticas & spirituales, quæ ad forum ecclesiasticū pertinent, in partibus à Sede Apostolica vel eius Nunciis, seu Legatis committendas, sequentes in hac diœcesi Valentina iudices nominantur.

Egidius Roda V. I. D. & Cancel. Valentinus.

Petrus Catala V. I. D. & Canonicus Valentinus.

R 3

Ioan-

Ioannes Ioachimus Mijauila sacrae Theo.
D & Canonicus Valentinus.

R. Commendator monasterij beatę Ma-
rię Virginis de Mercede ciuitatis Va-
lentię.

IN nomine Domini nostri Iesu Christi
& sanctissimę Trinitatis Patris & filij
& spiritus sancti. Anno à natiuitate eius-
dem domini nostri millesimo quingente-
simo octogesimo quarto, die vero Mar-
tis vigesima quinta mensis Septembris
hora ante meridiem octaua in maiori au-
la Palatij Archiepiscopalis Valentini in
quam omnes qui prehabitis Synodi con-
gregationibus intererat, & interesse de-
bent, ad prelibata horam citati & conuo-
cari fuerant. Legitimę congregatis Illu-
strissimo & Reuerendissimo domiuo D.
Ioanne Ribera Dei & Apostolicę sedis
gratia Patriarcha Antiocheno & Archie-
piscopo Valentino, & admodum Reue-
rendis

SYNODI.

59

uerendis domino D. Gaspare de Castelui
precentore, Francisco de la Serna Archi-
diacono Setabensi, Bernardino Gome-
zio Miedes Archidiacono Saguntino,
Petro Catala Canonico I. V. D. Francis-
co Tudela Canonigo, & Ioanne Ioachi-
mo Mija Vila Canonico in sacra Theolo-
gia Doctoribus, & Dignitatibus & Cano-
nicis insignis Metropolitanæ Sedis Va-
lentinæ, & Capitulo eiusdem sedis depu-
tatis. Et Reuerendis Sebastiano Larraz
I. V. D. Sacrista & Canonico ecclesiæ col-
legiatæ ciuitatis Xatiuæ pro eadem eccle-
sia, & Ioanne Barbera in sacra Theolo-
gia magistro Decano, & Ludouico Blefa
Canonico ecclesiæ collegiatæ de Gandia
pro eadem ecclesia. Qui procuratoriis
mandatis legitime suffulti erant: quæ mā-
data apud Synodum examinata & appro-
bata fuerunt. Nec non Plebanis, Recto-
ribus, Vicariis aliisque presentis Valen-
tinæ diocesis clericis de iure diocesana

R 4

Syno-

Synodo interesse debētibus & admissis, prout alias specialiter fuerunt legitimi ad Synodo assisendum declarati: inuocato prius spiritus sancti auxilio, qui vnus benignus est bonarum actionum inspirator & certissimus sacrorum Conciliorū præsides, idem, illustrissimus & Reuerendissimus dominus Patriarcha & Archiepiscopus Valentinus in suo folio residens constitutiones & decreta, quæ numero decē & nouem supra descripta sunt, & aliquot ante diebus proposita, perpensa ac discussa fuerant, in hac omnium postrema congregatione legi mandauit, lectaq; alta & intelligibili voce fuerunt. Cumq; rogasset idem Illustrissimus ac Reuerendissimus dominus Archiepiscopus vniuersam Synodum, an placeret dictas constitutiones & decreta stabiliri & promulgari, Synodumq; dioecesanam ad laudē & gloriam omnipotentis Dei absolui & finire: omnes vna voce & communi applausu responderunt, se eas constitutiones & decreta

decreta approbare, & amplecti: postulan-
tes vt in lucem ederentur, finisque Syno-
do feliciter imponeretur. Quibus pera-
ctis, illustrissimus ac Reuerendissimus do-
minus Archiepiscopus, omnibus, qui Sy-
nodo intererant, ipsum commitantibus,
in templum Metropolitanum descendit:
vbi pontificalibus indutus, ministris solen-
niter ei assistentibus, in sacello templi ma-
ximo, presentibus in eo omnibus, qui ad
Synodi celebrationem venetant, cōsedit.
Tunc Reuerendus Iacobus Ferrusius sa-
cræ Theo. Doctor, cum ab ipso Illustris-
simo ac Reuerendissimo domino benedi-
ctionem accepisset, in templi suggestum
ascendit, & huius diœcesanæ Synodi de-
creta omnia magna cleri & populi multi-
tudine audiente, legit, ac promulgauit.
Post hæc decantari cæpit hymnus, Te
Deum Laudamus: & absoluta solenni per
templi ambitum processione, res ad Dei
omnipotentis laudem in finem perducta
fuit.

R 5

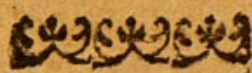
Quæ

Quæ omnia me præfente Licencia,
to Feliciano de Figueroa presbytero
eiusdem Illustrissimi ac Reuerendissi-
mi domini Patriarchæ & Archiepisco-
pi Valentini, & diœcesanæ huius Syno-
di Secretario, gesta sunt, & ad rei me-
moriâ literis mandata.

*Ioannes Patriarcha Antiochenus
Archiepiscopus Valentinus.*

Licentiatus Felicianus de Figueroa.

C O N.

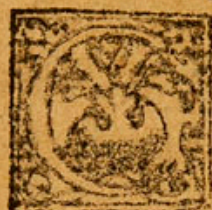

59
CONSUL-

TATIO APVD SA-
CRVM CARDINALIVM

Concilij Tridentini interpretū
congregationē super confes-
sarijs ab Ordinario iuxta
bullam Cruciatae
probatis.

Illustriss. ac. Reuerendiss. dñe.

Vm in regnis Hispaniarum vte
tibus cruciatae sanctae facultati-
bus optio detur eligendi confes-
sorem illis beneuifum, dūmodo fit is ido-
neus & ab Ordinario approbatus: hec ver-
ba nonnulli ita indiffinite vſurpant, vt ſuf-
ficere intelligant ad idoneitatem requiſi-
tam, in alijs dioceſibus approbationē ab
vno & diuerſo factam Ordinario: & ita in
dioceſi Valētina approbati ab alio Ordi-
nario quā Archiepiſcopo, tētarūt munus
exercere

exercere, prædictum impediens id D. Reuerendissimo Archiepiscopo, qui præ tendit etiam iuxta d. cruciatæ verba nul lum in sua diocesi confessiones posse au dire, nisi à se tanquam loci Ordinario ap probatum, licet ab alio quocunque Epif copo fuerit antea idoneus iudicatus: & vt euitetur omnis scandali occasio suppli catur humiliter pro eius parte, vt Illustris sima ac Reuerendissima D. V. dignetur hoc dubium in sancta congrega. deciden dum. quã. D. Op. Max. ad vota foelicitet.

Erat in margine huius libelli.

Congregatio Concilij respondit: ap probatum ab alio quam à Valentino Epif copo, in diocesi Valentina non censiari approbatum ab Ordinario.

REVERENDISSIMO AT
que Illustrissimo Domino Vti fratri, D.
Archiepiscopo Valentino.

Reue-

Reverendissime atque Illustrissime
domine, Quid senserit sacra congre-
gatio Cardinalium Concilij Tridentini in-
terpretum de amplitudinis tuæ quæsito
an Confessarius ab vno Episcopo appro-
batus, in alterius diœcesi officium suum
exercere possit, in margine libelli his lite-
ris adiuncti, descriptum amplitudini tuæ
mittimus: qui bonam valetudinē, ac per-
petuum diuinę gratię præsidium exopta-
mus. Romę die vltimo Ianuarij. 1582.

Amplitudine tuę
Vti frater Philippus Boncomphñus Car-
dinalis sancti Sixti.

L A V S D E O.

Sol. 28. Sigillum.

SYNODVS

DIOECESANA VALEN-
TINA CELEBRATA PRAE-

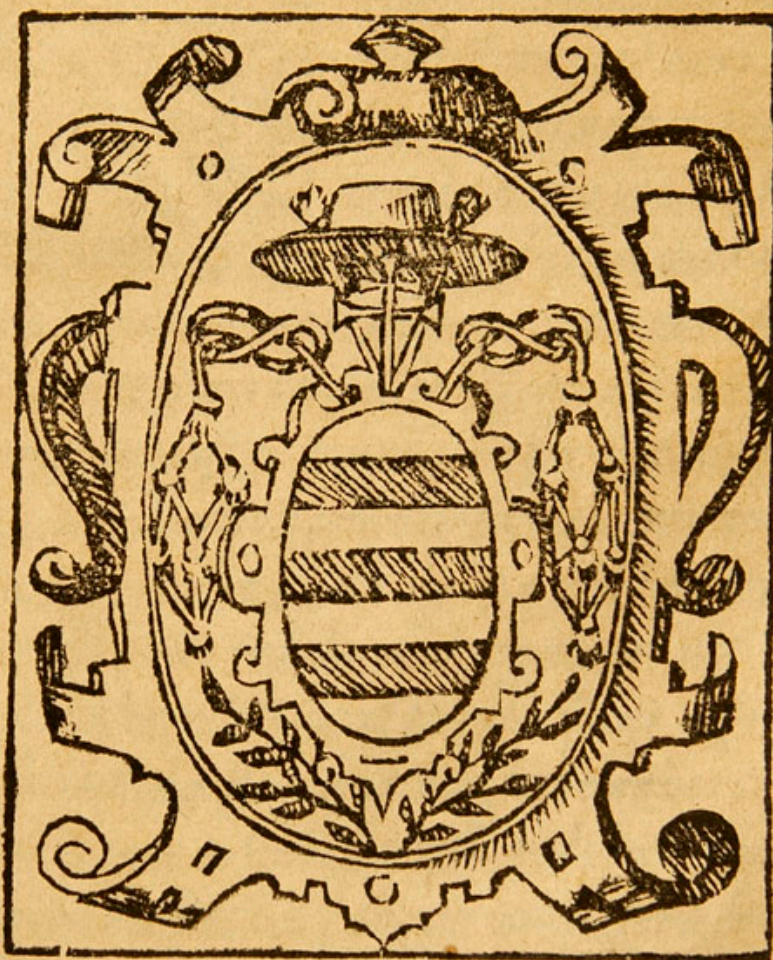
sede Illustrissimo ac Reuerendissimo

Dño Ioanne Ribera Patriarcha

Antiocheno & Archiepis-

copo Valentino.

Anno 1590.

Valentiae apud Aluarum Francum & Gabrie-
lem Ribas, Anno 1594.

8 Y N O D V 2

LIBRERIA VALENTINIANA

LIBRERIA VALENTINIANA

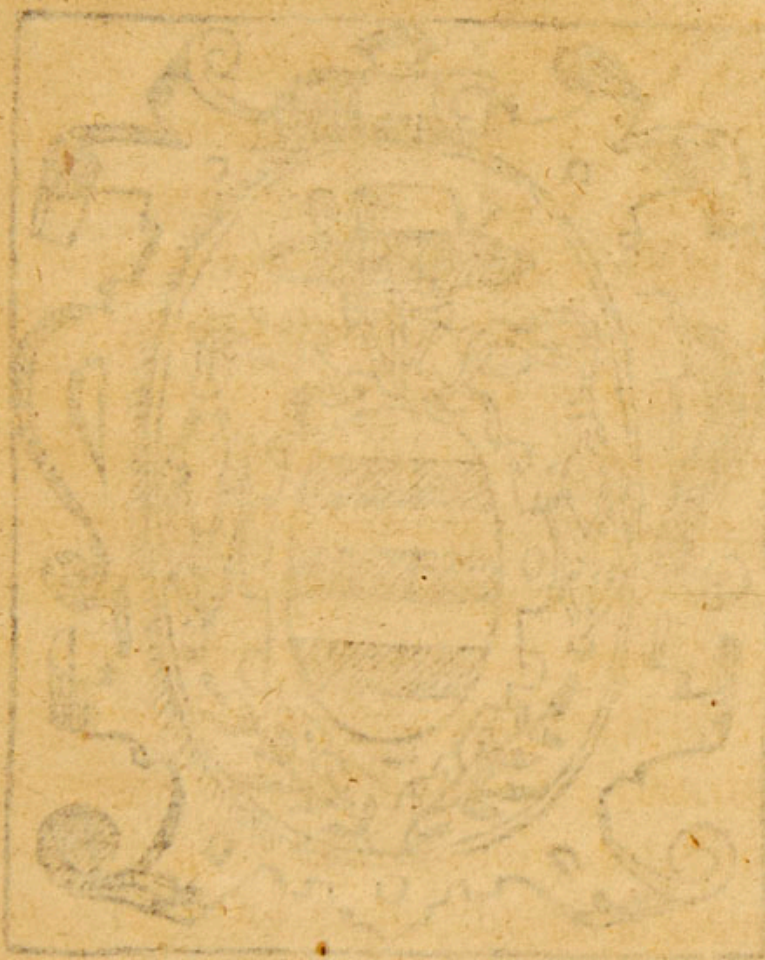
LIBRERIA VALENTINIANA

LIBRERIA VALENTINIANA

LIBRERIA VALENTINIANA

LIBRERIA VALENTINIANA

LIBRERIA VALENTINIANA

LIBRERIA VALENTINIANA

LIBRERIA VALENTINIANA

3

IOANNES RIBERA PA-
TRIARCHA ANTIO-
chenus, & Archiepiscopus Valen-
tinus omnibus suæ Diœce-
sis parochis salutem
in Domino.

NE diutius quā par erat,
Synodi diœcesanæ celebra-
tio differretur eam aggre-
di, ac mature per agere de-
creuimus: in qua commu-
ni vestrum omnium consi-
lio, de his conferre possemus, quæ ecclesiis no-
stris vtilitatem aliquam essent allatura. Il-
lud enim nostri muneris esse intelligimus
more prudentis agricolæ sentes primum ac
spinas, si quæ in agris obortæ fuerint, auelle-
re: post vero sedulo ac diligenter ita agros
excolere, vt nihil intuentium oculos offēdat:
sed splendida floreant vndique arbores, fru-
giferi etiam inserti surculi pulchre assurgāt
& grata aspectui, atque odorifera fruteta

S 2

pror-

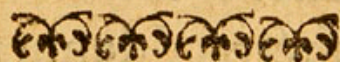

prorsus oblectent: ex quibus tandem frugū
 oriatur vbertas, quæ nutrimentum omnibus
 offerat salutare. Cuiusmodi corporum nutri-
 menta quanti fiant nouimus omnes: quanti
 ergo spiritualia alimenta æstimanda erunt
 quibus ad spiritalem salutem nutrimur, &
 ad æternam gloriam educamur? Ego certe
 nihil tanti facio, quam cum video nostrarū
 Ecclesiarum parochos ita in suum munus in-
 cambere, vt exemplo vitæ, & rerū agenda-
 rum solitudine suos quisque pascat, &
 nihil desiderari possit: vt scilicet sacerdotes,
 & alij natu maiores, velut prouectæ iam ar-
 bores, virtutum omnium fructus ex se ferāt
 saluberrimos: ipsi quoque ætate minores ve-
 lut fertiles surculi, ad maiora tendant bono-
 rum incrementa: Demum cum ipsas conspi-
 cio Ecclesias velut florida quædam fruteta
 suauissimum vndique ex se odorem emittere
 quo omnes alliciantur, & Ecclesiasticorum
 omnium exemplo ad optima quæque prouo-
 centur. Certe hanc nunc vobis tertiam Dia-
 cesanam Synodum per actam iam, atque de
 cretam

SYNODI.

cretam damus. Vestrū erit totis viri-
bus curare, vt ex ipsa rerum cognitione
maior in vobis accrescat ad virtutem affec-
tus, ac proinde meliora semper meditemi-
ni, & sequamini: quod vos facturos esse
maxime confido: vt simul omnes diuinis re-
bus pro nostro munere intenti: illum tan-
dem finem consequamur quem suis Deus pa-
ratum habet, in quem nostra omnia sunt a
nobis referenda. Quæ enim seminauerit ho-
mo, dicebat beatus Apostolus, hæc & me-
tet: Quoniam qui seminat in carne sua, de
carne metet corruptionem: qui autem semi-
nat in spiritu, de spiritu metet vitam æternā
quā pro sua benignitate concedere nobis dig-
netur Dñs omnipotens. Valentia e domo no-
stra Archiepiscopali 6. Kal. Iunij 1590.

*Quod nibiles a collectoribus dati intra sex
menses recuperetur.*

DECRETVM. I.

Solent reddituum ecclesiasticorum col-
lectores in executionibus, quæ contra
debitores fiunt, statim atque ipsi debito-
res mandato iudicis se se rationibus posi-
tis opponunt, ab ipsa debiti executione
cessare, quasi nihil iam debitum illud æsti-
mari debeat. Hinc fit, vt redditus illi mini-
me recuperentur, ipsumque debitum pau-
cis annis vel obliuione vel negligentia ex-
tinguatur. Quam ob rem visitatoribus no-
stris præcipimus, mandent ipsi clero, vt al-
tero electo collectore, vel certe per ip-
sum cleri Syndicum intra sex menses de-
bitum illud recuperet, vel iustam ipsi visi-
tatori causam clerus exponat, ob quam re-
cuperari non potuerit: alioqui clerus ipse
debitum illud soluere teneatur, & ad ipsum
soluendum ipso facto cõdemnatus existat.

Rectorum substituti diebus festis bis celebrare possunt

DECRETVM. II.

IVre permissum est rectoribus, qui præci-
pue suis ecclesiis annexa loca habent, pos-

se diebus dominicis & festis bis missā celebrare, in præcipua scilicet ipsa ecclesia, & in aliquo ex annexis locis. Declaramus, posse ipsos, si infirmi, aut legitime impediti fuerint, sacerdotē substituere, quiduas illas missas prædictis diebus, & locis celebrare possit.

Sacris initiati ne galerum gestent.

DECRETVM III.

Debēt ecclesiæ ministri honesto ac decetī corporis vestitu honestos etiam animi sui mores ostēdere: cūq; multus nostro tēpore in galeris, ac pileis gestādīs abusus in viris ecclesiasticis inualucrit, dū illorū deformitate secularē vsū imitātur, debuit nostra hæc Synodus huic malo obuiā ire. Statuit igitur, ne vllus clericus in sacris cōstitutus publice, & vt plurimū absq; necessitate galerū gestet quē si in ecclesia propria gesta ueri, illū amittat. Vtātur autē sacris initiati pileis hi enim proprius sūt illorū habitus, & insigne clericale qui tamē ad mediocrē & honestam formam sint confecti, qua sacerdotes uti solent.

Pauperes ad fores templi consistent.

DECRETVM. III.

IN prouinciali Valentino cōcilio sess. 5. cap. 6. aliās etiam Apostolicis constitutionibus cautum prouide fuit, ne in Ecclesiis quies eorum qui sacra audiunt, vario tumultu perturbetur. Cuiusmodi quietis impedimenta à mendicis pauperibus, & ab his, qui eleemosynarias patinas circūferunt excitari solent. Quam obrem superiora decreta innouantes, præcipimus: ne pauper aliquis, aut cæcus orationes recitans Dum officia sacra celebrantur in ecclesiam petendi gratia ingrediatur, sed foris ad templi Ianuam petendo consistent: possitque electus ad id minister, eos ab Ecclesiis expellere, & renitētes in Archiepiscopalem carcerem etiam mittere.

Quomodo licentiæ petendi concedi debeant.

DECRETVM. V.

Non facile est effrenatam illorum cupiditatem, & varias artes comprimere, qui

re, qui nostris, aut officialis nostri suffulti
licentiis, per Archiepiscopatus loca elee-
mosynas petunt: qui quamuis se minime
quæstores appellent, sunt tamē vere quæ-
stores, ad mercaturam nostris licenciis a-
butentes, ac simplices nimis, vario per-
suasionum genere grauentes. Quare man-
damus, ne in posterum licentiæ ad populo-
rum conuentus faciendos concedantur,
aut ad pulsandam campanam, aut ad pati-
nas eleemosynarias apponendas, aut ad e-
rigendas confraternitates, neque vt can-
delæ dentur, aut imagines, aut similia, ne-
que vt eos Rector committetur, aut vt hu-
iusmodi alia ostentent: sed ad id tantum
licentiæ dari possint, vt eleemosynas sim-
pliciter petant. Neque liceat parochis
quę in ipsa continebuntur licentia ad alia
extendere, ac dilatare, imposita eis, si ali-
ter egerint, trium librarum poena, quas fa-
brica applicamus.

Ceremoniæ missalis seruentur.

DECRETVM. VI.

§ 5

In

IN breuiario, & missali Romano, quę fe-
 licis recor. Pius Quintus Ponti. max. in
 vniuersali Ecclesia admitti mandauit, cę-
 remonię omnes, quę tam in sacrificio mis-
 sę, quam in quocunque diuino officio cę-
 tu, velsimpliciter celebrando obseruandę
 sunt, abunde traduntur. Quę quamuis in
 nostro Archiepiscopatu, quantum in no-
 bis fuit seruataę hactenus fuerint: quia ta-
 men id nō vbique fieri intelleximus, cun-
 ctis parochis, choriq; vicariis pręcipimus
 vt prędictas in breuiario, & missali Roma-
 no contentas cęremonias ad vnguem ser-
 uari faciant. In quibus tamen dubium ali-
 quod occurreret ad Metropolitanam Ec-
 clesiam recurrant: vbi quid ab eis agendū
 erit, facile intelligent.

De ritu canendi in Ecclesiis.

DECRETVM. VII.

NE in nostro Archiepiscopatu in cele-
 brandis officiis aliqua sit in cantu va-
 rietas, vt qui simili sunt animo, simili etiā
 voce & cantu diuinas laudes efferant: sta-
 tuimus

tuimus & mandamus, chori libros, in quibus ad cantus formā officia sacra disponuntur, si quidem fuerint post hac describēdi, ad eam cantus normam describi debere, quæ in nostrę Metropolitanę Ecclesię libris, non autē in aliis continetur. Qui vero libri sunt iam hactenus scripti, ad librorum originalium eiusdem Metropolitanę Ecclesię formā corrigantur, & emendentur. Illud etiam præcipimus, vt librū quę Intonariū vocant, in suis parochialibus Ecclesiis parochi omnes, & beneficiati, qui choro assistent, habeant: quem prope diē typis excudi mandabimus. In quo libro notatum canendi modū in cōcinendo officio sequantur omnes, dū benedictiones lectiones, prophetias, orationes, epistolas Euāgelia, antiphonas respōsoria, hymnos, & quidquid aliud in Ecclesia decantandū erit, tono efferent: vt pari similique modo ab omnibus officia concinantur.

De censuris proprio motu impositis.

DECRETVM. VIII.

Con-

Conuenit maxime non solum parochiis sed ipsis etiã presbyteris, qui audientis confessionibus dant operam, cognitionem habere peculiarem earum censurarũ quæ nouissime à S. Sede Apostolica in ipsis motibus propriis sunt impositę: vt hoc modo illis, ipsique plebi sit probe cõsultum. Quare mandamus, summam quandam omnium priorum motuum, qui a se. recor. Pio Quinto Pont. Max. hæcenus prodierunt, in quibus cẽsuræ promulgatę sunt, colligi. quę vna cum hac Synodo typis mandetur.

Acta censuum administrationum a quibus notarijs recipi debeant.

DECRETVM. IX.

In nostra diocesana Synodo anno Dñi 1578. celebrata statutum fuit ad censuũ ecclesiasticorum firmitatem, ne eorum cẽsuum, qui ad Ecclesiarum bona pertinent, acta ab vlllo alio, quã à notario illius Ecclesię cuius bona illa fuerint, Syndico recipiantur

pianur: & quia ex eo decreto non parū
utilitatis ipsis Ecclesiis accreuisse intelleximus, mandamus etiam præsentī hoc nostro statuto, ut quoties ex quibuscunque administrationibus, quæ ad ipsam Ecclesiā pertinebunt, census creabuntur, eorū etiā acta ille idem notarius Ecclesiæ Syndicus & non alius recipiat: quoties vero ex quibuscunque administrationibus operariorum Ecclesiæ, eorum etiam, qui pauperū dicuntur operarij, census creabuntur, idē ille cleri, vel certe ipsius parochiæ Syndicus, & non alius acta recipiat.

Colloquia virorum & mulierum in templis vitanda.

DECRETVM. X.

Domum tuam decet sanctitudo domine, dicebat egregius propheta Psal. 92. David. Debet itaque à templis Deo consecratis quidquid scandali & offensionis occasionem præbere potest, procul abesse. Huiusmodi sunt virorum cum mulieribus

ribus in tenplis colloquia tēpore, & locis
nō decētibus, quē abusum alias etiam pro
hibitū, nō dū tamē sublatū esse videmus.

Quam obrem Rectoribus, & eorum Vica
riis hoc nostro decreto præcipimus, vt se-
dulo diligenterque curent, ne viri cū mu-
lieribus soli in Ecclesiis colloquantur, il-
losque seuerè foras exire compellāt: alio
qui sex librarum pēna, quas fabricæ iam
nunc applicamus eos mulctandos esse sta-
tuimus.

Dies festus B. Ludouici Episcopi colatur.

DECRETVM XI.

Diuino certe beneficio diœcesi nostræ
Valentinæ concessum esse intelli-
mus, vt beati Ludouici Episcopi & confes-
soris corpus in Metropolitana hac Eccle-
sia reconditum habeamus: Cui beneficio
diœcesanos nostros gratos esse maxime
cupimus. Qua propter consilio & votis
huius Synodi mandamus, vt B. Ludouici
festum, quod die 19. mēsis Augusti agitur,
inter festa colenda in hac nostra diœcesi
post

SYNODI.

post hac habeatur, non aliter atq; in eadē
diocesi cætera colenda festa haberi solēt.

Ætas patrinorum in baptismo.

DECRETVM. XII.

IN sacri baptismi administratione nō ad
mittātur patrini minores annis quatuor
decim: neque compatres minores duode-
cim annis: vt intelligere possint, qua se o-
bligatione astringant, erudiendi scilicet
in doctrina Christiana cum vel eam, quē
vel quam in baptismo tenuerint.

*Quo in loco sunt relinquendi pauperes
infirmi.*

DECRETVM. XIII.

CVM infirmi pauperes ē loco vno in al-
terum deportantur, statutis Synodali-
bus decretum iam fuit, ne eos iter aggre-
di sināt, nisi prius Ecclesiæ sacramēta rece-
perint: nunc etiam mandamus, ne populi
ipso in locum aliquem deportari sinant,
aut in

aut in aliquo cōsistere permittant, in quo non sit aliquis sacerdos: ne si mortis articulus ingruat, spiritale eis subsidium deesse possit.

*Ne fiant representationes in templis
etiam honestæ.*

DECRETVM XIII.

Quamuis fuerit iam antea decretum, nihil actionibus personarum representari in templis debere, quod non fuerit prius ab ordinario approbatum: quia tamen ea est improborum hominum iniquitas, vt hoc etiam modo multę oriantur peccandi in templis occasiones, mandamus, ne vllæ in templis representationes fiant de rebus etiam honestis, & ad deuotionem mouentibus. Rectores vero, Vicarii, aut clerus, alieuẽ cōmunitates, qui eas representationes permiserint, duabus libris mulctentur.

De obseruantia festorum.

DECRETVM XV.

Præcep-

Præceptum, quo festa sanctificari iubetur, multis varijsque modis (quod do-
lenter referimus) in hac nostra diœcesi à
multis violari intelliximus : etiam si tã in
prouinciali concilio, quam in diœcesanis
Synodis fuerit hoc ipsum præceptum om-
nibus maxime commendatum. Quæ ipsa
concilij, & Syuodorum decreta innouan-
tes, Rectoribus, eorumq; Vicariis manda-
mus, vt quantum in ipsis fuerit, hoc præce-
ptum ab omnibus obseruari curent, no-
stri etiam ministri idem sua ex parte exe-
quantur, eos qui aliter egerint, ad pœnas
quæ transgressoribus sunt impositæ, soluẽ-
das adigendo.

*Baptismi testimonium rectores in libro pro-
pria manu scribant.*

DECRETVM. XVI.

Rectores, eorumque Vicarij, qui bap-
tismi sacramentum in suis Ecclesiis
conferunt teneantur propria sua manu in
baptismi libro illorum nomina, qui bapti-
zantur describere, patris etiam, & matris,

T ac ip-

ac ipsorum etiam patrinorum, imposita illis viginti solidorum poena, si aliena manu describi illa fecerint. Qui baptismi, & confirmationum libri, cum absoluti & completi fuerint, in sacrario vel archiuo ipsius Ecclesiae sedulo custodiantur, non autem in Rectoris domo.

Vnaquaeque Ecclesia sigillum habeat.

DECRETVM. XVII.

Statuimus, & mandamus, in omnibus nostri Archiepiscopatus Ecclesiis sigillum haberi, cum peculiari illius Ecclesiae signo, aut cum ipsa sancti, cui consecrata est Ecclesia, imagine. quo signentur acta quae in testimoniū baptismi, confirmationis, matrimonij, aut alia quaecunque alicui danda fuerint, quod quidem sigillū apud Rectorem custodiatur. Qui cū huiusmodi testimonium impresso praedicto sigillo alicui dabit, non possit plusquam solidū vnū ab eo accipere.

De tertia parochia in funere conuocanda.

DECRETVM. XVIII.

Si ius.

SI iusserit aliquis sepeliri se extra parochialem suā Ecclesiā in monasterio aliquo tertiamque conuocari parochialem ecclesiam voluerit, mandamus ne parochialis illa ecclesia, intra cuius ambitum monasterium illud situm fuerit, cū paucioribus clericis adfunus illud comitandum exeat quam tertia illa ecclesia detulerit.

Rectores nouiter conuersorum presentes habeantur in aliis ecclesiis vbi resident.

DECRETVM. XIX.

QVando nostri Archiepiscopatus aliquis nouiter conuersorū rector vel eius Vicarius in alia Ecclesia extra rectoratus sui Ecclesiam, vt beneficiatus vel substitutus resederit, ieritque ad Rectoratus sui Ecclesiam ad suum Rectoris vel Vicarij per agendum officiū, volumus, ne eius absentiae causa ad eos actus in ecclesia, in qua beneficiū obtinet, vel substitutus est, punctum amittat, quibus alioqui praesens in illa fuisset.

T 2

De ex-

*De extrauaganti parochia in funere con-
uocanda.*

DECRETVM M. XX.

SI defunctus aliquis dum vitam ageret, sacramenta vel sacramentum aliquod ex alia parochiali Ecclesia, quàm ex sua, in illa egritudine, quam mors secuta fuit, recepisset: volueritque præter parochialem suam Ecclesiam, & eas, quæ ex decretis Synodalibus funus comitari debent, aliã etiã conuocari, illa cõuocetur, ex qua aliquod ex sacramentis illi administratum fuerit. Idem de his clericis intelligatur, qui cum in parochiali aliqua Ecclesia resideant, domicilium tamen in altera habent.

De funerali quarta exigenda..

DECRETVM M. XXI.

Merito sancti patres antiquis canonibus sancierunt, atque explicarunt, quantum omnis parochialibus suis Ecclesiis debeant, à quibus diuina sacramenta, ipsaque doctrinæ christianæ spiritualia alimenta receperunt; vt maiore etiam obligatione

DECRETA.

21

gatione ecclesiis illis iudicentur esse obstricti, quàm ipsis matribus, à quibus secundum carnem sunt geniti. quod ut significarent, tantique momenti beneficiis unusquisque gratus esset, statuerunt, ex legatis piis, sumptibusque funerariis, quos defuncti in suis testamentis, dispositionibus, aut codicillis reliquissent, quartam partem propriæ parochiali Ecclesiæ iure esse dandam. Quam partem iuxta Ecclesiarum consuetudinem portionem vocant canonicam. Cumque in hoc nostro Archiepiscopatu nulla sit de quartæ aut canonicæ portionis exactione certa regula, quod in præteritis Synodis nulla sit ea de re forma stabilita, unde variæ oriuntur controuersiæ: Ideo cum diligenter quid hac de re sacri canones, clementina potissimum de sepulturis statuerint, animaduertimus: antiquam etiam consuetudinem, quæ seruata fuit, & seruari etiam in diœcesi hac Valentina debet, cōsiderauerimus: præsentī hoc nostro decreto, approbāte Synodo declaramus.

T 3

Quod

Quod de legatis siue in testamento, seu alias à defuncto factis Sedi, vel alicui parochiarum Valentie non debet dari quarta portio parochiæ cuius fuerit defunctus: nisi talia legata fuerint dimissa pro expensis exequiarum ipsius defuncti, pro obligationibus scilicet in sepultura faciendis, pro duobus cereis cuiuscunque formæ fuerint coram cruce portandis: quia de omnibus istis pars quarta debetur parochiæ, ultra duos cereos, qui virtute sententiæ Regis Iacobi cruci parochiæ defuncti debentur. Et si forte defunctus omnes cereos, qui in suis exequiis deseruiant, legauerit Ecclesiæ seu monasterio vbi sepelietur: tali casu de omnibus illis cuiuscunque formæ fuerint, siue plures, siue pauci, pars quarta debetur parochiæ defuncti.

Si defunctus dimiserit alicui Ecclesiæ seu monasterio vexilla, tapeta serica vel aurea, calices, cruces, aut alia quæcunque ornamenta, quæ solū in honorē & cultum Dei & ecclesiæ deseruiunt, vel quantitatem aliquam

aliquā ad ea faciēda, de istis non debetur
portio quarta parochiæ dicti defuncti: sed
si talia fuerint dimissa vt post obitū ipsius
cōuertantur in vsum vel vtilitatē propriā
sacerdotū vel fratrū Ecclesiæ seu monaste-
rij vbi fuerit sepultus, si talis dimissio for-
titur suum effectum, tunc de his debetur
portio quarta.

Si defunctus dimiserit pecuniā vel mis-
sas aliqui Ecclesiæ seu monasterio: & etiā
dimiserit suę parochiæ, in qua sepultus fue-
rit aliquod de prædictis legatis, tunc non
debetur portio quarta dictæ Ecclesiæ dele-
gatis aliarum ecclesiarum. Si vero non fe-
cerit mentionē de parochia sua, in qua se-
pultus est, tunc de melioribus legatis aliis
Ecclesiis relictis primo debetur sibi vnū,
quia mater defuncti fuit, vbi Ecclesiastica
sacramenta ei fuerunt ministrata.

Si defunctus elegerit sepulturam in ali-
quo monasterio seu Ecclesia quę non fue-
rit Sedes Valeñ. nec aliqua parochiarū
eiusdem: & dimiserit illi monasterio seu

Ecclesię ratione sepultura ibi electę centum. & suę parochię dimisserit decem pro canonica portione ei debita, tunc de illis centum debent superaddi parochię quinde-
cim pro complemento viginti quinque,
quę dictę parochię debentur pro quarta
portione dictorum centum. Si autem talis
absolute legauerit dictę parochię decem
non intentione soluendi dictam quartam
portionem: tunc integre percipiat dictos
decem. Et ultra hoc viginti quinque pro
sua quarta portione. Et hoc fuit inductum
in compensam damnorum, quę Sedes &
parochię prædictę sustinent propter licen-
tiam seu priuilegium quod habent audien-
di confessiones & recipiendi ad sepultu-
ram parochianos dictarum Ecclesiarum
parochialium.

Si quis elegerit sepulturam in aliena
diocesi etiam si de iure non sit soluenda
portio quarta parochię defuncti: tamen
quoniam talis est consuetudo in Valen-
diocesi, si euenerit casus, quarta portio
debet

debet solui parochiæ dicti defuncti.

Si quis dimiserit Rectori vel curato Ecclesie vbi sepelietur missas: rector vel curatus suæ parochiæ de iure debet habere quartam partem ipsarum, sic tamen quod ipsæ missæ celebrentur per sacerdotes residentes in dictis Ecclesiis: sed si legauerit dictas missas alicui beneficiato seu presbytero Ecclesie vbi sepelietur: tunc de illis nõ debetur quarta pars Rectori vel curato dictæ suæ parochiæ. Nam dimittens vni sacerdoti vt est vna particularis persona, & non est caput Ecclesie, non sic intelligitur dimittere, quod totus clerus dictæ Ecclesie habeat vtilitatem ipsarum, nisi in dicta ecclesia sit consuetudo quod missæ relictæ vni particulari sint communes omnibus: quia tunc portio quarta debetur dictæ parochiæ suæ.

Quæ omnia sic vt præfertur statuimus & decernimus seruanda in hac nostra diocesi Valentina circa solutionē quartæ portionis propriæ parochiali Ecclesie facien-

T 5

dam.

dam. Declaranres, per hanc nostram constitutionem priuilegiis veris, expressis, & confirmatis, ac in viridi obseruatione existentibus, mendicantiũ ordinibus, seu aliis personis à sancta sede Apostolica hactenus cõcessis in nullo aliquo derogari, vel præiudicium inferri.

De missarum reductione.

DECRETVM. XXII.

QUamuis superioribus huius diocesis Synodis circa missarũ quæ ex variis defunctorum relictis supersunt reductionem, quæ in Ecclesiis celebrari non potuerint sancitum & per nos statutum fuerit: quia tamen sæpe eadem necessitas ob penuriam sacerdotum & charitatis missæ tenuitatem contingit, sicuti in præsentī videmus, ne piæ testatorum voluntates deperiant: & vt illorũ conscientie, quibus hoc negotium incumbit, cõsulatur: sacri Trid. Concil. decretũ sequuti, quod incipit. Cõtingit sæpe. Vbi potestas datur Episcopis,
vt in

vt in diocesana Synodo hac de re statuere
ea possint, quæ ad Dei honorẽ & cultũ, at
que Ecclesiarum vtilitatem iudicauerint
expedire, in hunc modũ statuimus : in om
nibus tã collegiatis quã parochialibus hu
ius diœcesis ecclesiis, in quibus declara
mus sequentẽ missarum reductionẽ neces
sariã esse, missæ omnes ex varijs defuncto
rum relictis impositæ, quæ hætenus cele
brari minime potuerunt, sed neque nunc
possunt, reducãtur, sicuti præsentĩ hoc de
creto illas reducimus in anniuersaria per
petua aut in distributiones quotidianas
quæ ad horas in choro inter præsentẽs di
stribuantur, aut in alia opera pia, nostra vo
luntate & arbitrio exprimẽda vt pro qua
litate & necessitate cuiusq; Ecclesiæ illi cõ
uenire iudicabimus. Ita tamen vt qui hæc
commoda senserint, intelligant se ad stric
tos esse ad orandum & commemoratio
nẽ pro illis faciendam, qui legata illa pro
animarũ suarũ salute reliquerunt, & ad ea
etiam præstanda, quæ à nobis ad hanc rem
illis

illis imponentur. Vt autem perpetua hæc anniuersaria celebrari possint, & distributiones quotidianas in choro persolui, & alia pia opera perfici: eas omnes elemosinas quæ ad prædictas missas celebrandas in ecclesiis congestæ sunt, ex nunc ad dictos effectus applicamus. Ex qua pecunia summa in tutis ac securis locis censu, nostro tamen assensu & decreto, constituantur.

DECRETVM XXIII.

IEXamini vacaturi Ecclesiis parochialibus presentis diocesis præficiendorum sequentes sacre Theologiæ doctores Synodo approbante deputamus, videlicet.

D. Iacobum Ferruzium.

D. Antonium Galant.

D. Bartholomeum Pasqual.

D. Petrum Ioannem Assensium.

D. Gasparem Aldana.

D. Dionysium Oromir.

M. Michaelem Egidium.

Ad

SYNODI,

29

Ad causas vero Ecclesiasticas in partibus à sancta Sede Apostolica vel eius Nuntiis seu Legatis committendas sequentes in hac diocesi Valentina iudices Synodales eadem approbante Synodo nominantur videlicet.

D. Ioannes Frigola Præcentor & Canonicus Valentinus.

Doctor Petrus Catala Canonicus.

Doctor Honoratus Figuerola Canonicus
Comendator sancti Antonij ciuitatis Valentie.

CASVS IN QVIBVS PER
MODERNAS CONSTITV-
tiones à foelicis recordationis Pio Papa
Quinto, & eius successoribus Roma-
nis Pontificibus huc vsque editas
incurritur eo ipso aliqua
Ecclesiastica cen-
fura.

*Contra mulieres monasteria regulariū ingre-
dientes, & regulares illas admittentes.*

Mulieres

*Ex. lata
a papa.*

*et susp. ipso
facto.*

Limitatio

Mulieres domos, seu monasteria Car-
thusien. & aliorum quorumcumque
regularium ordinum, etiã mendicantium
ingredientes sententiam excommunicatio-
nis eo ipso incurrunt, à qua absolutionis
beneficiũ à solo Romano Pontifice obti-
nebunt. Ipsi vero religiosi siue superiores
sint, siue subditi, qui mulieres ad huiusmo-
di monasteria vel domos admiserint vel
introducere ausi fuerint, sententia suspen-
sionis à diuinis ipso facto alligantur, ex cõ-
stitutione Pij Quinti, quę incipit, regula-
rium personarum. Dat. Romę 23. Octo-
bris 1566.

Sed per hanc constitutionem non est
preclusus aditus mulieribus, adeũdi huius-
modi monasteria, nec locum habet consti-
tutio predicta in casibus subsequētib⁹,
videlicet quãdo in huiusmodi domib⁹, aut
monasteriis, missę & alia diuina officia ce-
lebrantur, ac quando processiones fiunt,
& quando Christi fidelium cadauera ibi se-
peliuntur, pro eisque suffragia fiunt, ac e-
tiam

tiam quando propter verbi diuini concionem, aut aliam causam tantus est concursus populi, quod commode ingredi non possunt, & egredi per principalem portam Ecclesie, sed vna cum aliis secularibus per portam claustrum recto tramite ad portam qua exitur e monasterio, accedunt. Ex eiusdem constitutionis declaratione per eundem Pontificem facta die 27. Ianuarij. 1568

*Contra collatores, electos, patronos & alios
admittentes resignationes, & permutationes
beneficiorum, & eligentes ac presentantes
ad illa præter formam huius
constitutionis.*

E Piscope, & alij facultatem habentes, item que electores presentatores, patroni, confirmatores, & institutores, siue clerici siue laici, qui admiserint beneficiorum resignationes aut permutationes, vel ad illa elegerint, presentauerint, confirmauerint vel instituerint præter aut contra formam à Pio Quinto præscriptum in constitutione, quæ incipit: Quanta Ecclesia Dei

Ecclesie Dei: Dat. Romę kalen. A april.
 1568. Vbi etiam cautum est, ne verbo, nu-
 tu, aut signo futuri successores in benefi-
 ciis ab ipsis resignantibus, aut aliis eorum
 significatione, vel hortatu designentur, &
 ne de ijs assumendis inter eos promissio,
 vel etiam intentio qualiscunque interce-
 dat, ac denique ne collatores suis, aut di-
 mittentium consanguineis, affinibus vel
 familiaribus de beneficiis resignandis au-
 deant providere. A beneficiorum colla-
 tione, electione, presentatione, confirma-
 tione, & institutione, prout cuique com-
 petierit, suspenduntur. Et qui talia benefi-
 cia acceperint, eidem subiacent pœnę. Ac
 nihil ominus qui sic suspensi conferre, eli-
 gere, presentare, confirmare, aut institue-
 re ausi fuerint, ex cōmunicationis quo ad
 personas, quovero ad capitula, & conuen-
 tus à diuinis suspensionis sententias eo ip-
 so incurrunt, quibus solus Romanus Pon-
 tifex absolutionem poterit impertiri. ex
 eadem constitutione.

Contra

supp. na

eadē.

*Exo. l. 1.
 susp. eo
 ipsi*

*Contra regulares sacros ordines suscipientes
non seruata forma Concilij Tridentini.*

*Sessiones. 21. capi. 2. de re-
formatione.*

Decretum Concilij Tridentini Sessio-
ne .21. cap. 2. vbi statuitur clericis se-
cularib⁹ forma per quā ad sacros ordines
promoueri debeāt, de clericis secularib⁹ ad
clericos cuiuscunque ordinis regulares,
seu religiosos non professos, & seculares
more religiosorum in communi viuētes
ita extensum, & ampliatur est, vt quicūq;
religiosi huiusmodi, qui non seruata dicti
decreti forma sacros ordines susceperint,
ab ordinum sic susceptorum exercitio. eo
ipso suspensi existant, & si ministrauerint,
irregularitatis pœnam, per solum Roma-
num Pontificem, seclusis eorum priuile-
gijs relaxandā, ipso facto incurrant. Or-
dinatores quoque ipsorum a talium ordi-
num præstatione, suspensione per annum

susp^o coipso

susp^o alia

V

astrin-

astringuntur Ex constitutione Pij quinti,
quę incipit Romanus Pontifex. Dati Ro-
mę pridie octobris. 1568.

*Contra moniales a clausura egredientes,
& licentiam illis concedētes co-
mitantes & recep-
tantes.*

Moniales a suis monasterijs, seu clau-
sura nisi in casu magni incendij, vel
infirmittatis, lepre aut epidemie egrediē-
tes, & superiores licentiam exeundi con-
cedentes, nec non comitantes, & receptā-
tes, etiam si illarum consanguinei sint ex
communicationem eo ipso incurrunt: a
qua nisi a solo Romano Pontifice absolui
nequibunt, ex cōstitutione Pij quinti, quę
incipit. Decorum & honestati. Dati Romę
kalendas Februarij. 1589.

Ex.º 10450

*Contra impediētes & offēdētes per-
sonas, ac diripientes bona, & frā-
gentes carceres officij In-
quisitionis.*

Qui

SYNODI.

Q Vi aliquem ex Inquisitoribus hæreticæ prauitatis aut ministris sacri officij inquisitionis, vel Episcopi id munus in sua diœcesi obeuntis: seu accusatorem, denuntiatorem, aut testem in causa fidei productum vel euocatum occiderit, verberauerit deiecerit, seu perterrefecerit. Quiuè Ecclesias ædes, alias ve res, siue publicas, siue priuatas officij aut ministrorum huiusmodi expugnauerit inuasserit, incenderit, seu explicauerit, aut libros, instrumenta, vel scripturas cõbuserit, diripuerit interuerterit, seu aliquo modo exportauerit: quiq; carcerem effregerit, vinctum extraxerit capiendum prohibuerit, captumue eripuerit, receperit vel occultauerit, aut res vel personas seruari defendiue prohibuerit: seu aliàs auxiliũ consilium aut fauorem in aliquo predictorum scienter præstiterit, licet nemo occissus nemo verberatus, nemo extractus, aut ereptus, nihilque predictorum secutum sit anathematis vinculo eo ipso alli-

V 2

gatus

*Anathema
tj vinculi*

gatus est ex constitutione Pij quinti, quę incipit, si de protegendis. Dat. Romę kalēdas Aprilis. 1569.

Contra recipientes beneficia fructus aut pensiones & confidentias.

QVI beneficia Ecclesiastica quecunq; illa sint, aut illorum fructus, pēnsiones, aliasve res intercedente vitio cōfidentię admiserint, excommunicationis sētentia ipso facto innodatur: cuius sentētię absolutio Romano Pōtifici reseruatur ex cōstitutione Pij quinti quę incipit, intolerabilis. Dat. Romę kalend. Aprilis. 1569.

Ex. ipso facto

Contra petentes aliquid in prouisionibus beneficiorum.

Priuilegia statuta, & consuetudines Ecclesiarum, quorum vigore obseruari solebat q̄ in prouisionibus beneficiorum vel admissione ad possessionem, & distributiones quoiridianas certę conditiones illiciter interponebantur, ac etiam q̄ vacantibus beneficijs fructus, aut distributiones quotidiane ex eis primo ab ipsa vacatione

catione anno aut longiori, vel breuiori tē-
 pore prouenturi mēse capitulari aut alias
 integre vel partim applicarentur. Nec nō
 quod nullus etiam auctoritate apostolica,
 prouisus, recipiatur, nisi prius de obseruā-
 dis huiusmodi priuilegijs, statutis, & con-
 suetudinibus iuramentum pręstitisset; seu
 dulciaria, aut quid aliud tribuisset reuoca-
 ta, cassata, & annullata fuerunt saluo iure
 fabricę, & sacristię. Qui igitur cōtra huius-
 modi reuocationem cassationē, seu annul-
 lationem quicq; comiserint, censuris ec- *censuris*
 clesiasticis ipso facto astringantur, ita ta- *ipso facto.*
 men q̄ si Episcopi fuerint, tamdiu ā pon-
 tificalis officij exercitio suspēdentur, de-
 nec per sedē apostolicā suspēsis: relaxetur
 capitula & collegia Ecclesię interdicto fu-
 bijcientur: singulares vero personę sentē-
 tia excommunicationis vincientur, ā qua
 nisi ā Romano Pontifice absolutionis be-
 neficium nequibunt obtinere, ex consti-
 tutione Pij quinti, quę incipit durum ni-
 mis. Dat. Romę pridie kale n. Iun ij. 157.

*Contra prædicantes, & scribentes de al-
terutra parte controuersie Con-
ceptionis Sanctissime Virgi-
nis Mariæ.*

Concionatores, vel prædicatores, siue
regulares siue seculares fuerint, qui in
popularibus, cōcionibus, vel vbiq; pro-
miscua virorū & mulierū multitudinē
nāre solet, de cōtrouersia Cōceptionis Sā-
ctissimæ Virginis Mariæ pro alterutra
parte disputare rationibus vel doctorum
auctoritate asserendo propriam senten-
tiam, & cōtrariam reffellendo, aut de ea-
dem quæstione vulgari sermone scribere
aut dictare præsumpserint, si modo in sa-
cris existant, suspensionis à diuinis senten-
tiis ipso facto incurrunt ex constitutio-
ne Pij quinti que incipit. Super speculā
Dat. Romæ. pridie kalen. decēbris. 1570.

*sup. ipso
facto*

*Contra redigentes in seruitutem
christianos apud Turcas
reptos.*

Qui

Qui christianos apud turcas repertos in seruitutē edegerint, bonis ac fortunis spoliauerint, triremibus ve alligauerint, aut illis talem imposuerint, quin imo fraternę & amicabiliter, (vt christianā pietatem decet) non tractu verint, ac liber e cum liberis suis, coniugibus, & bonis abire nō permiserint, anathematis mucrone ipso facto feriuntur ex constitutione Pij quinti, quę incipit, licet omnibus notissimum sit. Quę in bullario romano non reperitur kalendata, nec expedita fuit, sed eius solam signaturam sufficere voluit idem Pontifex.

*Anathema
ipso facto.*

Contra depingentes & vendentes formas Agnus Dei dictas.

Qui formas illas Agnus Dei dictas per Romanum Pontificem benedictas depinxerit, in fecerit, miniauerit, notauerit, vel aurum, vel colorem aliquem illis imposuerint, aut quicquam aliud super induxerit, aut depingi, vel miniari fecerit, vel illos venales proposuerit, aut tenuerit, co

Ex^o lata.

rit, eo ipso sētētia excomunicationis infici-
tur. Ex constitutione fœlicis recordationis
Gregorij decimi tertij quæ incipit: omni
certe studio. edita sub Dat. Romæ octauo
kalen. Iunij. 1572.

*Contra Dominos temporales et ciui-
tatum, ac locorum Rētores permit-
tentes Taurorum spectacu-
la et agitat iones.*

*Ex^o lata.**Limitat^o Ex^o.*

Ciuitatum & locorum domini, aut rec-
tores permittentes in suis ciuitatibus
terris oppidis, & locis fieri in foro, vel cir-
co taurorum & aliarum ferarum specta-
cula sententiæ excommunicationis ipso
facto subiciūtur. Ex cōstitutione Pii quin-
ti, quæ incipit de salute gre gis. Dat. Romę
kalen. Nouembris. 1567. Sed hanc cōf-
tutionem post modum Gregorius deci-
mus tertius ad dies tantum dominicos &
festiuos restrinxit, & lim itauit. Sed per-
sonas ecclesiasticas in sa cris constitutas ta-
libus spectaculis interesse eadem sen-
tētiæ excomunicationis ipso facto d̄uinxit.

Contra

*Contra praelatos et superiores monasteriorū
monialium qui ad illa non comita-
ti et citra casus necessarios
ingrediuntur.*

Praelati & superiores monasteriorū mo-
nialium, quę ex decreto Cōcilij Tridē-
tini alterius licentia ingrediēdi ad illa nō
indigent: si id faciant, pręterquam in casi-
bus necessarijs, & tunc aliter quam pro-
bis eisq; senioribus ac religiosis personis
commitati, censuris ecclesiasticis alligan-
tur: nimirum, si Episcopi fuerint, pro pri-
ma vice ingressu ecclesię interdicuntur:
pro secunda, ā munere pontificali, & ā di-
uinis suspenduntur: ac de inceptis ex com-
municati existunt: Regulares vero ex co-
municationis sententiam eo ipso incur-
runt, ex constitutione Gregorij decimi
tertij quę incipit: dubijs Dat. Romę die
23. decembris. 1581.

*censura eo
ipso.*

*Contra dominos temporales locum ad
duellum privatum conce-
dentes.*

V 5

Domi-

ix^o cap^o

D Omini temporales locum ad monomachiam, & duellorum pugnam cōcedentes, quibus a Concilio Tridentino fessione. 25. cap. 19. de reformatione, imposita est eo ipso sententia excommunicationis, per inde illam incurrunt, vbi nullis patrinis, nullis que socijs conuocatis, ac nullis pręcedentibus prouocatorijs literis ex condicō, statuto tempore singulare duellum initum est, ac si publico illo & consueto abusu duelum commissum fuisset. Ex constitutione Gregorij decimi tertij quę incipit, ad tollendum. Dat. Romę nonis decembris. Anno 1582.

*Contra extorquentes iuramenta illi citati
a pręlatis, et locorum rectoribus
et officialibus in illorum admissione.*

Q Vi iuramenta illicita impossibilia. dānosa, vel etiam ecclesiasticę libertati vel decretis Concilij Tridentini obuiantia a pręlatis cum ad ecclesias primo accedunt, vel canonicis, cum agitur de illis re-

cipiēdis, & inter laicos à potestatibus ciuitatumq; castrorum ac terrarum rectoribus, vel officialibus cum de illorum assump-tione, vel admissione tractatur, exigunt, aut extorquent, aut illos iure iurandi religione ad quædam statuta illicita impossibilia damnosa vel ecclesiasticę libertati aut decretis dicti Concilij obuiãtia astringunt, censuris ecclesiasticis ipso facto afficiuntur: Episcopi videlicet à diuinis suspenduntur: Capitula vero, & conuentus, eorumq; ecclesię, & loca omnia interdicto supponuntur, ac singulares personę ex communicationis sententia innodantur ex constitutione Gregorij decimi tertij quę incipit, inter apostolicas, Dat. Romę nonis Septembris. 1584.

censurę ipso facto.

Contra regulares admittentes ad habitũ et professionem ex sacrilegio, aut incestu natos.

SVperiores ordinum quorumcumque, qui ex sacrilegio aut ex incestu genitos, quorum scilicet parentes consanguinitate,

Ex ipso facto

nitate, vel affinitate iu intra tertium gradum inuicem coniuncti sunt, vel quorum alteruter parens castitatem deuouerit, ad habitum receperint, vel ad professionem admiserint, sententiam excommunicationis ipso facto incurrunt cuius absolutio Romano Pótifici dumtaxat reseruatur ex constitutione Sāctissimi. D. N. Sixti quinti, quæ incipit. Cum de omnibus Dat. Romæ sexto kalen. octobris. 1587.

*Contra clericos mala promotos et
illorum ordinatores.*

SI quis Episcopus vel Abbas ad primā tonsurā minores que ordines subditis suis cōferendos facultatem habēs, quēcunque secularem, vel cuius vis ordinis aut militię regularem prēter iuris cōmunis & Concilij Tridentini dispositionē, aut alias male clericali charactere insigniuerit, aut ad ordines minores vel sacros promouerit, à collatione quorumcunque ordinum, atque ipsius tonsurę, & ab executione omnium munerum pontificaliū
eo ipso

SINODI.

45

eo ipso suspensus, & ab ingressu Ecclesiæ interdictus existit. Cuius interdicti suspensionisq; relaxatio Romano Pōtifici reservatur. Et nihilominus clerici qui sic male promoti fuerint ab executione, ministerio & exercitio ordinum susceptorū omni que spe, & facultate ascendēdi ad alios superiores perpetuo suspendūtur. Et si in eis ministrare præsumpserint, illos sic effectos irregulares solus Romanus Pontifex ex huiusmodi censuris potest solvere & liberare ex constitutione Sanctissimi D.N. Sixti quinti, quę incipit, sanctum, & salutare Dat. Romę nonis Ianuar ij. 1588,

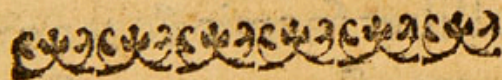
Contra habentes licentias ingrediendi seu permanendi in monasteriis monialium.

Omnes licentię ingrediendi monasteria monialium quibuscunque personis cuiusvis sexus, status, & conditionis sub quibuslibet formis & tenoribus concessę reuocatę fuerunt per Gregoriū decimum tertium in constitutione, quę incipit.

pit. Vbi gratiæ, Dat. Rom idib⁹ Iun-1575-
 Et pari modo omnes licētīæ ad huiusmo-
 di monasteria, seu loca ingrediendi, & in-
 ibi permanendi mulieribus concessa, re-
 uocata sunt per constitutionem Sanctis-
 simi. D. N. Sixti quinti quę incipit: sancti
 monialium Dat. Romę die quinto Ianuā-
 rii. 1589. Qui igitur In monasteria seu-
 loca monialium ingredi, aut inibi perma-
 nere vigore alicuius prætenſæ licentię au-
 sus fuerit, in poenam incidit excōmunica-
 tionis latæ sententię cuius absolutio Ro-
 mano Pontifici dum taxat reſeruatur ex
 duabus ſupradictis conſtitutionibus. Eum
 vero, qui ob ingreſſum monaſterij mo-
 nialium excommunicatur ex decreto Cō-
 cilij Tridentini. ſeſ. 25. c. 5. de regularibus
 confeſſarius poteſt abſoluere, quia nō eſt
 reſeruata abſolutio.

Ex. l. an.

SINO-

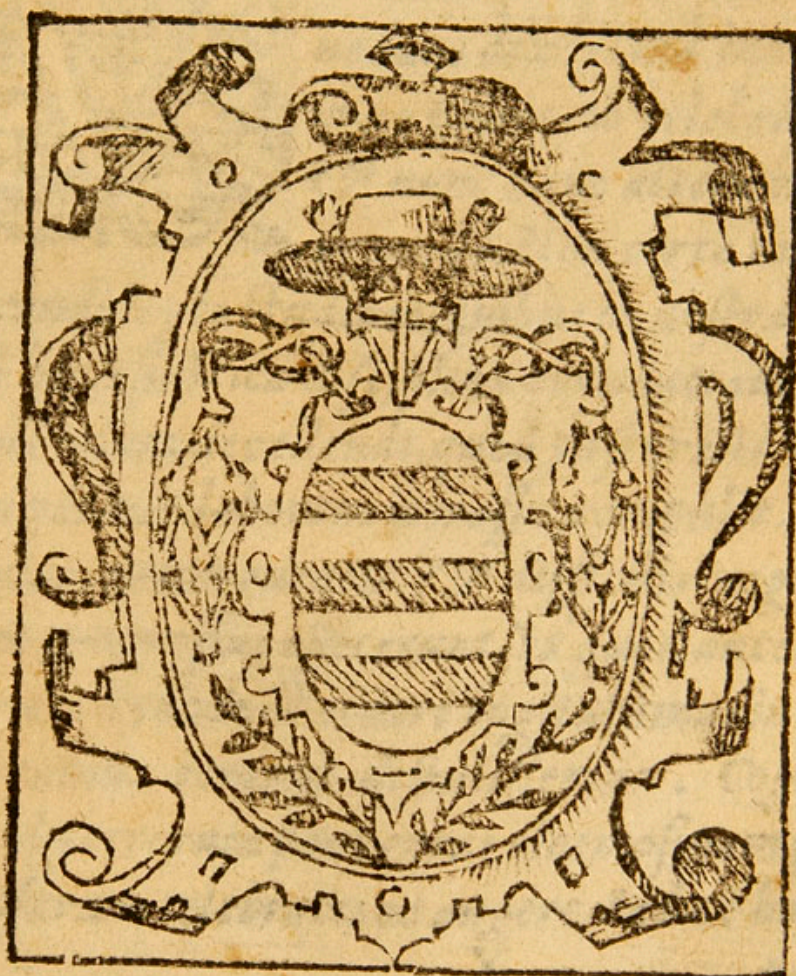

SYNODVS

DIOECESANA VALENTINA
CELEBRATA DIE. 25

mensis Octobris Anni. 1590. preside eo
dem Illustrissimo ac Reuerendissimo

D. Ioanne Ribera Patriarcha
Antiocheno & Archie
piscopo Valentino.

Valentiæ apud Aluarum Francum & Gabrie-
lem Ribas, Anno. 1594.

2 Y N O D V 2

DIRECTOR A N A V A L E N

EN A C E L E B R A T A D I E 22

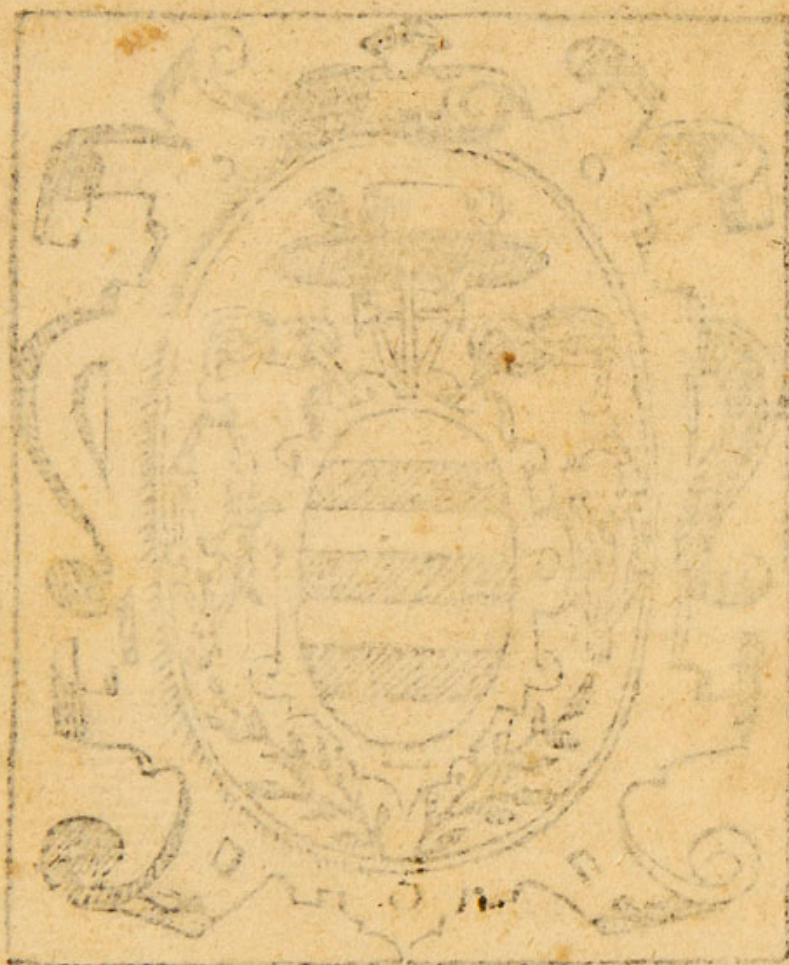
mes de Mayo de 1722.

de la Real Academia de Nobles

D. Juan de la Cruz

Arcebispo de Valencia

Arcebispo de Valencia

Valencia yud A la Real Academia de Nobles

1722.

3
IOANNES RI-

BERA PATRIARCHA AN-

tiochenus & Archiepis. Valentinus

omnibus suæ diæcesis pâro-

chis. Salutem.

IDEI MV R fortas
se nimispropere post Sy-
nodum diæcesanā hoc eodē
anno postremo celebratam
& nunc hanc alteram cō-
gregasse. Non certe multi-
plicandi leges studium, quibus in nostra dio-
cesi ecclesiastica disciplina abundat: aut tē-
poris otium depellendi, quod pastoralis cura
non patitur. labortm iterasse compulit. am-
biguus rerum euentus, & difficilis negotio-
rum progressus effecerunt, ut quod antea su-
periori Synodo statuere cogitabamus in op-
portunius tempus distulissimus. Cogebat
presbyterorum paupertas eleemosinam pro-
missarum celebratione augere. Sed ex hausti
X 2 popu-

4
populi querimonias timebamus. Appulerunt
interim Domini Nostri Philippi Regis Ca-
tholici literæ status clericorum inopia labo-
rantium miseri, quibus & nos ad eam sub-
levandam in diocesana Synodo statim congre-
ganda exhortabatur obnixè & civitatis cō-
sules ea de re admonebat. Quo factū est, ut
præcocem hanc cōgregationem habuerimus,
cuius & si brevis materia est, grandis tamē
& necessaria pro ecclesiasticorū & divini cul-
tus reparatione. Vestrum igitur erit quæ in
ea sancita sunt ad unguem exequi: ut ad lau-
dem omnipotentis Dei obsequij vestri fru-
ctus accrescat. Dat. Valen. die. 26. mēsis Oc-
tobris anni. 1590.

¶

Quod

SYNODI.

QVOD PRO ELEEMOSY-

na missarum dantur tres solidi.

DECRETVM. I.

Non possumus non egre ac dolenter
ferre cum communes humanarū mi-
seriarū casus, tū maximē huius nostri Ar-
chiepiscopatus sacerdotum inopiam, qua
non solum in comparandis, quę ad conue-
nientem illorum statui vestitum, sed & in
his etiam acquirendis, quę ad commu nē
victum sunt necessaria, plurimum laborāt
adeo. n. hęc duo nostro hoc tempore diffi-
cilia esse experimur, vt vix alteri tantum
sufficere possint. Qua propter cogūtur il-
lorum multi eiusmodi negocijs tractan-
dis se immiscere, quę dignitatem sacerdo-
talem minime decēt: vt ipsam in sacerdo-
talem habitum animi propensionem, ac
deuotionem in viris ipsis secularibus im-
minui quodā modo videamus. Qua prop-
ter his malis pro nostro munere aliqua sal-
tem rarione occurrendum fuit: qua etiam

X 3

finon

DECRETA

si non omnino hæc incommoda vitari possint, quæ tamen prorsus depellere æquum & D. Pauli Apostoli doctrinæ consonum est, is tamen modus saltem adhibeatur, qui his, quæ naturæ sunt necessaria, possit mediocriter sufficere. Cum igitur videamus, eleemosynas, quæ missis celebrandis hoc nostro tempore sunt assignatæ, téniores esse, quàm ut tantæ sacerdotum egestati subuenire possint: quodque si vendibilium rerum precia illius tēporis, in quo hæc prescriptæ sunt elemosynæ, cum tanta nostri temporis rerum omnium caritate conferantur: possent nunc quidem iuste a nobis hæc sacerdotum emolumenta magis adhuc augeri, nihilominus hunc in modum statuendum esse duximus, & synodo approbante statuimus, ut scilicet missarum quæ votivæ dicuntur eleemosyna trium sit solidorum: missarum vero perpetuarum tantæ beneficiorum, quàm alterius cuiuscunque modi, quatuor sit solidorum: si quæ vero missæ reperiantur, quarum eleemosyna
huius,

SYNODI.

huius, vel maioris sit valoris, in eodem illæ statu relinquantur neque n. de illis hoc nostro decreto aliquid innouatū esse volumus.

*Sepultura pauperum a rationali
scribatur.*

DECRETVM. 2.

M Andamus in singulis nostri Archiepiscopatus ecclesijs omniū pauperū, qui gratis sepeliūtur, tā virorū, quā mulierum, tam infantium quā adulatorū sepulturas a tationali ipsius ecclesię in libro describi, per inde atque diuitum sepulturæ describūtur. Huius n. rei incuria factū est, vt multa sequerentur incommoda: adde, quōd æquum sit, ea in re pauperū, etiā si mendicantes fuerint, rationem haberi, vt ipsorum habetur diuitum.

*De ceremonijs in solenni missæ
officio obseruandis.*

DECRETVM. 3

Q Vamuis in ecclesijs perspicuum esse oporteat, quibus ceremonijs, & quā

X 4

appo-

appositis in missarum celebratione præbiteri vtidebeant; quales propriæ illæ quidem, & accomodatę in Romani Missalis regulis, & in f. re. Pij quinti proprio motu traduntur: Nos tamen de his ceremonijs exequendis, quę in missa cantu celebranda, & in officio solenni obseruandę sunt, nihil hæctenus in hac nostra ecclesia, & alijs huius diocesis ob difficultates aliquot, quę sese offerebant, statuimus: in priuatis, n. missis nihil de ceremoniarum vsu statuendum fuit, cum in eis propriæ illæ ac veræ ceremoniæ ad vnguem in tota diocesi obseruentur, sublatis iam omnib⁹ quę contra illas introducta esse videri poterant. Quia tamen in solenni officio, & in missis, quę cantu efferuntur, videmus nō nullas in hac nostra diocesi ceremonias seruari, quę prædictis Romani missalis regulis repugnant, alias vero, quę quamuis contrariæ illis non sint, ipsorū tamen dūtaxat ministrorum, & populi priuata deuotione nituntur: visum nobis fuit, illas

omnes

omnes ad prædictas Romani missalis regulas reuocare: has vero, in quibus piè id fieri poterit, aliquo etiam modo conseruare. Quam obrem electis ab admodum reuerendo metropolitanae ecclesiae nostrae capitulo canonicis aliquot, qui ad eam rem pertractandam nobis assiderent, regulas quasdam, & obseruationes circa eas tantum ceremonias, quæ in hac ecclesia & dioecesi necessario erant reformandæ, & stabiliendæ, præscripsimus, & in ordinem redegit: reliquas vero adsupradicti missalis regulas in quibus de ceremoniarum modo fusissime agitur, reuocantes ac remittentes, illas vna cum præfenti synodo typis mandari præcipiemus. Quare hoc nostro decreto statuimus, atque iubemus vt in posterum tam in nostra metropolitana ecclesia, quàm in reliquis huius dioecesis collegiatis & parrochialibus ecclesijs prædictæ ceremoniæ diligenter ac perpetuo iuxta regulas, & obseruationes à nobis in ordinem digestas custodiantur,

Y 4

& ob-

& obseruentur: quas mandamus scriptas,
& tabellæ affixas, & appendentes in sacrificijs à rectorib⁹, & vicarijs reponi, & collocari: vt sacerdotes ac reliqui ecclesiarum ministri per illas discere possint, quid ipsis in his, quæ ad missæ ceremonias spectant, sit agendum.

REGVLÆ PROMISSAE SOLEMNIS
ceremonijs.

De missa principali pro defunctis.

Missam principalem quæ prima die cuiuscunq; mensis (exta, tēpus Paschale) nō impedita officio duplici, & semiduplici generaliter pro defunctis sacerdotibus benefactoribus & alijs, iuxta rubricas generales missalis Romani iussu fœlic. me. Pij Papæ quinti nuper editi dicenda est, in Archiepiscopatu Valentino hactenus præter missam inuenimus eam igitur de cetero, (vt regulas missalis exequamur in altari maiori loco missæ conuen-
tualis

SYNODI.

II

tualis in metropolitana & Collegiatis ecclesijs celebrandam fore decernimus in quibus (nequidquam ad officij integritatem omittatur) etiã altera de festo simplici si occurrat, vel de feria, si propriam habeat aut de præcedenti dominica resumenda sit, decantetur. Sed in ecclesijs non collegiatis vna tantum missa de die cum commemoratione generaliter pro defunctis dicatur.

De oratione in missa.

IN festis duplicibus, in quibus ecclesia vnicam eamq; insignem solemnitatem celebrat, vna tantum in missa & officio recitetur oratio: nisi commemoratio de dominica, feria, octaua, aut de altero festo fieri debeat, nec tunc addatur illa collecta: & famulos tuos, quæ pro ecclesiæ & regum statu recitari solet. In reliquis autem diebus in missa cõuëntuali & in officio dicatur.

Quando due missæ decantari debent.

IN ferijs quadragesimæ, quatuor temporum, rogationum & vigiliarum, in quibus

quibus festum duplex vel semiduplex aut octaua occurrit ecclesia metropolitana & collegiata nostre diocesis duas debet decantare missas. Vnam de festo eius diei post tertiam, altera de feria post nonam. Quod si in rogationibus processionaliter ad aliam ecclesiam vel monasterium statio facienda sit, secunda missa de feria in ea statione cantetur.

De fonte ad abluendas manus.

VT tota ceremonialis sacre missae vndiq; splendeat disciplina, & in rubricis romani missalis seruetur ordo dispositus: precipimus tam in metropolitana quam collegiatarum, & parrochialium ecclesiarum sacristijs fontem ad abluendas sacerdotum manus, qui se ad missam celebrandam accingunt) preparari; qui vel parieti infixus, vel pensilis aquam prebeat cum linostina palla ad extergendum. in capellis autem principalibus ecclesiarum ubi peculiares sacristiae existunt idem seruetur. & in eisdem sacristiis sacerdotes in proximo

ximioribus capellis vel altaribus celebraturi sese induant, indeq; egrediantur induti: ne super eis, apud quę celebrant altaria, vestiantur, quod fieri omnino prohibemus cuius rei executio pro locorum & ecclesiarum dispositione ad nostros pertineat visitatores.

De missæ privata ministro.

NE præbiteri celebrâtes idoneo destituantur ministro in metropolitana ecclesia Valētina sex pueros salarii veste violacei coloris & rochetto indutos, qui iuxta altarium stationes diuisas ad stantes missas priuatas celebrantibus inseruiant, cum salario competenti deputandos esse censemus. in reliquis autem ecclesijs, quo ad commodè fieri poterit per capitula in collegiatis, & nostros visitatores & rectores in parrochialibus sacro missæ priuæ ministerio prospiciatur.

*Quando sacerdos & ministri de
sacristia exeunt.*

Dum

DVm induit sacerdos vestimenta in sacristia silentium & attentionem diligenter custodiat, easq; orationes, quę in missali continentur, ad singula paramenta deuotè recitet, quibus indutus ex sacristia ad altare oculis demissis, incessu grāui, erecto corpore & cooperto capite birreto, incedat: ad altare maius caput inclinet, & ad locum sacramenti genuflectat, si eo contigerit transire: si alicubi sacramentum eleuatur detecto capite genuflectat: neminem verò obuium saluter diaconus, & subdiaconus, si solemniter celebrandum sit, idem omnino obseruent. Sed neq; sacerdos cū ministris alicui personę preterquam prelato in sua dioecesi, vel loco iurisdictionis, caput inclinet, aut reuerentiam faciat. Iubemus tamen vtdū ad altare proceditur sacerdos vna cum ministris recitet voce summissa psal. De⁹ misereatur nostri, vel alium psal. iuxta cōsuetudinem ecclesię Valentię.

De cussino & gradu infimo altaris.

Licet

SYNODI.

Licet in rubricis librū missale super cuf-
fino aperiri debere dicatur: non prohi-
bemus tamen illud super atrili collocari.

Celebrans Coram prælato.

Si aliquis presbiter corā Cardinale, Pa-
triarcha Archiepiscopo vel Episcopo
in eorum residentijs vel loco iurisdic-
tionis solem niter celebrauerit, stans à fini-
stris prælati, (si in eadē capella commod⁹
& altari vicinus assistat) cum eo simul stan-
te faciet cōfessionem, ceteris ministris in-
terim respondentibus & genuflexis.

Si vero coram eisdem priuate celebra-
uerit stans ad infimum gradum altaris nō
in medio sed ad latus lēuū epistolæ incli-
natus expectet, & dato signo à prælato in
eodem loco persistens, versu s ad latere fa-
ciet confessionem, qua finita inclinans se
prælato veniet ad medium altaris, & facta
humiliatione prosequetur: aufer a nobis
quęsumus domine, etc.

*Quādo hebdomadarius de choro ad
sacristiā vadit.*

In nos-

IN nostra metropolitana ecclesia Valen-
tina promore antiquo seruatum est in cho-
ro quod, hebdoma darius celebraturus,
cepta hora, quę ptoxime ante missam con-
uentualem cantatur, descendit ad mediū
chori prope altare crucifixi vbiq; cum mi-
nistis hinc inde versus altare maius reue-
rentiam facit, incipiensq; hymnum: veni
creator spiritus, &c. Sub missa voce alter-
natim ad sacristiam procedit quem. more
de cetero etiā in alijs ecclesijs vbi commo-
de fieri poterit, volumus observari.

De forma incensandi altare.

VT in omnibus ecclesijs nostrę diocce-
sis eadem incensandi forma seruetur,
& eodem more ab omnibus peragatur,
statuimus iuxta ritum & morem Pontifi-
calis: vt vbi primum facta confessione ce-
lebrans ascendet cum ministris ad altare,
statim illud osculetur. De inde benedicat
incensum oblatum in cochleari, ministrā-
te diacono nauiculam & turiferario turi-
bulum & cochleare exhibente: producat
de inde

de inde signum crucis dicens: ab illo benedicaris in cuius honore cremaberis. Postea diaconus reddita nauicula turiferario accipiet ab eo turibulum & dabit celebranti, osculata prius eius manu: celebrans vero facta cruci vel imagini in medio altaris positæ reuerentia ipsam crucem vel imaginem incensabit ter illi turibulum ducens tum facta inclinatione imaginem aut reliquias a dextris illius, si fortasse ibi positæ fuerint, bis ante illas turibulum ducet, & facta iterum cruci vel imagini reuerentia incensabit eodem modo imaginem aut reliquias ad sinistram positas, & facta iterum reuerentia profequitur ad cornu epistolæ incensans imagines vel earum loco candelabra semel singulis turibulum ducens. Deinde manus inclinans seu demittens incensabit posterius cornu epistolæ bis idem turibulum ducens: tum eleuans paululum turibulum reuertetur versus cornu euangelij incensando continue superiorem partem altaris, scilicet tabulam seu superficiem

Y

altaris

altaris, & procedens ante crucem facta ei reuerentia: incensabit eodem modo alias imagines seu candelabra in cornu euangelij, & illius postremam partem altaris inferiorem & superiorem tabulæ. De inde totam anteriorem vsq; ad extremum altaris, videlicet vsq; ad cornu epistolæ, facta primum cruci reuerentia cum ante eam transeat: ubi in cornu scilicet epistolæ reddito turibulo diacono ministranti & fimbriam vestium deferenti, ab eo ipse solus incensatur. interim dum sacerdos incensat altare dicet psal. dirigatur domine oratio mea. vsq; in finem cum gloria patri etc. Sed dum ipse incensatur dicat versiculum. Non nobis domine non nobis etc.

Quando incensantur oblata: ad benedictionem incensi dicat celebrans: per intercessionem beati Michaeli archangeli stantis a dextris altaris incensi & omnium electorum dignetur dominus incensum istud benedicere, ut cum odore suauitatis ascendat: in nomine patris etc. De inde accepto turibulo

SINODI.

19

ribulo incensat oblata ter ducens turibulum super calicem & hostiam simul, in modum crucis & ter circum calicem & hostiam scilicet bis ad dexteram ad sinistram, & semel a sinistra ad dexteram dispensans [verba in qualibet incensatione hoc modo: in prima: incensum istud: in. 2. a te benedictum in. 3. ascendat ad te Domine: in. 4. & descendat super nos. in. 5. & 6. misericordiatua. Deinde incensat altare vt supra dicens: dirigatur oratio mea domine vsq; in finem psalmi.

De missa defunctorum coram prelato.

Quando missa solemniter celebratur pro defunctis coram Cardinale, Patriarcha Archiepiscopo vel Episcopo in locis suæ cuiusq; residetia vel iurisdictionis, cantato euangelio liber deferatur de osculato

De osculato

per euangeliorum

mandus prelato.

sculo missalis post euangelium.

Celebrans non incipiat: Credo, nisi prius de osculato libro euangeliorum, contraria consuetudine ecclesie Valentinensis obstante,

Y 2

obstante, & statim post decantatum euangelium concio habeatur, si predicandum sit, post cōcionē vero statim dicatur Credo.

Officium Diaconi

IN missa solemni finito a choro : & homo factus est. diaconus accedit ad abacū seu credentiam prope altare pro loci cōmoditate dispositam, & inde accipiat corporale cum bursa, quam deferat eleuatam & ambabus manibus vsq; ad oculos erectam & facta altari reuerentia super illud eam collocet, extrahat, & explicet corporalia.

Officium Subdiaconi.

Dlato a celebrante oremus, dum legitur offertorium, Subdiaconus accedet ad abacum seu credentiam & accipiet calicem cum patena & hostia & palla, quē cooperit velo ab humero pendenti, & sic ad altare procedat, cui primum in medio reuerentia facta accedat ad cornū epistolæ, & ibi tradet illum Diacono, qui calicē amouebit, detegget, dabitq; patenam cum hostia.

DECRETA

21

hostia celebranti, Subdiaconus vero extergit calicem purificatorio, & Diaconus imponet vinum Subdiaconus inter in ampullam aquę ostendet celebranti, & ab eo benedictionem postulabit.

De Patena.

Dicto per celebrantem: offerimus tibi domine calicem etc. Expletoq; offeritorio Diaconus det Patenam Subdiacono in dextra manu, quam cooperiet extremitate veli ab eius humeropendentis qui vadet post celebrantem ante medium altaris & ibi stabit in loco conuenienti.

De incensatione chori.

Post incensata oblata & altare eo more quo supradictum est Diaconus cū duobus acolitis & duobus chori turiferarijs, qui capis induuntur (si solemnitas diei exigat) se comitantibus, descendat ad chorū ibiq; incenset chori rectores facistorio adstantes, de inde tradens turibulum alteri ex acolitis, eisdem acolitis sociatus redeat ad altare, ibiq; accepto turibulo

Y 3

Subdio

Subdiaconum incenset stantem & tenentem patenam. Et ipse Diaconus tradito turibulo alteri ex turiferarijs, ab eo incensetur & ad suum locum iuxta celebrantem reuertatur, turiferarius vero stans ad portam capella maioris in medio versus populum, inde populum incenset ter super eum ducens turibulum scilicet ad dextrā, sinistram, & medium. Interim vero statim post discessum Diaconi a choro, illi chori turiferarij cappis induti ad incensandum totū chorum procedant prout moris est in quo, dum incensantur stare debent omnes. Qui tritus incensandi chorū & populum in omnibus ecclesijs Valētinæ Dioecesis quo ad fieri poterit pro cuiusq; dispositione & conuenientia, seruetur.

Diaconus sine Cruce procedat ad petendam benedictione a prelato.

QVando missa solemniter celebratur presente in choro in capella Archiepiscopo Valentino, Diaconus cantaturus euangelium librum deferens euangeliorum

SYNODI,

rum hora competenti cum acolitis & virgario dum taxat præcedentibus accedet ad Pontificem vt ab eo accipiat benedictionē: reuersus autem ad altare stans ante gradus altaris & facta ei reuerētia expectabit Subdiaconum, qui sumpta cruce de altari eam manibus complectens & velo a collo pendente cum ceroferarijs & luminarib⁹ accensis præcedentibus descendet de altari, & subsequēte Diacono omnes ad pulpitu procedant, vbi Diaconus dicto Dominus vobiscum, incensat librum euangelij, & de inde crucem quam Subdiaconus manibus tenet.

De osculo euangelij per Pontificem.

Dicto euangelio Diaconus & Subdiaconus cum cruce, & luminaribus ad gradus altaris consistent. tunc Subdiacon⁹ ad celebrantem ascendet, eiq; crucem osculandam offeret qui dum osculatur, dicat adoramus te Christe & bened. etc. eamque in altari reponet. Diaconus autem cum acolitis & virgario & libro euangeliorum

Y 4

aperto

aperto suprapectus facta prius altari reuerentia veniet ad Pontificem. & stans corā eo claudet librum brachijs complectens, & ita faciet reuerentiam. Qua facta librū aperiet offeretq; Pontifici osculandum euangelium, qui stans illud osculatur stante similiter Diacono. Deinde Diaconus claudet librum & genuflectet manumq; Pontificis osculabitur, & facta reuerentia Pontifici aperiet iterum librum, & reuertatur ad altare, celebrantiq; osculandū offeret.

Intortitia ad eleuationem Sacramenti.

AD eleuationem corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi dum solēniter celebratur missa conuentualis in ecclesia metropolitana Valēтина duo ex pueris deputati qui candelabra deferre solent cum superpelliceis exeant de sacristia duo intortitia alba accēsa deferentes, qui ante gradus altaris hinc inde genuflexi assistāt dum eleuatur sacramentum. Qua eleuatione finita facta profunda reuerentia Sacramento discedant.

Qui in.

SYNODI.

Qui incensare debet sacramentum.

IN eleuatione sacramenti vnus ex acolit-
tis, (aut in ecclesia metropolitana) alter
ex capellanis camerarijs incenset sacramē-
tū genuflexus a cornu epistolæ, & ipsemet
incensum ponat in turibulo.

Beneficia destinanda ad serui-tium altaris.

VT ministrorum ad officia & obsequia
altaris maior suppetat copia, & certæ
sint personæ ad hæc munera destinatæ, ali-
qua beneficia simplicia in sede Valentina
instituta iuris patronatus ecclesiasticorum
Archiepiscopi vel capituli videntur desig-
nari & deputari. Ea propter beneficia hu-
iusmodi primo vacatura denostri capituli
consensu, ad officia in altari maiori explē-
da exercendaq; destinamus: videlicet ad
deferenda intortitia accensa in eleuatione
Sacramenti aliaq; munera quæ magis ad al-
taris diuini cultum & ornatum censebun-
tur opportuna. inter in vero dum hæc de-
bitæ executioni mādantur, constitutio seu ca-
put quod incipit: ad eleuationē. obseruetur

Y 5

Diaço

DVm dicitur in missa solēni Pater noster circa finem orationis Subdiacon⁹ reuertitur seu accedit ad altare, & genuflexus in vno gradu altaris offert patenā Diacono, qui camdis cooperit, & dat celebranti osculans eius manum purificata prius patena purificatorio.

De osculo pacis.

DIaconus accepta pace à celebrante & sacramento in altari adorato, vertit se ad Subdiaconum retro post celebrantem, qui similiter à Diacono accepta pace facta prius altari genuflexione comitatus acoluthis & virgario vadit ad Pontificem si presens sit Pontifex in choro, portans imaginem dextra manu eleuatam palla etiā ad collum circumamictus, qui stans corā Pōtifice recondat imaginem ad pectus operiens eam sumitate pallæ, & sic faciat Pontifici reuerentiam, tunc discooperiat imaginem & eleuatam offerat Pontifici osculandam, qua osculata Subdiaconus iterum recon

S Y N O D I.

27

recondat imaginē & genuflectat ac parū
per recedat faciatq; reuerentiam Pontifi-
ci, postea delecta imagine & eleuata ad al-
tare reuertetur, acoluthi autem à Subdia-
cono pace accepta dant omnibus in cho-
ro existentibus per ordinem. Si vero non
ad sit prælatus, Diaconus porrigit pacem
Subdiacono, Subdiacon⁹ autē tradit eam,
acoluthis qui deferant eam ad chorum.

Post Communionē quid agendum.

Sumptis ablutionibus, Diaconus diferat
missale ad cornu epistolæ, Subdiaconus
vero vadit ad cornu euangelij, & purificat
calicem, plicat corporalia, & omnia defert
ad credentiam sicut ex ea ad altare aspor-
tauerat.

Finita missa celebrans redit ad sacristiā
cum ministris cooperto capite sicut vene-
rat dicendo: trium puerorum cantemus
Hymnum.

In missa solemni defunctorum absolutio.

Finita missa defunctorum prout in re-
gulis missalis habetur, si facienda sit ab-
solutio

solutio celebrans retrahit se ad cornu epistolæ exuitur cassula, & deposito manipulo accipit pluuiiale nigrum, qui vero defert crucem medius inter duos acolutos eadē labra accensa portantes procedit præcedētibz duobz alijs acolutis vno cum thuribulo, & nauicula: altero cum aqua benedicta & aspersorio, & sequitur celebrans & Diaconus à sinistris. Crux vero sistitur in loco parato ad caput contra altare, celebrans vero ex alia parte versus altare, & à sinistris Diaconus & alij duo acoluthi deferentes vas aquæ benedictæ, & turibulum interim cantatur responsum. Cum dicitur kyrie eleison celebrans ponit incensum in turibulum ministrante Diacono nauiculam cepto pater noster accipit aspersorium de manu Diaconi, & facta altari reuerentia comitante Diacono à dextris & tenente fimbriam anteriorem pluuiialis, aspergit circumiens locum paratum: cum transit crucem profunde inclinat, Diaconus vero genuflectit, & rediens ad pristinum locum de manu

de manu eiusdem Diaconi accipit thuribulum, & eodem modo quo asperferat, incensat. postremo Diacono. tenente librum orat iunctis manibus dicens: et nunc inducas intimationem etc. Cum alijs. & orationem: absolue quesumus domine, vt in ordinario, & postea dicens: requiescat etc. facit crucem manu dextera super locum paratum, & dicto per cantores: requiescant in pace, precedente cruce redit cum alijs ad sacristiam.

De hora celebrandi missam.

Missam conuentualis & solennis in festis duplicibus & semiduplicibus in dominicis & infra octauas, cantetur dicta in choro hora tertia.

In festis simplicibus & ferijs per annum cantetur dicta in choro hora sexta.

In aduentu, quadragesima, quatuor temporibus, & vigilijs que ieiunantur cantetur dicta in choro hora nona.

Missam defunctorum solemnis que dicitur in anniversario cantetur finita in choro hora

ro hora prima immediate.

De ordine sedendi standi & genuflectendi in missa solemni.

Celebrans medius inter Diaconum & Subdiaconum sedere possit à cornu epistolæ iuxta altare, cum cāntatur kyrie eleyson, gloria in excelsis Deo, & credo. alio tēpore stet ad altare, & genuflectat quādo oportet: vt in regulis missalis. Item genuflectit quando legitur euangelium: in principio erat verbum ad illa verba; & verbum caro factum est, & euangelium: cū natus esset Iesus, ad illa verba: & procidentēs adorauerunt eum. Item euangelium feriæ quartæ post dominicam quartam quadragesimæ ad illa verba in fine: & procidens adorauit eum. Et cum Diaconus cāntat illa verba, ipse versus librum, celebrās & circumstantes versus altare genuflectant: acolithi candelabra tenentes non genuflectant. In missis autem priuatis circūstantes semper genuflexi debent assidue

pre-

SYNODI.

1231

præter quam ad euangelium: reliqua vt in missali obseruentur.

De coloribus & qualitate paramen- torum.

CVm ecclesia Romana quinq; dum taxat coloribus vtatur in paramentis altaris, celebrantis & ministrorum in officio missæ iuxta differentiam festorū quæ celebrantur videlicet albo, rubeo, viridi, violaceo & nigro, in regulis in missali Romano dispositis cuiq; celebrandorum festorum quis color adhibendus sit erit videre, quæ omnino obseruentur & in appensatabella in sacristijs conspicienda omnibus scribantur.

Nigro colore vtitur.

Feria sexta in parasceue, & in missis defunctorum.

De vestimentis celebrantis & ministrorum.

IN officio missæ celebrans semper vtitur planeta super albam. Si autem sit Episcopus, & solēniter celebrat, super dalmaticā

32 DECRETA

matica & tunicella.

Pluuiali vtitur in processionibus, & benedictionibus, quę fiunt in altari. Item in officio laudum, & vesperorum, quando solemniter dicuntur eodem vtitur assisťens celebranti in missa Pontificali. Item quando celebrans post missam defunctorum facit in fine absolutionem.

Cum celebras vtitur pluuiali, semper deponit manipulum,, & vbi pluuiale haberi non potest, in benedictionibus quę fiunt in altari celebrans stat sine planeta cum alba & stola.

Dalmatica & tunicella vtuntur Diaconus & Subdiaconus in missa solemni & processionibus, & benedictionibus quando cunque sacerdoti ministrant.

In diebus vero ieiuniorum (preterquam in vigilijs sanctorum) & in dominicis, & ferijs aduentus- & quadragesimę, ac in vigilia Pentecostes ante missam exceptis dominica gaudete, etiam si eius missa infra hebdomadam repetatur, & dominica letare
re vigi-

re, vigilia Natiuitatis sabbato sancto, in benedictione cerei & in missa, ac quatuor temporibus Pentecostes in cathedralibus & precipuis ecclesijs vtuntur plane tis plicatis ante pectus: quam planetam Diaconus dimittit cum lecturus est euangeliū, & tūc super sinistrum humerum super stolā cōplicatur, aut ponitur aliud gen^o stolæ latioris im modū planetæ, plicatæ & facta communionē resumit planetā, vt pri^o similiter Subdiaconus dimittit eam cum lecturus est epistolam, quam legit in alba, & postea illam resumit vt prius. In minoribus autem ecclesijs prædictis diebus ieiuniorum albā tantum amicti ministrent Subdiaconus cū manipulo Diaconus etiam cum stola humero sinistro pēdente sub dextrum.

*De ordine standi sedendi & genu-
flectendi in choro.*

Dignitates, Canonici, Beneficiati & reliqui omnes qui choro interfunt dum diuina officia de cantantur magna animi

Z deuo-

deuotione decoroq; corporis situ cōpositione & modestia adesse debēt, tāquā triūphātis ecclesię beatorū spirituū imitatores qui corā Deo & agno in trono sedēte sua spiritualia ministeria iungiter exhibēt. Itaq; vt certa forma in choro versādi prescribatur statuim⁹ vt dū decātatur missę introit⁹ omnes pariter sedeāt, & dū dicitur gloria patri assurgāt. Dū autē sacerdos facit cōfessionē, omnes in suo loco genuflectāt & cōfessionē alternatim faciāt. Tēpore vero Paschali stātes faciāt cōfessionē paululū inclinati. Dūcātatur kyrie eleyfōchorus se deatin missis autē defunctorū stet. Sed chori rectores ceterisq; facistorio assistētes cātōres dum cantant stare debebunt.

Cū ā celebrāte incipitur gloria in excelsis Deo, tot⁹ chor⁹ assurgat & stātes submissa voce totū hymnum absoluat, quo finito sedeat, Dum cantores prosequuntur.

Quādo celebrās dicit: dñs vō discum ante orationē chor⁹ assurgat & stet vsq; ad finē orationū (si dicēdæ sint plures. In missis
autem

autē de feria, in aduētū Quadragesima & inferijs quatuor tēporū & vigiliarū quę ie iunātur in missis etiā defunctorū cū dicit celebrās: orem⁹ omnes genuflectūt & ad finē vsq; orationū genuflexi persistāt, exceptis vigilijs resurrectionis pētecostes & Natiuitatis domini.

Dū de cātātur epistola graduales & al leluia chorus sedeat.

Cū Diaconus cęperit euangelium de cātare chorus assurgere & vsq; in finē euā gelij stare debet.

Quādo celebrās incipit fidei symbolū omnes assurgāt & stātes totū symbolū submissa voce percurrāt, quo finitose deāt & interim dū alta voce in choro decātatur & incarnatus est, genuflectūt omnes.

Cū celebrās versus ad populū dicit domin⁹ vobiscū & oremus ante offertorium chor⁹ stet et omnes caput inclinēt dicto vero orem⁹, sedeat dū cātatur offertorium.

Post dictas orationes secretas cū intonat celebrās per omnia secula seculorum

totus chorus assurgat sed dū cātatur pręfatio, sanctus etc. quę in missa peraguntur, vsq; ad signū tintinabuli ante eleuationē corporis Domini Nostri Iesu Christi, omnes stare debēt. Quo signo dato dū eleuatur corpus et sanguis omnes genuflectāt et adorēt, et statim cōsurgāt et stēt vsq; ad communionem sacramenti.

In missis autē quę dicūtur deferijs aduēt⁹ quadragesimę, quatuor tēporū et vigiliarū q; ieiunātur, et in missis defunctorū finita pręfatione ā celebrāte cū cātatur sanctus omnes genuflectūt vsq; quo sacerdos dicat pax dñi sit semper vobiscum quo dicto chorus cōsurgat et stet dū cātatur Agnus Dei, quo ad vsq; celebrās sanguinē sumpserit. Exceptis vigilijs resurrectionis pētecostes et Natiuitatis dñi nostri in quibus omnes stāt sicut in alijs missis dictum est.

Adie sancto Paschę resurrectionis vsq; ad octauā pētecostes inclusiue vetustus ritus est in ecclesia Valētina vt cū celebrās in choauerit intono: pręceptis salutaribus
moniti

SYNODI.

37

moniti etc. ante pater noster totus chorus
assurgat: id omnino decetero seruetur, om-
nesq; sic vsq; ad comunione consistant.

Dū incēfatur vnusquisq; in choro sta-
re debet, neq; acolitus alios turificans
quēquā sedētē aut genuflexum incenset.

Cū datur pax similiter stādo facta ima-
gini debita reuerentia per osculum imagi-
nis et non aliter recipiatur.

Dū cātatur post comunio chorus sedeat.
Adorationes autē stet postq; celeb rās in-
tonaucrit dñs vobiscumquoad vsq; detur
benedictio,

In missis quæ dicuntur de feriis aduē-
tus, quadragesimæ quatuor tēporum et vi-
giliarū quę ieiunātur et in missis defunc-
torum dicto oremus omnes genuflectunt
dum orationes dicuntur, vt supradictum
est.

Genu flectit etiam chorus in euange-
lio: in principio erat verbum ad illa verba:
et verbum caro factum est.

In vesperis.

Z 3

In prin-

IN principio dum Hebdomadarius dato signo dicit secreto Pater noster totus chorus expectās et stans sic persistere debet quo vsq; dictum sit De⁹ in adiutorium etc. Et antiphona prima cantata qua finitā vel in choata si non sit festum duplex, ea pars chori ubi est chor⁹ et hebdomadarius facit officium, adhuc stet altera vero pars sedeat dum cātur alternatim prim⁹ psalm⁹ et ad gloria patri etc. Omnes assurgāt paululumq; detecta capita inclinēt, et stēt dum repetitur Añā, et secunda Añā cātatur vel in choatur. Incepto vero. 2. psalmi. illa pars chori quę antra steterat sedeat altera stāte et hic mod⁹ in de cātādīs psalmis & Añis. alternatiua statione et sessione in omnibus horis diurnis et nocturnis seruetur.

Dum dicitur capitulū et cātatur hymnus et reliqua quę in vesperis cantātur vsq; in finem chorus semper stare debet.

In reliquis omnibus horis videlicet cōplectorio. Matutinis et laudibus, primatertia sexta et nona semper chorus stare debet

SYNO DI.

bet preterquam dum psalmi alternis vicibus cātatur: vt supradictum est in vesperis et dum dicuntur lectiones et responsoria in matutinis.

Officium minoritatis beatæ Mariæ dī dicitur in choro semper chorus stet.

Officium defunctorum dum dicitur in choro sēper chor⁹ sedeat preterquā dum dicitur paternoster in fine nocturni, et dum cātatur benedictus et psal. miserere mei et oratio dicitur in laudibus.

Septem Psalmi penitēciales cum litanijis dum dicuntur in choro semper genu flexi assistant omnes.

Psalmi graduales cum dicuntur in choro, chorus stare debet: præces vero et oratio post decimum psalmum dicuntur flexis genibus.

Quādo cunq; in choro ad horas dicuntur preces feriales in aduētū quadragesimæ. 4. tēporibus et vigilijs quę ieiunātur vel litanie extra horas, genibus flexis dicuntur.

Z 4

Quando

DECRETA

Quando cunq; in chorocantatur psal.
miserere mei Deus secun. mag. etc. tot⁹
chorus stare debet preterquam cum dicitur
ad preces tunc. n. dicitur genibus flexis.

Quando cunq; ad laudes dicitur psal.
Laudate dominum omnes gentes, chorus
assurgat.

In omnibus festis principalib⁹ dñi nos-
tri Iesu Christi et in festis beatissimæ virgi-
nis Mariæ, ad missam et omnes horas sem-
per chorus in nostra ecclesia metropolitana
Valentina stare consuevit

Laus Deo.

